

TEMETÉSI KÖNYV

Az imák gyűjteményét

DR. KERNY GÉZA

írta

Szent István Társulat
az Apostoli Szentszék Könyvkiadója
Budapest, 1968

Nihil obstat.

Dr. Stephanus Kosztolányi

censor archidioecesanus

Nr. 1139/68

Imprimi potest.

Strigonii, die 7. Maii a. 1968.

Dr. Arthurius Schwarz-Eggenhofer

administrator apostolicus

*Minden jog fenntartva,
beleértve a bárminemű eljárással való
sokszorosítás jogát is*

A kiadásért felelős: Esty Miklós delegált adminisztrátor
68-701 Pécsi Szikra Nyomda

F. v.: Melles Rezső

BEVEZETÉS

„A temetési szertartás világosabban fejezze ki a keresztény halálnak húsvéti jellegét” –, így intézkedett a II. Vatikáni Zsinat (*Constitutio de Sacra Liturgia*, cap. 3. n. 81.) A dolog természetéből következik, hogy ez nem csupán a hivatalos szertartás szövegeire vonatkozik, hanem az azokhoz csatlakozó imák gyűjteményére is. Általában ez a szempont volt irányadó annak megírásában, de bizonyos részeiben következetesebben vihetjük keresztül ezt az elvet. Ilyenek a húsvéti szent időben alkalmazható imák, továbbá azok is, amelyeket olyan hívők temetésén mondhatunk el, akik példaadó életet éltek, vagy legalább a halálra jól készültek. Annál gyakrabban vehetjük elő ezeket az utóbbiakat, minél odaadóbban végezzük a betegellátás szent feladatát, és általában minél eredményesebb a lelkipásztori munkánk.

A temetés az Anyaszentegyháznak hitvallása is. A lélek halhatatlanságának és a feltámadás hitének ünnepélyes kifejezője. S valahányszor jól készítettünk elő valakit a halálra, valamint hozzátartozóit a bölcs megnyugvásra és a keresztény reményre, mindannyiszor a temetési menetben van valami, a könnyes arcok ellenére is, legnagyobb ünnepünknek, az allelujás húsvétnek emelkedettségéből.

Erre a hitvallásra annál nagyobb szükség van, minél több lélekben üti fel fejét a kétely, és így bizonytalanul áll a legvigasztalóbb igazságok előtt. S ha a hitében megingó mélyen átérzi evilági életünk mulandóságát, akkor fájdalmas hangulat lesz úrrá rajta. Még a természetben a hulló falevelek szemlélete is a legmélyebb emberi problémákat veti fel számára. Nyomukban olyan mély lehangoltság keletkezhet, amelyet talán legjobban az elmúláson és az élet értelmén annak idején sokat tépelődő költőnek, Vajda Jánosnak soraival érzékeltethetünk:

*Valami nagy, rejtett bánat
Fogja el az egész tájat;
Az a bánat, mit az ember
Érez, és nevezni nem mer;*

*Az a nagy bú, amely téged
Vádol, örök nagy természet;
Mely kiégett szívvel kérdi:
Mért születni, minek élni? ...*

Temetéseink válaszolnak ezekre a kérdésekre, s a hite szerint élő embernek szilárd meggyőződése, hogy ez a felelet nem üres szó és nem álomvilág. A leggazdagabb isteni ígéreteket hirdeti mindenki számára, aki a kegyelmi élet útján halad.

Hitünknek azonban megfelelőképpen kell kifejezést adnunk. Ezért, bár magától értetődő lenne a temetés szent szolgálatának külsőben is megnyilvánuló méltó végzése, mégis szükségesnek látszik egy megjegyzés. A szertartási részt és csatlakozó imákat is elsietés nélkül, tagoltan, a gondolatok kellő hangsúlyozásával kell mondanunk. Hangunk is legyen olyan erős, hogy a je-

lenlevők lehetőség szerint valamennyien bekapcsolódhassanak figyelmükkel és áhítatukkal imádságunkba.

Az egyik sírnál elmondható imába beleszóttuk a Halotti beszéd és könyörgés gondolatait. De külön közöltük mai nyelven annak teljes szövegét is. Nyelvünknek legrégebb összefüggő szövegemléke számunkra drága ereklye. Ne maradjon az csupán nyelvészeink kincse. Lépjen elő a Pray-kódexből. Csengjenek fülünkbe bensőséges áhítatot lehelő ősi mondatai. Legalább kivételes esetekben töltsse be eredeti rendeltetését.

Közvetlenül mi előzze meg a temetést? Erre vonatkozóan csak rövid megjegyzéseket teszünk. Ha nincs is időnk hosszabb előkészületre, arra találjunk módot, hogy a megfelelő, szabadon választható imát előre elolvassuk. Ne mulasszuk el azt sem, hogy legalább rövid fohással saját lelki üdvösségünkért könyörögjünk. Szent hivatásunk gyakorlása, főként a betegellátás és a temetés alkalmával fel-feltűnik előttünk az élet és halál mezsgyéje. Ezeknek az élményeknek erejük van ahhoz, hogy lelkünk mélyéből fakasszák fel a nagy kérést: Jézus Szíve, benned kimúlók reménysége, irgalmazz nekünk. – Azután induljunk elhunyt felebarátunk temetésére.

SZERTARTÁSOK

A HALOTTI BESZÉD ÉS KÖNYÖRGÉS MAI NYELVEN

(Elmondható a sir előtt, de csak olyan gyászoló közönség jelenlétében, amelyről feltehető, hogy szövegemlékünk ősi volta és drámai ereje következtében kegyelettel és megilletődöttséggel hallgatja azt.)

Látjátok, felebarátaim, szemetekkel, mik vagyunk. Bizony por és hamu vagyunk. Mennyi malasztban teremtette Isten kezdetben a mi őszünket, Ádámot, és adta neki a paradicsomot lakóhelyül. És mondotta neki, hogy éljen a paradicsomban levő minden gyümölcsből. Csak egy fa gyümölcsétől tiltotta el őt. De mondotta neki, miért ne egyék: „Bizony, amely napon eszel abból a gyümölcsből, halálnak halálával halsz meg”. Hallotta holtát az ő teremő Istenétől, de feledte. Engedett az ördög csábításának. És evett a tiltott gyümölcsből, és abban a gyümölcsben halált evett. És annak a gyümölcsnek olyan keserű volt a leve, hogy a torkukat megszakasztotta. Nemcsak magának, de egész fájának halált evett. Haragudott Isten, és vetette őt ebbe a vesződéses világba, s halálnak és pokolnak fészke lett egész neme számára is. Kik azok? Mi vagyunk, ahogy ti is látjátok szemetekkel. Bizony egy ember sem kerülheti el ezt a vermet, bizony mind afelé tartunk.

Imádkozzunk Urunk, Istenünk kegyelméért e lélek számára, hogy irgalmazzon és kegyelmezzen neki, és bocsássa meg minden bűnét. És imádkozzunk a szent asszonyhoz, Máriához és boldog Mihály főangyalhoz és minden angyalhoz, hogy imádkozzanak érte. És imádkozzunk Szent Péterhez, aki hatalmat kapott oldani és kötni, hogy oldja fel minden bűnét. És imádkozzunk minden szenthez, hogy legyenek neki segítségére Urunk színe előtt, hogy Isten az ő imádságuk miatt bocsássa meg bűnét, és szabadítsa meg őt az ördög üldözésétől és a pokol kínzásától, és vezesse őt a paradicsom nyugalmaiba, és adjon neki a mennyországba utat és minden jóban részt. (És kiáltsátok Urunkhoz háromszor: Kyrie eleison!)

Szeretett barátaim! Imádkozzunk ennek a szegény embernek lelkéért, akit az Úr ezen a napon ennek a hamis világnak tömlöcéből kimentett, akinek ezen a napon a testét temetjük, hogy az Úr őt kegyelmével Ábrahám, Izsák, Jákob keblébe helyezze, hogy az ítéletnap eljöttével minden szentje és választottja közé jobb felől állítása végett élessze fel őt és tibenneteket is. (Clamate ter: Kyrie eleison!)

CAPUT 1

RITUS IMPONENDI CADAVER IN TUMULUM SEU ARCAM (UBI MOS EST)

1. *Praeparentur: Superpelliceum, stola nigra, (pluviale), aqua benedicta, liber Ritualis.*

2. *Sacerdos superpelliceo et stola nigra, vel etiam pluviali eiusdem coloris indutus, procedit ad locum, ubi jacet defunctus, ad pedes eius consistit, et monet adstantes:*

A temetés napjának gyászmiséjében Szent Pál apostol így vigasztal benünket: „Testvérek! Nem akarjuk, hogy az elhunytak felől tájékozatlanok legyetek. Ne szomorkodjatok, mint a többiek, akiknek nincs reményük. Ha Jézus, mint ahogy hisszük, meghalt és föltámadt, akkor Isten azokat is, akik Jézusban hunytak el, vele együtt föltámasztja. Vigasztaljátok tehát egymást ezzel a tanítással.” (1 Tessz 4, 13–14, 18)

3. *Deinde aspergit cadaver aqua benedicta, mox dicit sine cantu Antiphonam:*

Hiszem, hogy az Úr javait meglátom az élők országában.

Psalmus 26, 7-14.

Halld meg, Uram, kiáltó hangomat, * könyörülj rajtam,
halld meg szavamat.

Szívem hozzád beszél, tégedet keres arcom, * én Uram,
arcodat óhajtom!

Arcod előlem el ne rejtsd, * szolgád haraggal el ne vesd.
El ne taszíts, hisz te vagy segedelmem, * Istenem, meg-
mentőm, el ne hagyj engem.

Elhagyna bár apám, anyám, * az Úr visel gondot reám.
Uram, mutasd meg nékem utadat, * és sima ösvényen
vezess én ellenségeim miatt.

Ne adj engem szorongatóm dühének, * hazug tanúk tá-
madnak énnekem, s erőszakot lihegnek ellenem.

Hiszem, hogy az Úr javait meglátom * az élők országá-
ban.

Az Urat várd, és légy erős, * szíved legyen szilárd, s az
Urat várd!

Adj, Uram, örök nyugodalmat neki, * és az örök vilá-
gosság fényeskedjék neki.

Et repetitur Antiphona:

Hiszem, hogy az Úr javait meglátom az élők orszá-
gában.

4. Postea dicit:

V. Az Úr legyen veletek.

R. És a te lelkeddel.

Oratio

Könyörögjünk.

Isten, a megbocsátás Ura, add meg szolgálá(ló)d lelkének az enyhülés helyét, a boldog nyugalmat és a ragyogó világosságot. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

5. Postea dicit:

V. Adj, Uram, örök nyugodalmat neki.

R. És az örök világosság fényeskedjék neki.

V. Nyugodjék békében.

R. Amen.

Nunc corpus defuncti imponitur in arcam.

Sacerdos dicit:

Erős hittel és vigasztaló reménnyel helyezzétek most kedves testvérünk holttestét a koporsóba.

Cantari potest cantus lugubris lingua vernacula.

CAPUT 2

EXSEQUIARUM ORDO

1. Si exsequiae in Coemeterio fiant, omittitur processio ad Ecclesiam et statio in Ecclesia (II. et III. pars).

2. Praeparentur: Superpelliceum, stola nigra atque pluviale eiusdem coloris, Crux hastata, et ubi mos est, candelabra cum candelis ad latera Crucis deferenda, aqua benedicta at aspersorium, thuribulum et navicula incensi, liber Ritualis.

I. IN DOMO DEFUNCTI, VEL IN COEMETERIO

3. *Constituto tempore Parochus vel alius Sacerdos ad domum defuncti vel ad Coemeterium una cum aliis procedit. Postquam illuc pervenerit, ubi consuetudo adhuc viget, cerei distribuuntur et accenduntur.*

4. *Parochus vel alius Sacerdos, stat ad feretrum detecto capite, incipit cum monitione:*

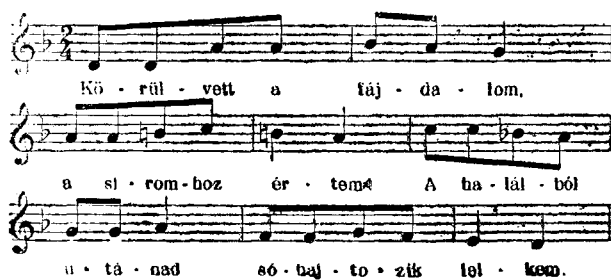
Dicsértessék a Jézus Krisztus! – Mindörökké. Amen.

Az Atyának, és Fiúnak, és Szentlélek Istennek nevében. Amen.

Keresztény Hívek! Szomorú szívvel állunk itt testvérünk koporsója előtt, akinek porhüvelyét megszentelve adjuk át az anyaföldnek. Fájdalmunkban hallgassuk meg élő hittel annak üzenetét, aki a Feltámadás és az Élet, s aki most üzen nekünk a szent Evangélium szavaival: „Az időben így szólt Márta Jézushoz: Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg testvérem, de tudom, hogy most is, bármit kérsz az Istentől, megadja neked. Jézus megnyugtatta: Testvéred föl fog támadni. Márta megjegyezte: Tudom, hogy föl fog támadni a feltámadáskor az utolsó napon. Jézus így szólt hozzá: Én vagyok a Feltámadás és az Élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem. Hiszed ezt? Igen, Uram, felelte, hiszem, hogy Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia, aki a világra jöttél”. (Jn 11, 21–27.)

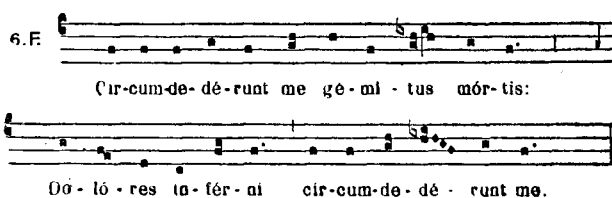
A feltámadás és örök élet erős hitével imádkozzunk elhunyt testvérünkért.

Cantor vel Chorus incipit Antiphonam:

Kö - rül - vett a fáj - da - lom,
a sí - rom - hoz ér - temek A ha - lál - ból
u - tá - nad só - baj - to - zik lel - kem.

6.F.

Cir-cum-de-dé-runt me gé-mi - tus mór-tis:
Óó - ló - res in-fér-ni cir-cum-de-dé - runt me.

Psalmus 129.

I. De pro - fún - dis cla - mo ad te,
Dó - mi - ne, Dó - mi - ne, au - di vo - cem
me - am!

129. zsoltár

Legyen füled *figyelmezőssel*, * amikor hozzád könyörög szavam. Ha felrovd a *vétkeket*, Uram, * ki áll meg akkor *előtted*, Uram? Ám nálad bocsánatot nyer a *vétek*, * hogy áhítattal szolgáljanak téged.

Az Úrban van az *én* reményem, * reménykedik a lelkem igéjében. Lelkem *eseng* az Úr után, * jobban, mint éji őr a virradat után. Jobban, mint éji őr a *virradat* után, * *esengjen* népe az Úr után. Mert az Úrnál az *irgalom*, * s bőséges a megváltás nála: S Ő *népét megváltja* * minden *bűneiből*.

Adj, Uram, örök *nyugodalmat* neki, * és az örök világosság *fényeskedjék* neki.

Et repetitur Antiphona:

Körülvett a fájdalom, a síromhoz értem! A halálból utánad sóhajtozik lelkem.

5. Sacerdos incensum ponit in thuribulum, et dicit:

Uram, irgalmazz nekünk.

Et Chorus respondet:

Krisztus, kegyelmezz nekünk.

Uram, irgalmazz nekünk.

Sacerdos

Mi Atyánk

Sacerdos interim aspergit corpus defuncti aqua benedicta, atque incensat.

V. És ne vigy minket a kísértésbe.

R. De szabadíts meg a gonosztól.

V. A pokol hatalmától.

R. Mentsd meg, Uram, lelkét.

V. Nyugodjék békében.

R. Amen.

V. Uram, hallgasd meg könyörgésemet.

R. És kiáltásom jusson eléd.

V. Az Úr legyen veletek.

R. És a te lelkeddel.

Oratio

Könyörögjünk.

Oldozd föl, kérünk Urunk, szolgál(ló)d lelkét, hogy a világnak meghalva, neked éljen. És amit emberi gyarlóságból földi életében vétkezett, azt irgalmaddal és jószágoddal töröld el. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

Deinde sequitur canticum funebre lingua vernacula et sermo, qui tamen tantum in casibus extraordinariis ex prudenti iudicio Parochi, et absque personali cultu defuncti fiat, et utilitati audientium spirituali inserviat. Nunc sequitur processio ad Ecclesiam, vel si haec omittatur, Sacerdos dicit:

Fájdalommal, de Isten akarátában megnyugodva, és keresztny reménnyel eltelve, kísérjük most testvérünk

holttestét utolsó útján nyugvóhelyére. Az ég angyalai és szentjei vegyék oltalmukba. Imánk is segítse őt, hogy az örök boldogságot mielőbb elnyerje.

II. PROCESSIO AD ECCLESIAM

6. *Mox ordinatur processio. Sacerdos praecedit feretrum. In processione cantatur Ps. 50. Miserere, vel alii cantus, sive recitantur preces convenientes.*

1. Kö-nyörülj is - te - nem én bü - nös tel - ke -
 2. To - váb - há mo - so - gasd bü - nök - től tel - ke -

men, Szá - na - kozz im - má - ron szo - mo - rú
 met, Tisz - títsd meg, győ - gyítsd meg se - bek - től

szi - ve - men, Ha - ra - god - nak menny - kö
 szi - ve - met Bű - ne - i - met meg - val -

vét, é - les, he - gyes to - rét, Vedd vissza
 lom, nyil - ván ta - pasz - ta - lom, Mi - at - tok

vét - ke - im bűn - te - tő vesz - szó - jét.
 nem le - het nyug - sá - gom, vig - sa - gom.

3. Vétkeim lelkeket mint kígyók, úgy marják, – mint éles tövis, szívemet átjárják: – Hová fussak színed-től, fegyveres kezedtől? – Félek és rettegek nagy ítéle-tedtől.

4. Istenem! Egyedül ellened vétettem, – Előtted elle-

ned gonoszt cselekedtem; – Kegyelmes Úristenem! Mi hasznod vesztemen? – Irgalmazz s könyörülj én bűnös lelkemen.

5. El ne vess engemet isteni színedtől, – Meg ne fossz, könyörgök, a Te szent lelkedtől. – Tiszta szívet énbenem teremts, én Istenem! – Ne tartsd fönn már tovább haragod ellenem.

6. Szabadíts ki immár a halál torkából, – Ments ki már bűneim kemény rabságából, – Hogy csak néked élhessek, hozzád siethessek, – Téged magasztalván, bened örvendhessek.

7. Nyisd meg, ó, ajkamat szent dicséretedre, – Ébreszd föl szívemet hő szeretettedre; – Csak téged akarjalak, téged óhajtsalak, – Téged szeresselek, téged kiált-salak.

8. Tudom, hogy bűnbánó szíveket látogatsz – És kiket ostorral gyakorta sújtogatsz, – Azok néked kedvesek, jóra érdemesek, – Add, Uram Istenem! közülök lehessenek.

III. IN ECCLESIA

(Ezt a szertartást a Collectio Rituum-ból végezzük.)

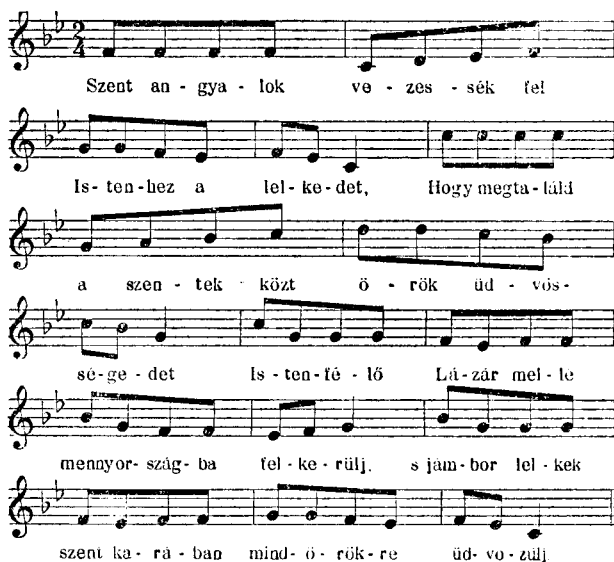
IV. PROCESSIO AD SEPULCRUM

11. *Finita Oratione (vel, si omittitur processio ad Ecclesiam, finito cantico et sermone funebri) Sacerdos dicit:*

Fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva, és keresztény reménnyel eltelve, kísérjük most testvérünk holttestét utolsó útján nyugvóhelyére. Az ég angyalai és

szentjei vegyék oltalmukba. Imánk is segítse őt, hogy az örök boldogságot mielőbb elnyerje.

12. *Deinde corpus defertur ad sepulcrum. In via, si omittatur processio ad Ecclesiam, cantatur Ps. 50. Miserere, vel alii cantus, in fine Antiphona:*

Szent an - gya - lok ve - zes - sék fel

Is - ten - hez a lel - ke - det, Hogy megta - láld

a szen - tek - közt ö - rök üd - vös -

sé - ge - det Is - ten - fé - lő Lá - zár mel - le

men - nyor - szág - ba fel - ke - rülj, s ján - bor lel - kek

szen - ti - ka - ra - ban mind - ő - rök - re üd - vo - zülj

V. APUD SEPULCRUM

Si quando tempus desit perficiendi sequentem Ritum totum atque integrum, omittantur partes, quarum numeri marginales asterisco () signati sunt, quin tamen haec abbreviatio Ritum reddat minus solemnem seu sumptuosam.*

13. *Postquam ad sepulcrum perventum fuerit, si Coemeterium non sit benedictum, Sacerdos benedicit sepulcrum, dicens:*

Oratio

Könyörögjünk.

Isten, kinek irgalmából a hívők lelkei nyugszanak, méltóztassál ezt a sírt meg † áldani; és küldd el szent angyalodat, hogy azt őrizze. Akinek testét ide temetjük, annak lelkét oldozd föl bűneinek minden kötelékétől, hogy szentjeiddel végnélkül örvendezzek tebenned. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

Et aspergit aqua benedicta.

Deinde Cantor vel Chorus incipit Antiphonam:

En va - gyok a fel - ta - ma - dás
és az é - let, Kí - ben - nem hisz
el - nye - ri az üd - vös ső - get!
fi - vő lé - tek a ha - lál - tal
meg nem hal - hat: Bű - ne - i - re
te - re - sen - nál nyer ir - gal - mat,

Simeon éneke

Hiszen már látták szemeim az *üdvösséget*, * melyet minden nép *számára rendeltél*, Világosságul a pogányok megvilágítására, * és dicsőségére népednek.

Adj, Uram, örök nyugodalmat *neki*, * és az örök világosság fényeskedjék *neki*.

Post canticum repetitur Antiphona:

Én vagyok a feltámadás és az élet. – Ki bennem hisz, elnyeri az *üdvösséget*! – Hivő lélek a halállal meg nem halhat: – Bűneire trónusomnál nyer irgalmat.

15. *Sacerdos (incensum ponit in thuribulum, Deinde) aspergit tumulum et corpus defuncti aqua benedicta, dicens:*

Mennyei harmattal üdítse föl lelkedet az Isten: az Atya, † a Fiú, † és a Szent † lélek.

R. Amen.

* 16. *Et thurificat, dicens:*

Mennyei illattal örvendeztesse meg lelkedet az Isten: az Atya, † a Fiú † és a Szent † lélek.

R. Amen.

17. Nunc corpus sepulcro immittitur, et Sacerdos manu signum crucis super corpus in sepulcro iam collocatum ducens, dicit:

Üdvözítőnk, a mi Urunk, Jézus Krisztus keresztségének
† szent jele legyen rajtad. E jelben † váltott meg téged
a Megváltó. E jelben † van üdvösségünk.

18. Deinde pala, triplici vice, aliquantulum terrae in sepulcrum super corpus defuncti projicit, semel dicens:

Porból lettél, és visszatérsz a porba. De Isten feltá-
maszt téged az utolsó napon.

Béke veled!

19. Deinde Sacerdos dicit:

Könyörögjünk, miként az Úr tanított minket imád-
kozni:

Mi Atyánk

* 20. *Mox sine Oremus dicit Sacerdos:*

Isten, kinek minden él, és kinek számára nem vész el
a mi halandó testünk sem, hanem inkább jobbra fordul
sorsa; hozzád könyörgünk, és téged kérünk: bocsásd
meg kegyesen és irgalmasan mindazt, amit elhunyt test-
vérünk szent akarata ellen az ördög kísértésére akár
gonoszszágból, akár gyarlóságból vétkezett. Vezettesd őt
szent angyalaiddal a mennyek országába, ahol nincs fájdalom,
sem szomorúság, sem panasz, ahol a hívek lelkei boldog örömben
örvendeznek. Add, hogy szolgá(ló)d az utolsó napon, a nagy ítélet
napján szentjeid és választottjaid közt részt kapjon az örök
boldogságból, melyet szem nem látott, fül nem hallott, emberi értelem föl-

nem foghat, és melyet azoknak készítettél, akik téged szeretnek. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

Loco hujus Orationis alia e subsequentibus Collectis ad libitum dici potest.

ORATIONES AD LIBITUM

1. *Pro uno defuncto:*

Hallgass, Urunk, könyörgésünk szavára, amellyel nagy alázattal esedezünk, hogy elhunyt N. szolgád lelkét, akit e világból kiszőlítottál, vezesd be a béke és világosság honába, és szentjeid társaságába fogadd be. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

2. *Pro una defuncta:*

Kérünk téged, Urunk, irgalmazz kegyességed szerint N. szolgálód lelkének. Tisztítsd meg a halandó lét minden szennytől, és részesítsd az örök üdvösségben. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

3. *Pro defuncto Sacerdote:*

Isten, aki apostol-lelkű papjaid között N. szolgálodat papi méltósággal tüntetted ki; add meg, kérünk, hogy társaságukban örökre helyet foglaljon. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

4. *Pro defuncto Pastore animarum:*

Lelkek pásztora és őrzője, mindenható Isten! Könyör-
günk N. szolgáért, akit az egyházközség papjává és lel-
kipásztorává rendeltél, hogy a lelkeket az üdvösség út-
jára vezérelje, és a hiveknek az örök élet kenyerét meg-
törje. Te ismered szavait és cselekedeteit, sikereit és
eredménytelenségeit. Te tudod lelki küzdelmeit és fáj-
dalmaikat is. Ezért kérünk téged: légy kegyes bírása a
számadás napján, és add meg neki, valamint a gondjaira
bízott lelkeknek Krisztus szeretetéért az örök békét.
Ugyanazon Jézus Krisztus, a mi Urunk által.

R. Amen.

5. *Pro defuncto patrefamilias:*

Isten, akitől minden atyaság származik a mennyben
és a földön, emlékezzél meg kegyelmesen hazatért N.
szolgádról, aki övéinek hűséges atya és gondviselője
volt. Fogadd be lelkét a béke honába, és add meg neki
ott az örök szeretet és béke beteljesedését. Te, Urunk,
látod az özvegyek bánatát és az árvák szükségét, ezért
kérünk téged: öleld körül jószággal és hatalmaddal
azokat, akiket ő hátrahagyott a földön. A mi Urunk,
Jézus Krisztus által.

R. Amen.

6. *Pro defuncta matrefamilias:*

Urunk, Jézus Krisztus, aki magad is földi anya gyer-
meke akartál lenni, tekints kegyesen N. szolgálódra,
akit családja köréből kiszólitottál. Szenteld meg mind-
azt a szeretetet, amivel a földön övéit szerette, és engedd,
hogy ezután közbenjárásával lehessen segítségükre örök
trónusodnál. Te pedig, Urunk, aki magad vagy a szere-

tet, fogadd pártfogásodba azokat, akiket a megholtnak el kellett hagynia. Aki élsz és uralkodol mindörökkön örökké.

R. Amen.

7. Pro defuncto (a) adolescente:

Mindenható örök Isten, aki N. szolgál(ló)dat élete virágában magadhoz szólítottad, kérünk téged: tedd rajta teljessé kegyelmi munkádat, mellyel őt oly korán leszakítottad, és a halálra megérlelted. Oldozd fel lelkét minden bűntől és büntetéstől. Engedd, hogy a földi élet áldozata Krisztus szeretete által az örök élet boldogságává legyen számára. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

8. In subitanea morte:

Isten, aki minden életet kezekben tartasz, és napjaink számát bölcs végzésed szerint meghatározod: Tekints Egyházad könyörgésére, és Krisztus szeretetéért légy irgalmas N. szolgál(ló)d lelkéhez, akit oly váratlanul és hirtelen szólítottál ki a világból. Ne tekintsd vétkeit és bűneit, hanem irgalmasságod szerint vezesd el az örök élet örömeire. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

9. Pro defuncto studiorum magistro vel defuncta studiorum magistra:

Istenünk, Te azt mondtad, hogy akik sokakat oktatnak az igazi életre, örökké ragyognak, miként a csillagok. Tekints, kérünk, kegyesen elhunyt N. szolgál(ló)d lelkére, aki a keresztyén kötelességteljesítés példaképe volt. Az ifjúságot az igazságra vezette, és jóra tanította.

Fogadd ezért boldogító mennyországodba, és add meg szakadatlan fáradozásának méltó jutalmát. A magot pedig, melyet itt elvetett, érleld gazdag terméssé. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

10. Pro pluribus defunctis:

Isten, akinek sajátja, hogy mindig irgalmazzon és megengesztelődjék, könyörülj meg szolgálód és szolgálód lelkén, és bocsásd meg minden bűnüket, hogy a halandóság bilincseiből megszabadulva, eljuthassanak az örök életre. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

21. Nunc incipiunt inhumare corpus defuncti. Quoadusque tumulum faciunt, Sacerdos orat cum circumstantibus sequenti modo:

Imádkozzunk, testvérek, a meghalt hivekért, akik az Úrban hunytak el.

V. Uram, irgalmazz nekik.

R. Krisztus, kegyelmezz nekik. Uram, irgalmazz nekik.

V. Hogy bűneiket megbocsássad.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

V. Hogy büntetésüket elengedni méltóztassál.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

V. Hogy a megholt hiveknek örök nyugalmat adni méltóztassál.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

Imádkozzunk azokért a testvérekért, akiket ez a haláleset fájdalommal és szomorúsággal tölt el.

V. Uram, irgalmazz nekik.

R. Krisztus, kegyelmezz nekik. Uram, irgalmazz nekik.

V. Hogy a szomorúakat megvigasztalni méltóztassál.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

V. Hogy a megtörteket megerősíteni méltóztassál.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

V. Hogy az elhagyottaknak vigaszt adni méltóztassál.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

Imádkozzunk valamennyi élő hívőért, különösen pedig azért a testvérünkért, aki közülünk elsőnek fogja követni a most elhunytat.

V. Uram, irgalmazz nekünk.

R. Krisztus, kegyelmezz nekünk. Uram, irgalmazz nekünk.

V. Hogy minket szent szolgálatodban megtartani és megerősíteni méltóztassál.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

V. Hogy szívünk vágyát a mennyország felé irányítani méltóztassál.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

V. Hogy minket a hirtelen és készületlen haláltól megőrizni méltóztassál.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

V. Hogy minket a Te békédben hazahívni méltóztassál.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

22. *Sacerdos sine Oremus dicit:*

Oratio

Mindenható örök Isten, élők és holtak Ura, Te irgalmas vagy mindazok iránt, akikről tudod, hogy hitük és jócselekedeteik által a tied lesznek. Alázatosan esede-

zünk, hogy mindazoknak, akikért most könyörgünk, akár testben e világban élnek még, akár már kiköltöztek a testből, és a másvilágra jutottak: add jóságosan kegyelmedet, bűneik bocsánatát és az örök életet. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

Et ubi mos est cantetur canticum lingua vernacula.

23. Postea manu signum crucis producens super sepulcrum, Sacerdos dicit:

Az ő lelke † és a megholt hívők lelkei, Isten irgalmából békességben nyugodjanak.

R. Amen.

CAPUT 3

ORDO SEPELIENDI PARVULOS

1. *Praeparentur: Superpelliceum, stola alba, (pluviale ejusdem coloris), Crux, aqua benedicta et aspersorium, thuribulum et navicula incensi, liber Ritualis.*

2. *Cum infans vel puer baptizatus defunctus fuerit ante usum rationis, Sacerdos accedit ad domum defuncti vel ad Coemeterium, praecedente Cruce et cum Ministris aspersorium et thuribulum deferentibus.*

3. *Sacerdos detecto capite his vel similibus verbis incipit:*

Dicsértessék a Jézus Krisztus! – Mindörökké! Amen.
Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében.
Amen.

Megváltó Jézusunk! Te mondottad apostolaidnak: Engedjétek hozzám a kisdedeket, mert ilyeneké a mennyország. Ezt a kisdedet szent igéid szerint felvetted Atyád országába. Megkímélted őt a bűn kísértéseitől, megóvtad az élet gondjaitól és küzdelmeitől. Legyen áldott szent rendelésed.

Töröljétek le tehát könnyeiteket, szülők és rokonok, akik halálát gyászoljátok. Vigasztaljon benneteket, hogy e kisded, aki a földön testben és vérben oly közel állt hozzátok, most lélekben és kegyelemben közel van az Istenhez, angyalai és szentjei seregében.

4. *Deinde Cantor vel Chorus cantat Antiphonam:*

112. *zsoltár*

Legyen áldott az Úr neve * mostantól és örökké. Napfelkeltétől napnyugtáig * dicsértessék az Úr neve. Fölseges az Úr minden nemzetek felett, * dicsősége nagyobb, mint az egek.

Ki olyan, mint az Úr, mi Istenünk, ki fenn trónol *magasban* * s alátekint az égre s *földre* onnan?

Gyengét a porból *felkarol*, * szegényt *kiment* a szenny alól, S nagyjai közt ad neki *széket*, * nagyjai között ő népének.

Dicsőség az Atyának, és Fiúnak * és Szentlélek Istennek. Miképpen kezdetben vala, most és *mindenkor*, * és mindörökkön örökké.

Amen.

Et repetitur Antiphona:

Legyen áldott az Úr neve, mostantól és mindörökké.

5. Sacerdos ponit incensum in thuribulo, deinde dicit:

V. Uram, irgalmazz nekünk.

R. Krisztus, kegyelmezz nekünk. Uram, irgalmazz nekünk.

Mi Atyánk

Sacerdos interim, circumiens feretrum a dextris et a sinistris, aspergit corpus defuncti aqua benedicta, atque incensat.

V. És ne vigy minket a kísértésbe.

R. De szabadíts meg a gonosztól.

V. Ártatlanságom miatt vettél magadhoz.

R. És örökre színed elé helyeztél.

V. Az Úr legyen veletek.

R. És a te lelkeddel.

Oratio

Könyörögjünk.

Mindenható kegyes Isten, Te a keresztség kegyelemforrásából újjászületett és a földi életből elköltözött kis-

gyermeknek, minden érdemük nélkül azonnal megadod az örök életet. Hisszük, hogy ezt tetted most ennek az ártatlan kisednek lelkével is. Engedd, kérünk, a Boldogságos Szűz Máriának és minden szentnek közbenjárására, hogy itt e földön tiszta szívvel szolgáljunk neked, odaát pedig a mennyországban mindörökké társai lehessünk a boldog kisedeknek. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

Et cantatur canticum lingua vernacula, quo decantato corpus defuncti elevatur et effertur.

PROCESSIO AD SEPULCRUM

6. *Intra processionem dicuntur singuli decades Rosarii Mariani cum mysteriis gaudiosis. Et inter singulos decades cantantur cantica secundum loci consuetudinem, pro longitudine itineris.*

APUD SEPULCRUM

Si quando tempus desit perficiendi sequentem Ritum totum atque integrum, omittantur partes, quarum numeri marginales asterisco () signati sunt, quin tamen haec abbreviatio Ritum reddat minus solemnem, seu sumptuosam.*

7. *Si Coemeterium non sit benedictum, Sacerdos benedicit sepulcrum, dicens:*

Oratio

Könyörögjünk.

Méltóztassál, Uram, e sírt meg † áldani és küldd el

szent angyalodat, hogy őrizze. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

Amen.

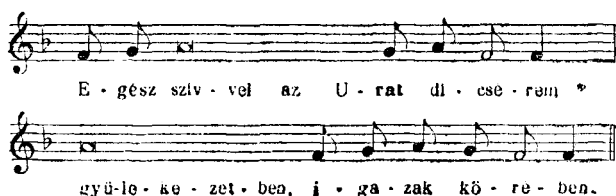
Et aspergit aqua benedicta.

8. Cantor vel Chorus incipit Antiphonam:

El - kél - to zolt, hogy a go - nosz
meg ne ront - sa el - me - jét.
és az al - nok ó - si ár - tó
ne té - vesz - sze meg a lel - két.

110. zsoltár

E - gész szív - vel az U - rat dí - cse - rem *
gyü - le - ke - zet - bea, i - ga - zak kö - re - ben.

Nagyságosak az Úrnak tettei, * kutatni valók mindenki-
nek, ki őket szereti.

Nagyság és fölség mind, amit teszen, * s igazságának
vége nem lesz.

Csudáinak emléket szerzett; * irgalmas az Úr és kegyel-

mes. Az Úr félelme a bölcsesség kezdete: okosak mind, akik *őt* tisztelik; * az ő dicsérete *megmarad* örökig. Dicsőség az Atyának, és Fiúnak * és Szentlélek Istennek. Miképpen kezdetben vala, most és mindenkor, * és mindörökkön örökké.
Amen.

Psalmus 102, 1–5.

Áldást mondj, én lelkem az Úrnak! * én egész bensőm az ő szent nevének.
Áldást mondj, én lelkem az Úrnak, * s sok jótettéről ne feledkezzél meg.
Ő megbocsátja minden vétked, * és meggyógyítja minden gyengeséged.
Meváltja pusztulástól életed, * kegyelemmel és irgalommal *koszorúz* téged.
Javakkal jóllakítja életed: * s mint a sasé, megújul ifjúságod.
Dicsőség az Atyának, és Fiúnak, * és Szentlélek Istennek.
Miképpen kezdetben vala, most és mindenkor, * és mindörökkön örökké.
Amen.

Psalmus 102, 11–18.

Mert amilyen magas az ég a föld fölött, * jósága oly hatalmas azokhoz, akik félik őt.
Amilyen messzi van a napkeltétől naplenyugta, * tőlünk a bűneinket olyan *messzire* dobja.
Mint fiaikhoz az atya kegyelmes, * az őt félőknek az Úr úgy kegyelmez.

Ő ismeri, miből alkottattunk, * emlékezik, hogy por vagyunk.

Az ember napjai olyanok, mint *a* széna, * mint a mezők *virága*, úgy virít:

De átfú rajt a szél, és nincs többé sehol: * többé *helye* sem ismeri.

Am áll öröktől örökig félőihez az Úr irgalmassága, * fiaik fiaihoz ő igazságossága.

Azokhoz, akik tartják szövetségét, * és észben hordják parancsait, *hog*y teljesítsék.

Dicsőség az Atyának, és Fiúnak, * és Szentlélek Istennek.

Miképpen kezdetben *vala*, most és mindenkor, * és mindörökkön örökké.

Amen.

Psalmus 116.

Dicsérjétek az Urat *minden* népek, * minden *nemzetek*, hirdessétek! Mert erős rajtunk az ő kegyessége, * és mindörökké megmarad az ő hűsége.

Dicsőség az Atyának, és Fiúnak, * és Szentlélek Istennek. Miképpen kezdetben *vala*, most és mindenkor, * és mindörökkön örökké.

Amen.

Post Psalmos repetitur Antiphona:

Elköltözött, hogy a gonosz meg ne rontsa elméjét, és az álnok ősi ártó ne tévessze meg a lelkét.

9/a. *Sacerdos (incensum ponit in thuribulum. Deinde) aspergit corpus defuncti aqua benedicta, dicens:*

Láttam a templom jobb oldaláról csörgedező vizet; és üdvözültek mindazok, akikre a víz hullott.

* 9/b. *Et thurificat dicens:*

Szálljon, Uram, imádságom illatáldozatként színed elé.

10. *Nunc corpus defuncti sepulcro immittitur, et Sacerdos manu signum crucis super corpus in sepulcro iam collocatum ducens, dicit:*

Üdvözítőnk, a mi Urunk, Jézus Krisztus keresztségének † szent jele legyen rajtad. E jelben † váltott meg téged a Megváltó. E jelben † van üdvösségünk.

11. *Deinde pala, triplici vice, aliquantulum terrae in sepulcrum super corpus defuncti projicit, semel dicens:*

A földből alkottál engem. Megváltóm, támassz föl engem. Béke veled!

12. *Deinde Sacerdos dicit:*

Könyörögjünk, miként az Úr tanított minket imádkozni:

Mi Atyánk

* 13. *Mox sine Oremus dicit Sacerdos:*

Oratio

Mindenható örök Isten, a szent tisztaság kedvelője, Te ennek a kisgyermeknek lelkét a mennyek országába meghívni kegyes voltál. Méltóztassál, Urunk, velünk is

irgalmasságot gyakorolni. Szentséges kinszenvedésed érdemeire, a Boldogságos mindenkor szent Szűz Máriának, és minden szentednek közbenjárására add meg nekünk, hogy a mennyországban szentjeiddel és választottjaiddal örökre boldogok legyünk. Aki él és uralkodik mindörökkön örökké.

R. Amen.

14. *Nunc incipiunt inhumare corpus defuncti. Quoadusque tumulum faciunt, Sacerdos orat cum circumstantibus sequenti modo:*

Imádkozzunk e kisgyermek hozzátartozóiért és a meghalt hivekért.

V. Uram, irgalmazz nekik.

R. Krisztus, kegyelmezz nekik. Uram, irgalmazz nekik.

V. Hogy a szomorúakat megvigasztalni méltóztassál.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

V. Hogy szívünk vágyát a mennyország felé irányítani méltóztassál.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

V. Hogy minket a hirtelen és készületlen haláltól megőrizni méltóztassál.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

V. Hogy a meghalt hiveknek örök nyugalmat adni méltóztassál.

R. Kérünk téged, hallgass meg minket.

15. *Sacerdos sine Oremus dicit:*

Oratio

Mindenható örök Isten élők és holtak Ura, Te irgalmas vagy mindazok iránt, akikről tudod, hogy hitük és

jócselekedeteik által a tieid lesznek. Alázatosan esedezünk, hogy mindazoknak, akikért most könyörgünk, akár testben e világban élnek még, akár már kiköltöztek a testből, és a másvilágra jutottak: add jóságosan kegyelmedet, bűneik bocsánatát és az örök életet. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

R. Amen.

Et ubi mos est cantetur canticum lingua vernacula.

16. Postea manu signum crucis produciens super sepulcra adultorum, Sacerdos dicit:

A meghalt hivek lelkei † Isten irgalmából békességben nyugodjanak.

R. Amen.

SZABADON VÁLASZTHATÓ IMÁK

ELSŐ RÉSZ

**A RAVATAL ÉS A SÍR ELŐTT EGYARÁNT
ELMONDHATÓ TEMETÉSI IMÁK****A) Általános imák felnőtt halottakért****1**

(„Jöjjetek Atyám áldottai!” – Utalással arra, hogy az elhunyt gyakorolta az irgalmasság cselekedeteit.)

Urunk, Jézus Krisztus! Előre megmondtad, miként szólsz majd az utolsó ítélet napján azokhoz, akik az örök üdvösségre elég érdemet szereztek. A következő szavakkal fogadod őket: „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot. Éheztem ugyanis és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok, vándor voltam és befogadtatok, mezitelen és fölruháztatok, beteg voltam és meglátogattatok, börtönben voltam és fölkerestetek.” Mi itt a temetésen még jobban megértjük a szeretet hatalmas erejét. Az még az eget is megnyitja. Örökké áldottak azok, akik a kegyelem indítására a szeretet szelíd fényét és barátságos melegét árasztották mindenütt, ahová csak vezetett életüknek útja.

Ha mindenki szívébe vésné ezt az igazságot, és tettekre is váltaná azt, akkor milyen változáson menne át az emberi élet! Az összes égitestek a Te dicsőségedet zengik, de milyen kiemelkedő módon magasztalna ez a kis bolygó, amely pályáján száguldásában, szeretettől dobogó szívek milliárdjait hordozná.

De nem szövünk merész álmokat, csak ahhoz segíts hozzá bennünket, hogy erről a temetésről akaratod hü-

séges megtartásában megnyilvánuló, igazi szeretetedet vigyük magunkkal, és abban mindvégig maradjunk meg, mert akkor számunkra is megnyílik majd az az ország, amely a világ kezdetétől várja boldog lakóit.

Igaz, hogy az élet elmúlásának élménye nyomasztóan hat. De a szőlőtőke vesszőin is a fekete föld nedve szivárog keresztül, s zamatos gerezdek mézédese nektárává nemesül. Ehhez hasonló mehet végbe az emberi szívben is. A temetés a múlandóság komor tényeit állítja a szemünk elé, de kegyelmed meleg sugarára az önkéntelenül is feltámadó sötét gondolatok nyomán a szeretet nemes elhatározásai foganhatnak meg, és cselekedetei kelhetnek életre.

Elhunyt testvérünk közeli és távolabbi hozzátartozói is szomjazzák a részvevő szeretetet a búcsúzás nehéz óráiban. Nem viselkedhetünk közömbösen szomorú embertársaink iránt. Mi is osztozunk gyászukban, és isteni irgalmasságodba ajánljuk őket.

Úgy tudjuk, hogy elhunyt testvérünk is gyakorolta a szeretetet. Isteni nagylelkűséggel számítsd be minden együttérzésből fakadó nemes tettet, és jutalmazd meg már most bőkezűen. Egykor pedig ő is azok közé tartozzék, akik az utolsó ítéleten ezt a szózatot hallják majd ajkadról: „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot”. Amen.

2

(„Ó *boldog pillanat!*”)

Élet és halál Ura! A halálos szakadék peremén lelkünk egyensúlyát csak az örök élet reménye tarthatja fenn. De elengedhetetlenül szükséges az az élet küzdelmeiben is, mert az ad lendületet. Hiánya tragikus következményekkel jár, miként Aquinói Szent Tamás figyelmeztet: „Ha oda a remény, akkor az emberek fék nélkül a bűnökbe süllyednek, és abbahagyják a jócselekedeteket . . .” Igaz, hogy a testi halál örvénye felénk tárja mélységeit, és életünk mint sebes folyású hegyipatak rohan feléje. De ha az örök élet reménye élteti a szívet, akkor az tele lehet szeretettel, s a halál felé menetelő keze sokszor nyújthat támogatást embertársainak, és sok könnyet száríthat fel.

Ha az örök élet fénye világít földi zarándok útunkon, akkor szívesen lemondunk az örök hazáért ennek a földnek sok-sok illatozó, de hamar fonnyadó virágjáról. Szentjeid példájára tekintünk. Ők hősiek módon eltép-ték azokat a szálakat, amelyek lelkük szárnyalását akadályozták, még akkor is, ha igen fájdalmas volt az a szakítás, és úgy érezték, hogy kemény szenvedések éjszakája borul rájuk. Csak azt kívánták, hogy a teremtményekhez fűződő szenvedélyes vonzalmak teljesen csillapodjanak le, és a lélek csendjében veled találkoz-zanak.

Keresztes Szent János kitörő örömmel énekelt erről a csendes éjről:

Sötét, nagy éjszakán,
 A szeretet tűzében égve,
 Ó boldog pillanat!
 Kisurranék csöndben, titokban,
 Mikor házam már elpihent.

Urunk, a gyászoló családra másféle éj, a búcsúzás fekete éjszakája borult. Hiányzik nekik valaki, akit most is szeretnek. Arra kérünk, hogy az örök élet reményének fényes sugarai oszlassák el ennek az éjszakának sötétjét.

Kedves halottunk lelke számára is eltelt a nappal. Immár éjfél ütött az óra. Elszakadt minden kötelék, amely ehhez a pezső földi élethez kötötte őt. Háza már elpihent. A lélek elröppent csendben, titokban. Most már add meg azt a boldog pillanatot, amikor meglátja isteni színedet, veled egyesül, és a szeretet boldog tűzében ég mindörökkön örökké. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

3

(„Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt’.”)

Urunk, Jézus Krisztus! Tudjuk, hogy ha nem a pusztulás és a halál, hanem az igazi élet és boldogság felé törekszünk, akkor a szeretet ösvényein kell haladnunk.

Te ezt nagyon határozottan megkívántad tanítványaidtól. Azt mondottad nekik: „Arról ismerje meg

mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt". A szeretet a földön tanítványaid ismertetőjegye. Az örök életben pedig ugyanez a boldogság mértéke. Ezért míg a föld lakói között különbség van az anyagi javak, a tudás, a hatalom, a szépség tekintetében, az örökkévalóságban más a rangsor, különbség van az üdvözült lelkek között is, de aszerint, hogy kiben nagyobb a szeretet.

Add meg nekünk a kegyelmedet, hogy mindig növekedjünk az igazi szeretetben, és egyszer eljussunk oda, ahová csak olyanok kapnak bebocsátást, akikben meleg szív dobogott.

Most gyengéd részvétellel fordulunk elhunyt testvérünk családtagjai és rokonai felé. Kérünk, gyógyítsd meg fájdalmától vérző lelküket.

De legfőképpen szeretettel vesszük körül kedves halottunkat. Bocsásd meg vétkeit, és fogadd be örökre az atyai házba. Amen.

* * *

4

(„A szentmisének végtelen értéke van előtted”.

– Utalással a gyászmisére.)

Jóságos Mennyei Atyánk!

Az Anyaszentegyház a legszentebb áldozattal siet elhunyt híveinek segítségére.

Szent Fiad az utolsó vacsorán, véres keresztáldozata előtt megalapította a szentmiseáldozatot. Átváltoztatta a kenyeret az ő szent testévé és a bort szent vérévé. Azt

mondotta szent véréről, hogy azt sokakért kiontja a bűnök bocsánatára.

Szent Fiad véres kereszthalála téged kiengesztelt. A szentmise pedig a keresztáldozatot ismét megjeleníti. Ugyanaz az áldozati adomány fekszik oltárunkon, mint amely a kereszt áldozata volt: Szent Fiad teste és vére, s ugyanaz a főpap, Szent Fiad, Jézus Krisztus mutatja be a szentmiseáldozatot, aki a keresztfán bemutatta életének véres áldozatát. A szentmisének végtelen értéke van előtted.

Szent Egyházad napkelettől napnyugatig ezzel a tiszta áldozattal hódol előtted, és ősidők óta ezáltal, mint engesztelő áldozat által kéri kegyelmedet az elhunyt hiekekért.

Erre a megbecsülhetetlen kincsre mutatunk rá, amikor hozzád könyörgünk. Legyen a hozzátartozók gyászában szent hitünk vigasza, hogy Egyházad a gyásmise végtelen értékével áll eléd kedves halottjuk lelki üdvössége érdekében.

Ennél nagyobbat elhunyt nem kaphat. Válgék ez a titokzatos áldozat testvérünk örök üdvösségére. Míg oltárunk előtt az úrfelmutatást jelző csengő imádásra szólít fel bennünket, rebeghesse lelke az örökké boldogok hálaímáját. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

5

(„Lázár, jöjj ki!”)

Urunk Jézus Krisztus! Ezen a gyászos helyen is feléd tekintünk. Szorongó lelkünk számára a te isteni segítségedet kérjük. Ha te nem állnál előttünk biztatóan, akkor borzadályal töltene el a halál bennünket. Iszonyattal gondolnánk arra, hogy majd az evilági élet ismerős környezetéből mi is ismeretlen örvénybe zuhanunk.

De ha feléd tekintünk, akkor remény kel a lelkünkben, és többé nem az örvény mélységét látjuk a halálban. Te erre a reményre felbátorítottál bennünket. Hiszen csak egy olyan esetről olvashatunk a Szentírásban, hogy halottas szobába léptél. De te akkor is azt mondtad: „Kislány, mondom neked, kelj föl!” S a halott, Jairusz tizenkétéves kislánya életre kelt. Csak egy olyan esetről olvashatunk a Szentírásban, hogy temetési menettel találkoztl, és akkor is a te szavaid így hangzottak: „Ifjú, mondom neked, kelj föl!” S a halott, a naimi ifjú, az özvegy édesanya gyermeke felült, és beszélni kezdett. Csak egy olyan esetről számol be a Szentírás, hogy sír előtt álltl, s a te ajkadat akkor is ezek a szavak hagyták el: „Lázár, jöjj ki!” S akkor a halott sírjából előjött.

Voltak Lázárnak testvérei, de azok maguktól nem segíthettek halott testvérükön, bárhogy szerették is őt. A halott kislálynak volt szerető édesapja, Jairusz, de ő sem kelthette életre gyermekét. Volt a naimi ifjúnak édesanyja, életét, Istenünk, utánad neki köszönhette, de életét nem adhatta vissza az édesanya sem, csak sírt a szomorú menetben.

Urunk Jézus Krisztus! A halálban egyedül te segít-

hetsz rajtunk. Te nyújtottál igazi vigasztalást a gyászoló hozzátartozóknak, atyának, anyának, testvéreknek a kedves családtag életének visszaadásával. Vigasztald meg, kérünk, az itt gyászoló családot is.

Kedves halottunkon is csak te segíthetsz. Hiába fordulunk a büszke emberi tudomány bármely nagyságához. A kerek világ valamennyi orvosa együttvéve nem adhatná vissza egyetlen pillanatra sem a halott testbe az életet és az öntudatot. De te feltámasztottad Jairusz leányát, a naimi ifjút és Lázárt, irgalmazz elköltözött testvérünk lelkének, és egykor az örök dicsőségre támaszd fel az ő testét is. Amen.

* * *

6

(„Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet”).

Jóságos Mennyei Atyánk! Szent Fiad az emberi nem megváltására vállalta a halál gyötrelmeit. De az ő keresztthalála a legnagyobb áldást hozta számunkra. Erre emlékeztet oltárainkon és otthonunk falán a feszület. Erre figyelmeztet a templomaink tornyát díszítő kereszt. De ezért tűzzük ezt a szent jelet a sírok fölébe is. A keresztáldozat emlékét idézi föl lelkünkben.

Szent Fiad utolsó szava az volt a kereszten: „Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet”. Most kedves halottunk lelkét ajánljuk kezedbe, jóságos Mennyei Atyánk. Tekints Szent Fiad áldozatának végtelen érdemeire. Az ő vére kiált hozzád irgalomért. Az ő halála indítson könyörületre elhunyt testvérünk lelke iránt.

De kezedbe ajánljuk a gyászoló család minden tagját is. Neked hatalmad van az emberi érzelmek felett. Ha akarod szétoszlatod a gyász sötét felhőit lelkük egén. Szent Fiad halálának érdemeire kérjük, hogy hajtsd el ezeket a komor fellegeket. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

7

*(„És ha elközelget éltünk alkonya, – Te vagy vigasztaló
esti csillaga”.)*

Gondviselő Istenünk! Megcsodáljuk gyengéd gondoságotat teremtményeid iránt. Valahányszor fészket látunk a fák ágai között, mindannyiszor jószágodnak egy-egy fénysugarát fedezhetjük fel benne. Bele ültetted a kis madár szívébe a fészekrakás ösztönét, mert azt akartad, hogy puha, meleg otthon fogadja a világra jövő, gyámoltalan kicsinyeket. S vajon ki foglalhatná szavakba méltóképpen mindazt, amit az anyaszíven keresztül az embernek nyújtasz? De a te gondviselő jószágod enél is többet adott. Te megváltottál, és a megváltás gyümölcseinek kiosztásában is anyaszívről gondoskodtál. A Boldogságos Szűz Máriát nemcsak saját anyádnak választottad, hanem az egész Egyházad anyjává is tetted. S elfogadod a gyermekeiért esedező anya imáját.

Istennek Szent Anyja, a te közbenjárásodat kérjük most elhunyt testvérünk érdekében. Az igazi keresztény lélek gyermeki bizalommal fordul hozzád, és énekl:

Te vagy földi éltünk
 Vezércsillaga,
 Édes reménységünk,
 Kegyes Szűzanya.

.
 Te hajnalcsillag vagy
 Éltünk hajnalán . . .

De az élet napja nem áll meg a hajnalpirkadatkor,
 lesz dél is . . .

És ha elközelget éltünk alkonya,
 Te vagy vigasztaló esti csillaga . . .

Testvérünk földi életének napja egészen bealkonyult.
 Most már légy vezércsillaga az örök élet küszöbén.

Evilági életét ő is, mint minden ember, egy édesanya
 szíve alatt kezdte, és egy édesanya gondossága fogadta
 őt. S most, testvérünk új életének kezdetén is anyai
 Szívhez fordulunk; anyai nevedet hívjuk segítségül:
 Vedd oltalmadba kedves halottunkat, a te gyermekedet,
 Mária!

Az ékesszavú Szent Efrémnek, a Szentlélek élő hárfá-
 jának himnuszával olyan terhet szállító hajónak neve-
 zünk téged, aki az égből az élet kenyerét hoztad. Égi
 hajó, szent rakományoddal megérkeztél, amikor Betle-
 hemben a Megváltót a világra szüled. Ezzel szolgáltad
 az emberiség megváltásának művét. Elhunyt testvérünk
 ezzel az égi kenyérrel táplálkozott életében. Most járj
 közben, hogy az ég boldog lakói között foglalhasson he-
 lyet, valamint tekints könnyörülettel elköltözött testvé-
 rünk hozzátartozóira. Emlékezzél meg róla, hogy te is

voltál temetésen. Szent Fiad drága testét kísérted sírjához. Részvevő szeretettel, hatalmas közbenjárásoddal mutasd meg a gyászolóknak, hogy anya vagy. Amen.

* * *

8

*(„Ha nem az örök élet fényében szemlélnénk
sorsunkat . . .”)*

Örökkévaló Istenünk! Halott embertársunk testén megkezdí munkáját az enyészet. Ilyenkor tovatűnőnek, álomszerűnek látjuk a földi létet. Fiatal házások álmodják együttlétük első heteinek verőfényes boldogságát. Az olimpiai bajnokok álmodják világrészek határait túlszárnyaló hírnevüket. A dúsgazdag álmodja gazdagságát, a hatalmas pedig korlátokat nem tűrő hatalmát. Sok-sok évezred vonult el már névtelen embertársaink milliárdjai felett. Földi emlékük szétfoszlott az idő tengerében, miként nyomtalanul eltűnnek az utasok szeme elől az óceánba hulló eső cseppjei.

Ha nem az örök élet fényében szemlélnénk sorsunkat, akkor szörnyű zsákutcában érezhetnénk magunkat. A sír sötét mélységében látnánk tűnékeny létünk végső álmomását. S ebből a zsákutcából nem lenne kitörés, nem lenne menekvés. Attól rettegnénk, hogy az idő feltartóztathatatlanul végzetes szakadék felé sodor bennünket.

De ha hitünket megőrizzuk, és aszerint élünk, akkor nem a tragikus befejezés ijeszt, hanem a remény éltet, és örök otthonunk kitáruló kapuja fogad bennünket földi életünk alkonya után. S ha álmoként szertefoszla-

nak ennek a földnek legártatlanabb és legtisztább örömei is, az igazán felhőtlen boldogság csak azután köszönt reánk.

Az örök élet hite a maga hatalmas lendítő erejével mennyi tenger jót eredményez, és hány nagy büntől viszszeriaszt? Ez hajt évente sok-sok ezer lelkes leányt és ifjút a legáldozatosabb és a legszentebb hivatások vállalására, de ez emel fel gyászoló szíveket is. Ezt a hitet erősítsd elhunyt testvérünk hozzátartozóiban. Vigasztalja őket az a remény, hogy ez a búcsúzás nem végleges.

Elhunyt testvérünk lelkét pedig szent trónod elé imánkkal kísérjük. Azt kérjük, hogy minél előbb léphesse át a boldogság küszöbét. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

9

(„Készülj fel jól az utazásra . . .”)

Igazságos, örök Bíró! Elhunyt testvérünk temetésekor szívünkbe markol szent hitünk tanítása a te igazságos ítéletről. A halállal az érdemszerzés ideje lejár. Mindentudó értelméd fényében nyilvánvaló minden léleknek titokzatos, belső világa. Végtelen szentségeddel és megvesztegethetetlen igazságossággal kimondod a végleges döntést az emberi lélek örök sorsáról.

Ez a hely saját számadásunkra is figyelmeztet. Megfontoljuk, hogy a földi halandókat kétféle halál is sújthatja. Az első az, amikor a lélek elválik a testtől. Ez mindannyiunk sorsa lesz. De ha valaki mindvégig ellen-

áll jóságodnak, és örökre kizárja magát szeretetedből, az a „második halálba” –, a kárhozatba zuhan.

Ezért mélyen szívünkbe vessük a lelki élet egyik meszerének komoly figyelmeztetését: „Készülj fel jól az utazásra, mert valójában olyan a helyzeted, amilyen az ágon ülő madaré, vagy a víz partján álló emberé, aki az indulóban levő hajót figyeli, hogy arra szálljon, és abba az idegen országba utazzék, ahonnan nincs többé visszatérés. Azért irányítsd egész életedet ahhoz, hogy ha jön a halál, légy készen, és vidáman indulj”.

Örök Bíránk! Tudjuk, hogy igazságos vagy. Bármiféle sérelem érte is a síron innen az igazság rendjét, a síron túl minden sérelmet orvosolsz. Ott senkinek az igazságérzete nem lázadozik. Minden szenvedő belátja, hogy megérdemli sorsát, és minden igaz lélek megkapja jutalmát.

De azt is tudjuk, hogy igazságosságoddal jól megfér a megbocsátás. Kérünk, tedd az igazság mérlegére elhunyt testvérünk bűnbánatát, és ajándékozd meg őt a véget nem érő élet minden csodálatos örömeivel.

Most testvérünk szeretteinek lelkére a bűn árnyéka borul. Ha a virágszirom fonnyad, és lehull, ha az élő fa szárad, és kidől, olykor már az is érzékenyen érinti a fájdalokra fogékonyabb lelket. De ha emberi szív verése gyengül és megáll, és az az ember a legközelebb állókhöz tartozott, akkor a szív összeszorul. Nagy szükség van ilyenkor az őszinte részvételre, a barátságos, nyugtató szavakra. De mindenekelőtt szüksége van a te kegyelmedre, hogy az acélozza meg őt a csapás nehéz napjaiban. Nyújtsd elhunyt testvérünk összes szeretteinek ezt az égi adományt. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

(„A holtak kegye tovább tart, mint az élőké’.”)

Jóságos Istenünk! A temetés alkalmával könnyebben megértjük a nagy igazságokat. Ha a földi remények és örömök sokszor úgy hatalmukba is kerítik az emberi lelket, hogy figyelme elterelődik égi hazájáról, ezen a szent helyen magunkba szállunk, és úgy fontoljuk meg azt a komoly intelmet, amellyel a gyászbeszédek drámai erejű hitszónoka, Bossuet püspök fordult hallgatóihoz: „Szégyenüljön meg az emberi hiúság az emberi vég látára, amelyet az isteni Gondviselés szabott csalóka reményeinek”. Itt mindegyikünknek mélyen meg kell hajtania a fejét, idősnek, fiatalabbnak, egészségesnek, betegnek, a társadalmi fokozatok magasabb vagy alacsonyabb szintjén állóknak egyaránt.

Ha valaki milliók sorsát intézi is, mélyen átérzi véges emberi voltát akkor, amikor könnyezik halottja felett. Megmutatod nekünk hatalmadat a tenger tomboló viharában, megérettetted azt a halálban is, és mi alázattal megfogadjuk figyelmeztetésedet, amelyet a zsoltáros szavával intézel hozzánk: „Meg ne keményítsétek szíveteket...” Halandó voltunk megalázkodásra int. Szent színed előtt bocsánatért esedezünk, és életünk megjavítását határozzuk el.

Irgalmas Istenünk! Mutasd meg könyörületedet kedves halottunk hátramaradottai iránt. Te mindent megtehetsz, azt is, hogy érezzék az enyhülést. Szabaduljanak meg a lelki gyötrelmek kínos hangulatától, és imában, bizakodó lelkülettel forduljanak hozzád elhunyt szerettük üdvössége érdekében. Hiszen az áhitatos könnyörgés áldásként hull vissza arra is, aki még ennek a

földnek a lakója, és nem feledkezik meg imádságában az elhunytól.

Már a nagy görög drámaíró vallotta, hogy a holtak kegye tovább tart, mint az élőké. Pogány írta, de keresztény hitünk igazságára ismerünk benne. A gyengéd és nemes szív nem feledkezik meg a másvilág távolában élő lélekről. A szeretet szála fűzte hozzá a földön, és ez a szál erősebbnek bizonyul még a halálnál is. Bízhatunk abban, hogy az, akiről imánkban megemlékeztünk, egykor az ég lakói közé emelkedhet. Ha pedig oda kerül, akkor kegyeibe fogad bennünket, s az ő kegye tovább tart, mint az élőké.

Azzal a szeretettel, amely élet és holtat összeköt, imádkozunk elhunyt testvérünkért. Bár érzékei számára nincs már ragyogó napfény, nincs dallamos hang, nincs zamatos íz, arra kérünk, hogy lelke merüljön bele a boldog élet mélységeibe. Tapasztalja meg isteni életed minden emberi fogalmat felülmúló örömét és gazdagságát. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

11

(„Ma még csak tükörben, homályosan látunk, akkor majd színről-színre”.)

Felséges Urunk! A temetésen felemelkedik lelkünk a hétköznapi apró gondjai és örömei közül, s miként a tenger partján a természet ünnepi látványa tárul a szemlélő elé, itt is, bár szívünk szomorú, mégis titokzatos távlatok nyílnak meg előttünk. Milyen titok az emberi

lélek? Ismerjük ugyan számos megnyilvánulását, de mivoltát csak távoli hasonlatokkal közelíthetjük meg. Titokzatos az eredete, miként hozod létre teremtető akaratoddal számunkra észrevétlen módon. S titokzatos a távozása a kihülő testből. De minden rejtély mögött ott húzódik meg a te titokzatos lényednek titka. Izaiás próféta szavával úgy szólítunk meg: „Bizony titokzatos Isten vagy te...”

A kinyilatkoztatás által titkokat fedtél fel előttünk. Igaz, hogy még így is csak homályosan látunk, de abban, hogy szent hitünk által némi betekintést engedél isteni titkaidba, reménykeltő biztatást nyújtottál. Ez pedig abban áll, hogyha arra méltónak ítélsz bennünket, egykor majd szent titkaid fátyolát fellebbented előttünk. Ezt hirdette apostolod: „Ma még csak tükörben, homályosan látunk, akkor majd színről-színre”.

De míg itt élünk ebben a földi életben, addig a szomorúság homálya is sokszor körülvesz bennünket. Halálesetek is megrázzák az emberi lelket, különösen akkor, ha közelálló személytől fosztanak meg. Ezért tekints kegyesen kedves halottunk hozzátartozóira. Te parancsolsz a tenger viharos hullámainak is, csillapítsd le az érzelmek fájdalmas háborgását gyászoló lelkükben. Váltsa fel azt a szent megnyugvás.

Elhunyt testvérünk pedig már idelelni hitének tükrében homályosan megismert téged. Most már – kérünk – emeld fel előtte jelen életünkben még csak nem is sejthető, mély titkaid sűrű fátyolát. Színről-színre lássa isteni felségedet. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

12

(„Én az vagyok, ami ő volt . . .”)

Istenünk, gyászunkban hozzád, az élet Urához esedezünk. Testvérünk evilági életét elvesztette, de nyújts ennél az életnél sokkal nyugodtabb, boldogabb életet lelkének. Még mozdulatlan, kihült testének is add meg azt az ajándékot, hogy világosságot gyűjtson értelmünkben. Egy könyvtárterem felirata figyelmeztette a belépőt arra, hogy itt a halottak is élnek, és a néma tanítómesterek beszélnek. Az olyan könyvek, amelyek írójának keze már réges-régen porlad, lapjaikon frissen hirdetik szerzőjük gazdag lelkének gondolatait. Elsárgult oklevelek, a képtárakban előző századok alkotásai vagy a jáki templom ősi kövei nem adják-e át az élő nemzedéknek régen letűnt korok lelki tartalmát? De vajon, ha igazságokat és eszméket hirdetnek iratok, könyvek, képek vagy építmények akkor is, amikor alkotóik már régen elköltöztek az élők világából, nem mond-e nekünk megrendítő tanítást testvérünk ajka, ha már le is zárult? Nem érvel-e meggyőzőbben, mint ahogyan akár a bíboros Cicero, Pázmány Péter fejtette ki vitákat eldöntő bizonyítékait?

Életnek Ura, engedd meg, hogy meghalljuk a holt ajak szózatát. Mit is mond nekünk? A tovatűnő földi életről beszél.

A szentek életében egy megrázóan tanulságos jelenetről olvashatunk. Hívő lelkű férfi szemlélte a holttestet. Az a test azelőtt szép volt, de halálában eltorzult. Ez a látvány megrendítette őt, és a következő kijelentésre fakadt: „Én az vagyok, ami ő volt, és ami ő most, én az-

zá leszek''. Így szólt az élő, mert megértette a holt ajak néma tanítását, és az életszentség útjára lépett.

Mi mindnyájan elmondhatjuk elhunyt testvérünkről, hogy ő is olyan élő ember volt, mint amilyenek mi vagyunk most. Itt járt-kelt köztünk. De azt is elmondhatjuk, hogy mi mindnyájan olyanok leszünk, mint amilyen ő most. Lelkünk az örökkévalóságban lesz, hideg testünk pedig a koporsóban.

Életnek Ura! A szentek megértették a temetés nagy figyelmeztetését. Lelkükre mély hatást tett az, és ők az igazi életet választották. Segíts meg valamennyiünket, hogy meghalljuk mi is ezt a magasztos intelmet. Hozzád hűségesek legyünk, és lelkünk még a temetésen is életet merítsen.

Megismételjük kérésünket. Add meg elköltözött testvérünk lelkének a legmagasabbrendű életet, emeld őt magadhoz. Add meg valamennyiünk számára a legmélyebb életbölcsséget. Elhunyt testvérünk hozzátartozói számára pedig azt kérjük, hogy csepegtesd szívükbe az égi vigasztalás balzsamát. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

13

(„Nincs boldogság halhatatlanság nélkül”.)

Végtelenül bölcs Istenünk! Úgy alkottad meg az emberi szívet, hogy abba kitéphetetlenül beleoltottad a boldogság vágyát. Ennek a Földnek minden lakója keresi a boldogságát. Ez a vágy hajtja a kirándulásra in-

duló gyermekszereget. Ez dobogtatja meg az esküvői ol-tár felé vonuló jegyesek szívét. Ez ad lendületet a gé-pet irányító munkás kezének. Ez hajtja a zeneszerzőket halhatatlan dallamok megalkotásában. Ez vezeti az ag-gokat, amikor féltékenyen őrzik csendes nyugalmaikat. De mi ebben az életben mindenütt csak az igazi és tel-jes boldogságot kereső embereket látunk, de seholsem találunk teljesen boldog embert, mert „nincs boldogság halhatatlanság nélkül” –, valljuk mi is Szent Ágoston-nal.

De hány lélekben felmerül a kétely: van-e még élet a síron túl? Hajlanak arra, hogy megsemmisülést lássa-nak a halálban, ahol nincs egyetlen fénysugár, egyetlen gondolat, egy csepp öröm, ahol egészen kialszik az ön-tudat. Rövidebb-hosszabb idő múltán legtöbb embertár-sunk emlékét is eltörli a sebesen haladó élet, mint aho-gyan a hullámokat szelő hajó után ismét elsimul a víz tükre.

Végtelenül bölcs Istenünk! Ha csak az evilági életben részesítettél volna bennünket, akkor minden halálos be-teg ágya mellett megismételhetnénk a költő megrázó felkiáltását:

A végső küzdés kisszerű jaja
Nagy gúnykacaj éltünk küzdelmire.

Csak gúnyt érdemelne az értelmetlen emberi lét, és felmerülhetne a kérdés: Hol a Teremtő bölcsessége?

Ámde mi a te bölcsességed alkotásait látjuk az ato-mok szerkezetében, az élőlények organizmusában és az egész világmindenség egységében. Mindenünnen a leg-magasabbrendű értelem gyönyörű elgondolásai olvasha-

tók ki. De vajon megtorpanhat-e isteni bölcsességed éppen az ember megalkotásában?

A boldogság mély, kiirthatatlan vágyával ajándékoztál meg bennünket. De – ismételjük – nincs boldogság halhatatlanság nélkül. S mi biztosan következtetünk arra, hogy meg is adod az örökkévaló boldogságot, ha mi bűneinkkel lázadó módon el nem taszítjuk azt. Te nemcsak éhséget támasztasz az ég madaraiban, hanem táplálsz is azokat. Te nemcsak szomjúságot oltottál az erdőkben tanyázó szarvasokba, hanem tiszta, hús források vizével fel is üdited azokat. Hasonlóképpen, te nemcsak a boldogság vágyát ültetted az emberi szívbe, hanem, ha nem fordul el tőled, akkor meg is adod azt.

Kérünk, Urunk, hogy most, amikor kedves halottunk szeretteinek boldogságra vágyó szíve összeszorul, lövellj feléjük az örök élet biztató reménysugarát. De elhunyt testvérünk szíve is a boldogságért dobogott. Add meg neki minél előbb azt, aminek szomját te oltottad bele már teremtetésének pillanatában. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

14

(„Acélszárnyon száll az ember...”)

Élők és holtak Ura! Mélyen érinti az emberi lelket a mulandóság élménye. A próféta akkor énekel legszebben, amikor a város romjai felett dalolja gyászénekét. A zeneszerzők remekelnek, amikor a „Requiem” dallamait megalkotják. S a költő érzelmei magasra csapnak,

amikor a végső búcsú közeledéséről énekel: „A tél dere már megüté fejemet”.

A mulandóság megrendítő élményét nyújtja minden temetés. Az anyaföld elnyeli a koporsót, a hantok befedik, a gyászszertartás végetér. Azután csend honol a sírok között. S ha olykor a temető mélységes hallgatását a magasból fel is veri a büszke gépmadár zúgása, nekünk az egyházi ének cseng fülünkbe:

Acélszárnyon száll az ember a levegő kék ürében,
Azt hiszi, hogy nincs titok már sem a földön, sem az égen.

De ha rád néz, félelem sújtja földre hirtelen...

Itt gyengeségünk tudatára ébredünk. Belátjuk, hogy előtted, végtelen fölségű Urunk, mindenkinek meg kell hajolnia. Átérezzük, hogy mi halandó emberek vagyunk. Van még rövidebb-hosszabb haladékunk, de egyszer eljön a mi óránk is.

Kihez forduljunk segítségért, mi, védelemre szoruló, földi halandók? A halál színe előtt hiába kapaszkodunk segélyt kérőn embertársaink kezébe. Hatalmával szemben tehetetlen az emberi erő. Megjegyzi a Szentírás a pogány bálványimádóról, hogy falra illeszti a képmást, és vassal odaerősíti, mert különben leesné, és ahhoz imádkozik.

Az erőtlenséghez könyörög egészségért,
A holthoz esedezik életért,
S a gyámoltalanhoz fordul segítségért;
Szerencsés utat kér attól, ami lábát sem tudja
mozdítani...

Ehhez hasonlót tesz az, aki bármi földi segítségben reménykedik a halál fagyos közelségében.

Itt nincs másban segítség, csak benned! A te mindenre kiterjedő uralmad nem torpan meg a halál színe előtt sem, hanem éppen ott mutatkozik meg a legfölségesebben. Hatalmad van a gyászoló, megtört szívek felemeléséhez. Te kitöltheted még azt az űrt is, amit kedves halottunk távozása hagyott hozzátartozói szívében. Segíts rajtuk.

Élők és holtak Ura! Tőled származik minden jó. Te remtményeidet elhalmozod adományaiddal. Te adsz erőt a sasnak, hogy annak érzetében diadalmasan szálljon a szédítő mélységek felett. Te emeled fel megtisztulása után az üdvösségre méltó lelket az égi boldogság nap-sugaras magasságába. Juttasd ebbe a boldog állapotba elhunyt testvérünket. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

15

(„Én vagyok a te Urad, Istened”.)

Örök Törvényhozónk! Szent törvényeiddel kormányozod életünket. A Tízparancsolat kezdő szavaival mindjárt életfeladatunkat közölted velünk: „Én vagyok a te Urad, Istened; Uradat, Istenedet imádjad és csak neki szolgálj!” Talán nem mélyülnek el annyira ezek a szavak lelkünkben, amikor a hittanleckéjét felmondó iskola gyermek ajkáról halljuk azokat. De itt a temetésen te magad hirdeted, nem emberi szavakkal, hanem a ha-

lál megrendítő intelmével. Itt határozzuk el a te hűséges szolgálatodat. Már ma, ha leszáll az est, gyermeki szeretettel és mély áhítattal bocsátjuk hozzád imánkat, s ha ránk köszönt a reggel, és a te adományodból új napot kezdhetünk, akkor is a te nevedben indulunk kötelességeink teljesítésére.

Itt fülünkbe cseng második parancsolatod is: „Isten nevét hiába ne vegyed!” Ki lenne olyan vakmerő, hogy a halott jelenlétében az élet és a halál Urát gyalázná?

Urunk, ezen a helyen úgy gondolunk többi parancsaidra is, mint végső számadásunk szent követelményeire.

Most pedig ebben a nehéz órában igazi részvétellel könyörgünk elköltözött testvérünk szeretteiért. Vezesd őket kegyelmed világosságával és erejével szent törvényeid útján, hogy mindig reménnyel tekinthessenek a boldog örök élet felé, és még most, a búcsúzás fájdalmában is ez a megnyugtató remény emelje fel őket.

Elhunyt testvérünknek pedig számítsd be az örök élet mérlegén szívből fakadó imáit és minden lépését, amit csak törvényeid útján tett, és fogadd be őt azok társaságába, akik földi életükben őszinte hódolattal imádtak, és hűséggel szolgáltak. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

(„Halál, hol a te fullánkod?”

– A hozzátartozók említése nélkül.)

Urunk, Jézus Krisztus! A temetésen a legalapvetőbb kérdések vetődnek fel az emberi élet értelméről. Mi végett vagyunk a világon? Miért van abban az ifjú szemben annyi tűz, ha egyszer majd kialszik, és nem látja többé a Nap ragyogását? Miért van az arcon az életnek üde színe, ha majd elsápad? S miért dobogtatja meg a boldogság az emberi szívet, ha egykor majd utolsót ver, és megáll?

Könnyű a bölcső mellett az újszülött jövőjéről álomszerűen ragyogó képet festenünk. A színekben gazdag képzelet szabadon játszhat a sok-sok lehetőséggel. Az esküvő napján az ifjú házasság felkészítő szónoknak is könnyű a dolga. Két ragyogó szempár elég ihletet ad ahhoz, hogy szárnyaló szavakkal szóljon családi életük boldogságáról. De amikor a földi élet lezárult, akkor nehezebben találunk szavakat. S az embernek az mondja a legnagyobbat, aki temetésen reménykeltő és igaz választ ad az élet értelmére. Te nem maradsz adós a felelettel legdöntőbb kérdésünkre. Arra hívsz bennünket, hogy téged mindig jobban megismerjünk, hűséggel szolgáljunk, mindig jobban megszeressünk, hogy azután majd bebocsáss az örök boldogság honába. Ezért ha hívó szavadnak engedelmeskedünk, akkor életünk alkonyán mi is bizalommal tehetjük fel a kérdést apostolod szavával: „Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod?”

Elhunyt testvérünk lelkének is azok között adj helyet, akiknek a halál fullánkja sem ártott, mert az ő életük

elérte célját. Szemükben nem volt ellobbanó láng az öröm tüze, mert az örök világosság várt rájuk. Arcuknak üde színe nem csupán a soha vissza nem térő fiatal-kornak tűnékeny díszeként jelent meg, mivel az örök tavasz felé haladt életüknek útja. Meleg szívük nem hiába verte az öröm ritmusát, és nem hiába került a hideg földbe, mert evilági életútjukat a boldogság várományosaként járták. Add meg, kérünk, hogy velük együtt kedves halottunk is diadallal kérdezhesse: „Halál, hol a te győzelmed?” Amen.

* * *

17

(„*Letöröl szemükről minden könnyet*”).

Irgalmas Istenünk! Mindenható nagyságodat leginkább könyörületteddel mutatod meg, és mikor szorulunk rá jobban irgalmasságodra, mint amikor a földi élettől búcsút veszünk?

Felszentelt papjaidnak legszentebb feladataik közé tartozik az, hogy ott álljanak a súlyos betegek ágya mellett. Egyik alkalommal, amikor szolgád több beteghez is ment a kórházba, meglátott egyet, aki már haldoklott. A kérdésekre már nem válaszolt. Még a fejével és a szemével sem intett a tehetetlen beteg. Egyetlen arc-rándulása sem árulta el az öntudatot. A lekipásztor azonban tudta, hogy a haldoklók sokszor még akkor is megértik a hangos szót, ha már az öntudat egyetlen jele sem fedezhető fel rajtuk. Azért beszélt neki a bűnbánatról, feloldozta, és a szent kenet szentségével is meg-

erősítette. Már befejezte a szent cselekményt. De mielőtt még a következő beteghez léphetett volna, különös dolog történt. A haldokló felemelte a karját, megragadta a pap kezét, és tartotta egy ideig. Csak te tudod, Urunk, mit jelentett ez az utolsó, néma mozdulat. Talán egy lélek hálája volt. Vagy talán egy kérés volt benne: „Imádkozz lelkem üdvösségéért!” A lelkipásztor nem feledkezett el róla. Évek múlva is könnyörgött hozzád azért az előtte ismeretlen lélekért. Mint segítségre szoruló, úgy őrizte meg emlékezetében.

Elhunyt testvérünk már nem emelheti fel segélykérően a kezét. Mégis megértjük hangtalan kérését, és teljesítjük is azt. Végtelen irgalmazdába ajánljuk halhatatlan lelkét. Bocsásd be a boldogok közé, oda, ahol a te isteni ígéreted szerint letörölsz „szemükről minden könnyet. Halál nem lesz többé, sem gyász, sem jajgatás, sem fájdalom. Ami eddig volt, elmúlt”.

De légy irgalmas elhunyt testvérünk hozzátartozóihoz is. Ha a növényt megsértik, nedvet bocsát ki. Ha túske megy a kézbe, kiserken a vér. Ha lehunyja szemét valaki a családból, akkor a fájdalom éles tűre véres sebet üt szeretteinek szívéen. Ez történt az itt gyászoló családban is. Állj mellettük segítségoddal, különösen most, amikor lelkük gyászba merül. Mutasd meg könyörületedben mindenható nagyságodat. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

B) Imák olyan halottakért, akik vallásos életet éltek

18

*(„Öntudatuk mélyén meg-megremeg
az örök boldogság érzete...”*

– A hozzátartozók említése nélkül.)

Esdeklő imáinkkal fordulunk hozzád, igazságos Istenünk. Elhunyt testvérünk keresztény életet élt. Úgy gondoljuk, hogy végső perceiben is a megszentelő kegyelem ragyogott a lelkén, s a te szereteted benne volt utolsó szívdobbanásában.

De szent hitünk tanítása szerint a halálos bűnök megbocsátása és az örök büntetés elengedése után még maradhat ideigtartó büntetés. Továbbá a lelket még bocsánatos bűn is terhelheti, és majdnem minden emberben ott maradnak a bűnök eltörlése után is azok a veszélyes hajlamok, amelyek a lelket a vétkek sötét ösvényei felé vonzzák. A tisztítóhely állapotát rendelted a még tisztulásra szoruló lelkeknek, hogy ideigtartó büntetésüket elszenvedjék, bocsánatos bűneik szeretetük és őszinte bánatuk tüzeiben megsemmisüljenek, valamint a sötét mélységek felé húzó hajlamok nyomtalanul és örökre eltűnjenek.

Elhunyt testvérünk talán még szenved, s legnagyobb gyötrelme, hogy még színed látásának boldogságára nem jutott el. Akkor, amikor a lélek átlép a másik életbe, sokkal mélyebb, égetőbb vágy kel benne utánad, Urunk, mint amilyen a földi életben vonzotta feléd. S ha ez a szomjúsága, amellyel utánad eped, egy ideig kiélegítetlen marad, akkor gyötrődik. Rövidítsd meg, kérünk, szenvedésének idejét.

De mi kínjaik ellenére is a tisztítóhelyen szenvedőket nagyon de nagyon boldog lelkeknek nevezzük. Ők olyan utakon haladnak már, amelyek „... tele vannak hajnalhasadással s a tavasz leheletével. Itt lelkek járnak, kik, ha nagyon szenvednek is, de öntudatuk mélyén meg-megremeg az örök boldogság érzete; lelkek, kik tudják, hogy ők, bár még távol a szülői háztól, az Atyának gyermekei s a mennyország örökösei”. Ők már biztosak. Örök sorsuk eldőlt, éspedig a boldogság irányában.

Nagyok lehetnek a földi szenvedések, mégis azt írta apostolod, hogy „... a jelen szenvedések nem mérhetők az eljövendő dicsőséghez, amely nyilvánvalóvá lesz rajtunk”. Még nagyobbak lehetnek a fájdalmas tisztulást elviselő lelkek gyötrelmei, de még azok sem mérhetők az eljövendő dicsőséghez.

Arra kérünk, hogy testvérünk számára minél hamarabb üssön a szabadulás órája. Nyisd meg előtte az örök dicsőség csarnokát. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

19

(„Uram, Jézus, vedd magadhoz lelkemet!”)

Urunk, Jézus Krisztus! Ezen a helyen visszaszállhat lelkünk az első századok mélyhitű keresztyenyeihez. Temetkezésük szent helyei különösképpen őrzik áldott emléküket. Áhitattal lépnek a mi korunk hívői is sírjaikat rejtő hosszú, földalatti folyósókba. De a belépő lelkét nemcsak az az élő hit ragadja meg, amely arra vitte

öket, hogy azt a sok-sok folyosót kivájják, és a pogány világban csendes nyugvóhelyet nyújtsanak övéiknek, hanem még valami. Azok közül a régi keresztények közül sokan haltak meg vértanúhalállal. Érted ontották véréket, és számos katakombát szenteltek meg a hős vértanúk drága földi maradványai. Diadalmas erő árad ezekből az ősi sírokból. Ott szent hitünkhöz halálig hű keresztények példái ragadnak magukkal bennünket.

Az Egyház vértanúinak hosszú sora visszavisz minket az első mártírnak, Szent Istvánnak magasztos tanúságtételéhez. Lelki szemünkkel magunk előtt látjuk hősies halálát Jeruzsálem városának határában. Megmutatta istenszeretetét. Hiszen érted ontotta véré, és jobban már nem szerethetett volna, mint hogy életét áldozatul hozta. S utolsó imájával kifejezte hősies emberszeretetét is. Azokért könyörgött, akik kövezték őt. Még folyt a vére, még ellenségeit ádáz gyűlölet töltötte el, ő pedig már így imádkozott: „Uram, ne ródd föl nekik ezt a bűnt!”

A vértanúk lángoló szeretete megnyitja az eget. Haláluk boldog pillanat.

Urunk, Jézus Krisztus! Elhunyt testvérünk családtagjainak viselniök kell szívükben a gyásznak keresztjét. De ehhez nagy erőre van szükségük. Te megerősítetted a vértanúk akaratát, hogy legyőzhessék a halálfélelmet, adj erőt a gyászolóknak annak a nyomasztó keresztnek hordozásához, amelyet ez a haláleset ácsolt nekik.

Elhunyt testvérünk számára pedig azt kérjük, amiért Szent István vértanú könyörgött halála előtt. Így imádkozott: „Uram, Jézus, vedd magadhoz lelkemet!” Urunk, tekints a halálukban megdicsőülő vértanúid érdemeire, és vedd magadhoz kedves halottunk lelkét. Amen.

(„Jézus Szíve, benned kimúlók reménysége...”)

Jézus szentséges Szíve! Halandó emberek könyörögnek hozzád. Ha majd elfogynak napjaink, akkor a halállal valamennyiünknek szembe kell néznünk. Különösen ezen a helyen egész kedélyvilágunkat átjárja a földi élet elmúlásának érzése:

Csak annyi az élet, mint futó felhőnek
Árnya a folyón, mint tükrön a lehelet.

De bizalmat önt belénk az, hogy hozzád fohászkodhatunk: Jézus Szíve, benned kimúlók reménysége, irgalmazz nekünk! Szentséges Szíved a mi üdvösségünkért ontotta vérét, s halálodban értünk dobbant utoljára. Ha erre gondolunk, mi is elmondhatjuk Szent János apostolnak szavait: „Megismertük a szeretetet, amelylyel Isten szeret bennünket, és hittünk benne”. Ez a mély szeretet nyilvánult meg akkor is, amikor azt mondtad: „Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja a juhokért”.

Irgalmasszívű, jó Pásztor! Elhunyt testvérünk távozása övéinek szíven sajgó sebet ütött. Vedd körül őket szerető, gyengéd gondoskodásoddal. Tapasztalják meg megpróbáltatásuk idején, hogy jó pásztorként virrasztasz felettük szenvedésük éjszakájában.

Te életedet adtad elhunyt testvérünkért is. Szívedet megnyitottad számára a kereszten, és bőven ontottad véredet. Nyisd meg most ismét Szent Szívedet. Saját örök sorsában ismerje meg határtalan szeretetedet. Amen.

21

(„*A jó harcot megharcoltam . . .*” – Olyan halottért, aki kivált élete jó példájával.)

Élők és holtak Ura! Ha elhunyt embertársunk halálos ágya mellett megpillantjuk azt a ketyegő órát, amelyet még ő húzott fel, akkor eltűnődünk azon, hogy az óra rugója őrzi még a halál előtt álló gyengülő erejének kis töredékét. De az ember nemcsak halálát követő néhány órára hagyhat maga után tovább gyűrűző emléket, hanem sokkal nagyobb időtartamra is. A zeneszerzők művét az előadóművészek megszólaltatják azok halála után, és a húrok csodálatos hangokat hallatnak akkor is, amikor a szerzők csontjai már évszázadok óta némán nyugszanak. De akár rövidebb, akár hosszabb időtartamról van is szó, nincs semmi, ami olyan értékes örökségként szállna tovább az élőkre, mint az elhunytinak istenszeretetre ragadó, jó példája.

Megszoktuk már azt a gondolatot, hogy a halál nagy leleplezés. Az elhunyt hirtelen az élők figyelmének középpontjába kerül. Vannak olyanok, akik elmondják hibáit, ha nemes gondolkodású ember kerüli is azt, hogy pálcát törjön a halottak felett, mert azoknak már módjuk sincs a védekezésre. De sokszor nem maradnak el az elismerés szavai sem. Mi úgy tudjuk, hogy az emberek ítélete kedvező elhunyt testvérünkről. Jó példát hagyott örökség gyanánt, és elmondhatná ő is Szent Pál apostol szavaival a földi élet befejezésére vonatkozó legszebb vallomást: „*A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Most készen vár az igaz élet koronája, amelyet azon a napon megad nekem az*

Úr, az igazságos bíró, de nemcsak nekem, hanem mind-
azoknak, akik örömmel várják eljövetelét”.

Most arra kérünk, hogy szeretetteddel töltsd be azt
az úrt, amit kedves halottunk távozásával hagyott övéi
lelkében, és nyújtsd égi segítségedet ahhoz, hogy min-
dig az ő nemes példája nyomán járják életútjukat.

Egy sírkövön olvasható az a rövid, de mély tartalmú
és megindító felirat: „Köszönöm az életet”. Elhunyt test-
vérünk hozzátartozói nevében is megköszönjük neked,
hogy az ő földi életével olyan gazdag ajándékban része-
sítetted őket.

Neki pedig, igazságos Bíró, add meg az igaz élet ko-
ronáját, hogy az örökkévalóságon keresztül boldogan
zengje hálaénekét: „Köszönöm a földi életet, és köszö-
nöm az évezredekkel sem mérhető, kifogyhatatlan, bol-
dog örök életet”. A mi Urunk, Jézus Krisztus által.
Amen.

* * *

22

(„Krisztus híve dallal az ajkán haldoklik...” – Olyan
vallásos halottért, aki keresztényhez méltó nyugalommal
és áhitattal fogadta a halált.)

Megváltó Istenünk! A hozzád hű lelkeknek még a
halálát is olykor megédesíti az a gondolat, hogy közel
van már veled a boldog találkozás.

A költői szárnyalású hitszónok, Clairvaux-i Szent Ber-
nát, amikor Gellért testvére felett mondott gyászbeszé-
det, annak felemelő, keresztény halálát így ecsetelte:

Utolsó perceiben átszellemült arccal és örömtől csengő hangon énekelte Dávid zsoltárát. Íme, Krisztus híve dalol az ajkán haldoklik, és haldoklás közben dalol!

A tiszta lélek méltán várhatta szívörömmel a halál pillanatát. Hiszen attól teljes bizalommal remélhette minden nemes vágyának olyan csodálatos beteljesülését, amely a legragyogóbb álmait is meghaladja.

A földi élet befejezésének más példáira is gondolhatunk. A vértanúk halálának napját elődeink merészséggel, miként ők, mi is születésnapnak nevezzük. Haláluk pillanata egybeesett égi boldogságuk kezdetével.

Bár ebben az értelemben nem mondhatjuk azt, hogy minden hozzád ragaszkodó lélek elköltözésének napja születésnap lenne, de ha a kegyelem állapotában távozó előtt nem is nyílik meg mindig azonnal az ég kapuja, mégiscsak a tisztítóhely szenvedésein keresztül már arra az emberi szavakkal kifejezhetetlen, titokzatos születésnapra készül.

Tudjuk, hogy testvérünk szeretett téged földi életében, és keresztényhez méltó módon távozott közülünk, ezért temetésekor is az élet indulásának, a születésnek és a boldog fiatalságnak gondolatai töltenek el bennünket. Azoknak, akikhez halottunkat a szeretet köteléke fűzte, elsősorban családtagjainak, ez a felismerés tegye könnyebbé a megnyugvást szent akaratodban.

Volt idő, amidőn elköltözött testvérünk élete megindult édesanyjának szíve alatt. Volt idő, amidőn erre a világra született. Majd beköszöntöttek az élet tavaszának napsugaras esztendei. Tőled származott akkor is minden öröme. Most az a kérésünk, hogy minél előbb ünnepelhesse meg égi születésnapját. Amen.

(„Már a földön is mennyországot hordozott magában”).

– Olyan halottért, aki sok jót tett életében embertársaival.)

Akkor, amikor áldozatos, igaz hivedet temetjük, példaképeink, a szentek jutnak eszünkbe. Milyen áldott, milyen felemelő szentjeid halála. Életükben hősiek áldozatokkal bizonyították be irántad és embertársaik iránt szeretetüket. Áldásos életútjuk befejezését pedig bearanyozta kegyelmed sugara.

Az emberek már az ő halálukkor boldog megrendüléssel tapasztalják, hogy milyen belső nyugalommal, és színed látásának csodálatos előérzetével hagyják el földi életük megszentelt színhelyét. Így Szent X. Pius pápának halálára is méltán mondhatta a szemtanú, az egyik orvos: „Még soha nem láttam, hogy valaki ilyen megdicsőülten vált volna meg a világtól”. A jelenlevők észre se veszik az enyészet fagyos leheletét. A legigazibb életet sejtik meg ezekben a pillanatokban. Akkor pedig, amikor nyugvóhelyük felé viszik kihűlt testüket, hívő néped úgy érzi, hogy nem is gyászmenetben vonul, hanem az emberi élet győztesét kíséri. Még a sírjukat is hányszor ékesíted fel a csodák természetfeletti ragyogásával? Sok-sok isteni adományod árad szét az ő közbenjárásukra. Szinte úgy érezzük, hogy több jót tesznek haláluk után, mint amennyit tettek szívük gazdag kincseinek kiosztásával életükben.

Igaz, hogy tapasztalatunk körében az életszentség hőseivel ritkán találkozunk. Azok száma azonban már nagyobb, akik, ha nem is a szentek hősiességével, de mégis sok jó cselekedetükkel nemes életpéldájukat hagyják

hátra a földön. Az ő halálukat nagyobb kegyelet övezi. Akkor, amikor olyan kéz hül ki, amely sok-sok jót tett, könnyeket törölt fel, segített sok szenvedőnek, mélyebb az együttérzés az emberi szívekben. Akkor, amikor olyan szem lesz üveges, amely egy életen keresztül biztatóan ragyogott embertársaira, könnyesebb lesz a gyászolóok szeme. Boldog az ilyen lélek, hiszen már a földön is mennyországot hordozott magában.

Úgy tudjuk, hogy ilyen volt kedves halottunk is. De a mi ismereteink hiányosak. Te azonban mindent tudsz, azt is, hogy mi maradt még benne az emberi gyarlóságból. Kérünk, légy nagyon irgalmas bírāja, hiszen mi is irgalmas szívűnek ismertük őt.

A hozzátartozóknak pedig nyújtsd különös segítségedet, mivel nagyon nehéz a búcsúzás ilyen szeretetreméltó halottól. Éreztesd meg velük szent hitünk halált legyőző erejét. Még a temetés szomorú órájában is érezzenek meg valamit annak a léleknek boldogságából, aki nem üres kézzel, hanem áldásos életének sok kincsével jutott az örökkévalóságba. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

**C) Imák, tekintettel a szentségek felvételére
vagy azok elmaradására**

24

*(„Nem mi vagyunk a te Istened, keresd telettünk!” –
Ha szentségekkel ellátták.)*

Adj, Uram, örök nyugodalmat neki! De ezzel a kérréssel nem a csendes temető nyugodalmát kérjük lassan porladó hamvainak, hanem lelkének a nagy ünnepek nyugalmát, amikor semmi sem zavarja a szívnek ünnepélyes csendjét. Az örök boldogság a háborítatlan öröm napsugaras ünnepnapja. Az evilági életben van hétköznapi verejtékezés, gond, vannak aggodalmak, van betegség és haláltusa. Mindezeknek nyoma sincs abban a boldog állapotban.

A lélek megszabadul a bűn minden átkától. S míg az evilági életben parancsaidnak teljesítése küzdelmekbe és sokszor érzékeny áldozatokba kerül, s ezek a lelki harcok vezetnek a győzelem honába, ott megadod azt a nagy ajándékodat, hogy többé már nem is vétkezhetünk. A lelkiismeret nyugalma nagy adományod a hozzád hű lelkek számára már ebben az életben is, s milyen nagy belső öröm forrása lesz majd akkor a bizonyossággal, hogy a bűn soha többé még csak fodrot sem vonhat a tiszta lelkiismeret sima tükrén.

Adj, Uram, örök nyugodalmat neki! De ezzel mi nemcsak azt kérjük tőled, hogy semmiféle szenvedés ne sújtsa többé, hanem ennél sokkal nagyobbat is, azt, ami végképpen megnyugtatja. Ez pedig maga az örök verőfény, a teljes boldogság, az az állapot, amelyben minden az övé, amit csak emberi szív kívánhat magának.

De vajon mi elégíti ki tökéletesen a boldogságra szomjas emberi lelket? A temetésen erre a kérdésre világos feleletet kapunk. Megkérdezzük a csillagokat, a Napot, a Holdat. Ezek meg tudják világítani az élők világát. Fényes sugaraikat árasztják a sírhalmokra is, de szomjas lelkünknek azt a választ adják, amit Szent Ágostonnak: „Nem mi vagyunk a te Istened, keresd felettünk” –, vagyis végső és teljes boldogságot számadra nem hozunk. Megkérdezzük a földet, a tengert, a mélységeket. Ezek befogadják az élettelen testet, de lelkünknek azt a választ adják: „Nem mi vagyunk a te Istened, keresd felettünk!” Megkérdezzük minden élőlényt, aki csak körülvesz bennünket, a legkedvesebb, a legjóságosabb, de mégiscsak halandó embereket is, és a válasz az lesz: „Nem mi vagyunk a te Istened, keresd felettünk!”

Te vagy, Urunk, egyedül az, akiben megnyugszik a szívünk. Benned megvan minden érték, minden szépség, ami csak az embert boldoggá teheti.

Evilági életünkben sűrű lepel takarja el előlünk istenséged fényét, boldogságunk kútfejét. De az örök üdvösség hona a boldog emberek hazája. Annak reményét csepegtesd elhunyt testvérünk hozzátartozóinak fájdalmas szívébe. Gyászuk fekete fátyolán keresztül int felénk is örök célunknak ragyogó csillaga.

De mindenekelőtt testvérünk üdvösségeért könyörgünk. Kapjon meg benned, Urunk, mindent, amit csak emberi szív kívánhat magának. Hallja meg a te hívó szózatodat: „Jöjj, én vagyok a te Istened!” Amen.

(„Emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt”. – Ha szentségekkel ellátták.)

Urunk és Istenünk! Apostolod hirdette a hite szerint élő ember számára annyira felbátorító igazságot: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt”.

A szeretet te irántad a lélekben hatalmas lángra lobban az első pillanatban, amikor eléri az örök üdvösséget. S míg a földön kegyeletes kéz még porhüvelybe felett a sírját gondolja, lelke már elragadtatással szemléli istenségednek fenségét. Tiszta, gyermeki szeretettel csüng rajtad.

S milyen az a pillanat, amikor az emberi lélek és Teremtője tökéletes boldogságban találkozik? Még a földi életben is ünnepi jelenetnek lehetünk tanúi akkor, amikor az évtizedek óta távol élő gyermekét meglátja az anyja, és mindketten örömkönnyekkel szemükben, szótlanul ölelik egymást. Az üdvözült lélek érzelmeinek hangtalan, de magasra csapó fellángolása már a te örök dicséretednek nyitánya.

Urunk és Istenünk! Te a boldogság égi özönét árasztod az üdvözült lélekre, csepegtess gyógyító irt kedves halottunk hozzátartozóinak sajgó szívébe. Juttasd eszükbe azt, hogy elköltözött testvérünk a szentségek vételével részesült a megváltás gyümölcseiben, és így a halálban is a boldogság felé vette útját.

Elhunyt testvérünknek pedig add meg azt a határtalan örömet, amiről így szól a Szentírás: „Szem nem lát-

ta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt". A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

26

(„A sötétségből csodálatos világosságára hívott titeket”.
– Ha szentségekkel ellátták.)

Urunk! Bármennyire fájdalmas a részvétel temetésen, szent hitünk szerint még itt is így szólíthatunk meg: Minden boldogság forrása! Te ugyanis boldogságra teremtetted az embert, és ha ő maga is akarja, akkor az örök világosság lesz osztályrésze.

Miként testi szemünk számára megalkottad a fényt, hogy a színek pompájában lássa a világot, a lelkünkben is világosságot gyújtottál, és ezzel megadtad nekünk az értelem fényét.

De nekünk ennél sokkal többet is adtál. Megadtad a hitnek fényét. Nekünk is szól a Szentírás szava: „Ti azonban választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, tulajdonul lefoglalt nép vagytok, hogy annak dicsőségét hirdessétek, aki a sötétségből csodálatos világosságára hívott titeket”. A hitnek csodálatos világossága árad felénk a megtestesülés és a megváltás igazságainak szemléletében. A megtestesülésben természetfeletti módon segítő kezet nyújtottál felénk, és a megváltásban a természetfeletti ajándékok bőségével halmoztál el bennünket. Hitünk fényében megismertük,

hogy isteni természeted részeseinek hívtál meg minket. Köszönjük neked a hitnek fényét.

De mindezeknél a fényeknél van egy mérhetetlenül tündöklőbb ragyogás is. Csodálatos alkotás a fizikai fény, és ünnepi pillanat volt, amikor a te dicsőségedre először ragyogott fel. Csodás alkotás az értelem fénye, s ünnepi pillanat volt, amikor az első emberi gondolat felvillant. Kifejezhetetlenül nagy ajándék a hitnek fénye. Ezzel isteni titkaidba engedsz betekintést. Ez mutatja utunkat az örök haza felé. Nagy ünnep volt, amikor kinyilatkoztatásod nyomán először gyulladt ki a hitnek fénye.

De a legtündöklőbb fény akkor ragyog fel az emberi lélekben, amikor elérkezik az üdvözülés első pillanata. A dicsőség fénye lobban fel, és abban feltárul az emberi lélek előtt titokzatos lényed, minden érték ősoka, minden boldogság forrása, olyan elragadó szépség és olyan meleg szeretet, amely minden emberi képzeletet meghalad. Páratlan ünnep, amikor emberi lélekben felragyog a dicsőség fénye.

Könyörgünk hozzád, Urunk, hogy a gyászoló család tagjai hitünk fényében találjanak vigasztalást. Elköltözött testvérünk számára pedig minél előbb érkezzék el az az ünnep, amikor a dicsőség fénye sugározza be a lelkét. Az az ünnep, amelynek soha nincs alkonya.

A dicsőség fénye, az örök világosság fényeskedjék neki. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

27

(„Aldjon, Uram, testvérünk, a testi halál...” –
– Ha szentségekkel ellátták.)

Élet és halál Ura! Asszisi Szent Ferenc Naphimnusza
a vallásos ihlet egyik legünnepélyesebb imádsága.

Tied a dicséret, dicsőség és imádás,
És minden áldás...

–, mondjuk mi is a nagy szenttel. S áldjuk minden alkotásod. Áldjuk a sugárzó Napot. Felszólítjuk teremtményeidet, a Holdat, az összes csillagokat, a Földet, a tüzet, a vizet, hogy valamennyien áldják Felségedet. Majd meglepő fordulattal imádkozzuk a Naphimnusznak temetésre legjobban odaillő sorait:

Aldjon, Uram, testvérünk, a testi halál,
Akitől élő ember el nem futhat.

Szent Ferenc szeretettől lángoló szívvel bátran nevezhette testvérének a halált, hiszen hozzá az örök dicsőség hírnökeként köszöntött be. De nemcsak a szentnek ajkáról fakadhat ilyen szózat. Minden istenszerető lélek a halálban boldog találkozást remélhet veled, és ezért feltörhet az emberi szívből az a sejtelmesen mély értelmű fohász: „Aldjon, Uram, testvérünk, a testi halál!” Ez ugyan lepecsételi a tiszta szívvel dicsőségedet zengő ajkát is, s az elhallgat, de egyben közelebb hozza azt a pillanatot, amikor lelke örök dicsőséged énekébe kezd.

Urunk, te jó vagy az ég madaraihoz is. Azok nem vetnek, nem aratnak, s csűrökbe nem gyűjtenek, s te táp-

lálod azokat. Te jó vagy a mezők liliomaihoz is. Nem fáradoznak és nem fonnak. Mégis Salamon minden dicsőségében sem volt úgy felöltözve, mint egy ezek közül. Te öltöztetted a mezei virágot. Madarak és virágok Gondviselője, mennyivel inkább vagy te az emberek Atyja! Most az emberi fájdalom kiált hozzád. Ha elhunyt testvérünk hozzátartozóira rá is szakadtak a gyászeset okozta gyötrelmek, kérünk, hogy adj erőt számukra. Szilárd lélekkel viselhessék el nehéz keresztjüket.

De jót atyaként megadtad elhunyt testvérünknek is halála előtt a kegyelmeket a szentségekben. Ezeket az adományaidat koronázd meg a végső és legnagyobb ajándékkal, fogadd be őt az üdvözült lelkek közé.

Szent János apostolod égi látomásban részesült, és így írta le azt: „Ezután akkora sereget láttam, hogy meg sem lehetett számlálni, minden nemzetből, törzsből, népből és nyelvből. Ott álltak a trón és a Bárány színe előtt, fehér ruhába öltözve, kezükben pálmaágakkal. Nagy szóval kiáltották: „Üdv Istenünknek, aki a trónon ül, és a Báránynak!“” Abban a boldog seregben dicsérjen téged kedves halottunk is, akit elszakított tőlünk testvérünk, a testi halál. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

(„Nem ezüst és arany váltotta őt meg, hanem a hibátlan és szeplőtelen Báránynak drága vére”. – Ha szentségekkel ellátták.)

Megváltó Jézusunk! Testvérünk temetésén arra a bűnre gondolunk, amelyet az első ember követett el. Szent Pál apostol levelében olvassuk: „... a bűn egy ember által lépett a világba, s a bűn miatt a halál...” Fájdalommal látjuk Ádám bűnének keserű gyümölcsét kedves testvérünk halálában is. De szomorúságunkban nagy vigasztalást meritünk a te megváltó halálodból. Elszenvetted annak gyötrelmeit. Főként azáltal engeszteltél ki bennünket a Mennyei Atyával. Apostolod szavaival valljuk, hogy legyőzted a halált, s az evangélium által felragyogtattad a halhatatlan életet.

Véres halálodra hivatkozunk akkor, amikor kedves halottunk üdvösségéért könyörgünk hozzád. Nem „ezüst vagy arany” váltotta meg őt, hanem „a hibátlan és szeplőtelen Báránynak... drága vére”. Nagy volt elköltözött testvérünk váltságdíja. Nagyobb már nem lehetett volna, mint szentséges véred és gyötrelmes halálod. Ezért a hívő lélek az örök élet reményével még a temetésen is bizakodással kérdezheti: „Lehet még csüggedni? Ki mer bátortalan lenni, ki fél az elhagyatottságtól, mikor Isten vérző keze nyúl feléje...” Mi erősen reméljük, hogy irgalmazol testvérünknek, hiszen egy személyben vagy megváltója és bírója.

Segítsd meg elhunyt testvérünk szeretteit is, hogy még ezen a szomorú helyen se csüggedjenek, hanem fe-

léd tekintsenek azzal a gondolattal, hogy te legyőzted a halált, és az evangélium által felragyogtattad a halhatatlan életet. Amen.

* * *

29

(„Számomra az élet Krisztus, a halál pedig nyereség”.

– Olyan halottért, aki halála előtt áhitattal felvette a szentségeket.)

Urunk, Jézus Krisztus! Egyik temetőnkben az arra járók gyönyörű sírfeliratot olvashattak. A sírkő alatt fiatal lány hamvai pihentek, rajta pedig Szent Pál apostol szavai hirdették: „Számomra az élet Krisztus, a halál pedig nyereség”. De hogy a halál a mi számunkra is valóban nyereség legyen, arra készülnünk kell. Sok más felemelő példa közül most Boldog XI. Ince pápára gondolunk. Élettörténetének végén a mindnyájunk számára tanulságos megállapítást olvashatjuk: „1689. augusztus 12-én a legnagyobb áhitattal fogadta a halált, amelyre mindennap készült”. A jó előkészület meghozta neki a halálban a megdicsőülést.

Segíts bennünket, hogy életpéldád követésével mindennap készüljünk végső óránkra, és így mi is elmondhassuk, hogy számunkra az élet Krisztus, azaz a te követésed. Így lesz számunkra is a halál nyereség.

Elhunyt testvérünk a szentségek áhitatos felvételével készült utolsó órájára. Ezért nagy bizalommal ajánljuk lelkét irgalmasságodba.

De fordulj most kegyesen az ő szerettei felé is. A ha-

zájától távol élő szívében emésztő honvágy léphet fel. Ha több milliós nagy városban lakik is, üres neki a világ. Hiányzik a szülőföld. De az is lehet, hogy egy család tagjai hazájukban élnek, körülveszi őket a rokonok és ismerősök népes serege, és akkor egyetlen hozzátartozót szakít ki körükből a halál. Milyen változás? Úgy érzik valamennyien, mintha minden elnéptelenedett volna körülöttük. Úgy gondoljuk, hogy most is ilyen nyomasztó érzések nehezednek a testvérünket gyászoló család tagjaira. Töltsd el őket megnyugvással. Hiszen ha nagyon hiányzik is személye, a szentségek méltó vétele a halál előtt a szentek és boldogok honába vezető utat nyitja meg a költöző lélek számára. Abba az országba vezet, amelynek polgárai számára a halál a legnagyobb nyereséget hozta. Amen.

* * *

30

(*„Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert...”*

– Utalással utolsó szentgyónására.)

Urunk, Jézus Krisztus! Feltámadásod után megjelenél apostolaid előtt, rájuk leheltél, és ezeket a szavakat mondtad: „Vegyétek a Szentlelket. Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert, akinek pedig megtartjátok, az bűnben marad”. Ezzel a kijelentéssel hatalmat adtál az apostoloknak a bűnök megbocsátására. Ezt a hatalmat megkapták püspökeid és papjaid is. Elhunyt testvérünk részesült abban a kegyelemben, hogy szolgád kimondta felette a megbocsátás ígéit. Bízunk ab-

ban, hogy igazi bűnbánó szívvel végezte el szentgyónását, ezért áll rá is boldogságot hirdető szava: „Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert...”

Ez az, ami vigasztaló testvérünk halálában. A gyászoló családtagok mélyen fájlalják szerettük távozását, de ez tegye nekik könnyebbé a beletörődést veszteségükbe.

Lelkipásztoraidnak megrendítő élménye a halál tor-kában állóknak szorongó vágya a bocsánat után. Az egyik kegyhelyen egy férfi állt a lelkipásztor elé, és írást mutatott neki. Az a következő sorokat tartalmazta: „Gégerákban szenvedek. A Boldogságos Szűzhöz jövök, de nem azért, hogy testi egészségemért könyörögjek, hanem egyedül csak lelkem üdvösségéért”. Mély hitet árultak el ezek a szavak. A földi élettől búcsúzás idején kimondhatatlanul nagy érték az az adományod, amelyet a bűnbánó a feloldozásban kap, a bűnbocsánat, majd pedig az annak nyomában járó üdvösség.

Azt kérjük elhunyt testvérünk számára, hogy most már részesítsd őt a tiszta lelkek minden örömében. Amen.

* * *

31

(„Az Úr megkönnyebbíti őt...” – Ha felvette a szentségeket, utalással különösképpen arra, hogy megkapta a betegek kenetét.)

Urunk, Jézus Krisztus! Szent Jakab apostol levelében olvassuk magasztos tanításodat a betegek kenetéről. Így szólnak ezek a szavak: „Beteg valaki köztek? Hivassa az Egyház papjait. Imádkozzanak fölötte, s kenjék meg olajjal az Úr nevében. A hitből fakadó imádság üdvére lesz a betegnek, és az Úr megkönnyebbíti őt, ha pedig bűnben van, bocsánatot nyer”.

Ahány szó, annyi vigasztalás a gyászoló szíveknek, a szomorú hozzátartozóknak. Elhunyt testvérünk felvette a betegek kenetét. Az Egyház papja imádkozott felette, s megkente őt olajjal a te nevedben. Áldásod kísérte át a halál kapuján. Áldásod kísérje az élő családtagokat is egész földi vándorlásukon keresztül.

Földön jártadban éreztetted isteni jószágodat a szenvedő betegek meggyógyítása által. Azóta pedig égi trónodról árasztod rájuk adományaidat. A súlyos betegség rendszerint sok gyötrelmet hoz. Ezért a bűnbánat szentségében megtisztulásuk után megkönnyebbited a betegek kenetével a testi szenvedések súlya alatt vergődő híveidet akkor, amikor könnyen elfoghatná őket a csüggedés. Így jössz a legnehezebb tusában segítségükre.

Ezért kívánják hűséges híveid nagy betegségükben szívük mélyéből a kegyelemnek és üdvösségünknek eszközeit, a szentségeket. Ezért fogadta a haldokló a legnagyobb megkönnyebbüléssel annak a melegszívű, buzgó hívőnek szavait, aki azzal a kérdéssel fordult hozzá,

hogy katolikus-e? S a válasz az volt: „Ó, de vártam már ezt a kérdést!”

A te irgalmatat kívánja akkor az emberi szív.

Kedves halottunkat elhunyt előtt megajándékozta örök kincseket érő adományaiddal. Arra kérünk, hogy az örök jutalom is legyen minél előbb az osztályrésze. Amen.

* * *

32

(*„Aki eszi az én testemet, és issza az én véreimet, annak örök élete van...”* – Utalással arra, hogy magához vette a szent útravalót. A hozzátartozók említése nélkül.)

Megváltó Jézusunk! Akkor, amikor elhunyt testvérünk üdvösségeért könyörgünk, saját isteni szavadra hivatkozunk. Ünnepestes hangon vésd a szívünkbe: „Aki eszi az én testemet, és issza az én véreimet, annak örök élete van, és én föltámasztom az utolsó napon”. Ezzel a kijelentéssel megígérted, hogy orvosságot adsz a halál ellen. Hogyanis pusztíthatná el a testi halál annak a léleknek boldog életét, amely az élet kenyerével táplálkozott?

Elhunyt testvérünk ezt tette. Volt elsőáldozó élete tavaszán. Gyermeki szívével már akkor egyesült veled. Később is, élete folyamán a te tested volt lelki tápláléka. S eljött az utolsó szentáldozás napja. Útravalóul vette magához szent testedet a legnagyobb út előtt. Ette a halálba induló az élet kenyerét. S annak, aki ezt teszi, ígéreted szerint örök élete van.

Bizalmunkat szent testednek halált legyőző erejében csak növeli annak tudata, hogy ezt a nagy szentséget nem sokkal vérrel verejtékezésed, megfeszítésed és haláltusád előtt rendelted. Akkor már a te érzékeny lelkedre ráborult a közelgő borzalmak árnyéka. Tanítványaidnak nyújtottad szent testedet és véredet. S abban a percben nemcsak a jelenlevő apostolaidra gondoltál, és lelki szemeid előtt nem csupán az első áldozók ártatlansága vagy az esküvői oltár előtt álló jegyesek boldogsága lebegett, hanem a súlyos betegek, a halálra készülők üdvössége is. Ezt a szent lelki táplálékot vette magához elköltözött testvérünk. Légy irgalmas bírása annak, akit már a földön magadhoz öleltél a szentáldozásban.

A himnusz szavaival hálásan köszönjük neked a legnagyobb szentség alapítását:

Születéseddel társunkul szegődtél,
Részvételeddel vacsoránkon eledelünk lettél,
Kínos haláloddal te vagy váltságdíjunk,
S királyi székedben te vagy a jutalmunk.

Ó, üdvösséges áldozat,
Ki az ég kapuját feltárod . . .

—, nyiss tág kaput testvérünk előtt a boldogság szentélyébe, s királyi székedben te légy a jutalma. Amen.

* * *

(„Mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örökké éljen”. – Hirtelen halál következtében szentségek felvétele nélkül hunyt el.)

Könyörületes Istenünk! „A temetés irgalmassági cselekedet; tiszteletet lehel a halott iránt, ki a halál méltóságába, a misztériumba öltözködik . . . kísérik a vándort”. De a temetés főként akkor irgalmassági cselekedet, amikor helyette nekünk kell elmondanunk utolsó kérését. Hirtelen szólítottad magadhoz. Nem tudhatta, mikor mondja utolsó imáját, hiszen maga sem sejtette, hogy ilyen hamar befejezi életét. S anélkül hogy ki mondhatta volna eget ostromló áhítattal azt, hogy „Uram, irgalmazz!” – már lezárult az ajka. Az örökkévalóság küszöbén álló ember legnagyobb kérését mi tesszük elő: Légy irgalmas ez iránt a lélek iránt!

Nagy bizalommal kérjük. Hiszen isteni tanításodra hivatkozhatunk. Úgy szeretted a világot, hogy egyszerű Fiadat odaadtad, hogy „mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örökké éljen”.

Imánkkal kísérik a vándort, elköltözött testvérünk lelkét szent trónod elé. Szent Fiad megváltó kereszthalála által kérjük számára az örök üdvösséget.

Nagy részvéttel könyörgünk elhunyt testvérünk hozzátartozóiért is. Váratlanul hasított szívükbe gyásznak éles töre. Idejük sem volt rá, hogy felkészüljenek a komor napra. Mivel a hirtelen rájuk szakadó csapás nagyobb próbára teszi őket, azért hulljon bővebben kegyedmed árja lelkükre. Találják meg ismét nyugalmuikat. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

**D) Imák, tekintettel arra az élethivatásra,
amelyet a halott betöltött az Egyházban,
a társadalomban vagy a családban**

34

(„Te pap vagy mindörökké . . .” – Lelkipásztor temetésére.)

Örök Főpapunk, Jézus Krisztus! Azt mondtad apostolaidnak: „Én választottalak titeket . . .” Te választottad őket, valamint munkájuk folytatóit, az Egyház püspökeit és papjait, elhunyt paptestvérünket is a legszentebb életföladatra. Ennek a felséges hivatásnak teljesítése következtében mondhatják most hálásan azok, akiket megkeresztelt: „Amikor a keresztségben részesített, akkor tisztultam meg az eredeti bűntől, és akkor töltötte be lelkemet először az Isten kegyelme”. Mások tisztelettel említhetik: „A gyóntató atyám volt. Az Isten akkor fogadott vissza gyermekei sorába, amikor ő feloldozott engem”. Lehetnek olyanok, akik azt idézik emlékezetükbe, hogy ő nyújtotta nekik, mint első áldozóknak szent testedet, az örök élet zálogát. S mondhatják ma is boldog házastársak egymásnak: „Ő adta ránk az áldást, amikor ott álltunk az oltár előtt, és megkötöttük házasságunkat”. Bizonyára vannak olyanok, akik arra emlékeznek vissza, amint ott állt a szószéken, és Isten ígéjének hirdetése nyomán világosság és meleg hatotta át szívüket. Úgy érezték, hogy erejük van a lelki felemelkedéshez. S milyen nagy lehet azok száma, akik már nincsenek köztünk, mert megelőzték őt az örök házában. De ha szólhatnának ezen a temetésen, akkor így

beszélnének róla: „Az ő kezéből fogadtuk a szentségeket. Ő készített elő az örök életre”.

Ő volt az, aki kikísérte az elhunytakat, és könyörgött a temetésen lelkük üdvösségéért. Ő volt az, aki odaállt az oltár elé, s bemutatta a legszentebb áldozatot az elhunyt testvérekért. Most ő is rászorul az imádságunkra.

Elköltözött paptesvérünk pappá szentelésekor eltörölhetetlen jegyet kapott a lelkében. Ez a természetfeletti jegy hasonlónak tesz hozzád, Urunk, Jézus Krisztus. A lélek viseli, és a földi életben láthatatlan. De az örökkévalóságban tapasztalhatóvá válik. Hirdeti azt, hogy kiválasztottad őt a legszentebb hivatás betöltésére, s ő ennek a szent életfeladatnak megfelelt. Adjad, kérünk, hogy minél előbb ragyogjon fel ez az evilági életben titkon meghúzódó jegy az égi dicsőség fényében.

Örök Főpapunk, Jézus Krisztus! Így fordulunk hozzád könyörgő szavunkkal: „Pap vagy te mindörökké, Melkizedek rendje szerint”. Emlékezzél meg arról a napról, amikor elhunyt oltártestvérünk a papság eltörölhetetlen jegyét kapta az egyházirend szentségében, és arról a másiktól is, amikor először lépett szent oltárhoz, hogy bemutassa első szentmiséjét. Nem is a maga, hanem a te isteni személyed nevében mondta az átváltoztatás szavait: „Ez az én testem . . . Ez az én vérem kelyhe . . .” S szent testednek és vérednek áldozatával együtt járt a papi szív saját személyes önfelajánlása is, amint áldozatul önmagát helyezte oda Teremtője és boldogságának forrása elé. Tekints most vissza életének arra a nagy ünnepére, valamint elhunyt oltártestvérünk minden szentmiséjére, arra az áldozatra, amely a világ üdvösségét szolgálta. Válgák az lelkének örök javára.

Tekints vissza önfelajánlására is. Boldogságának forrását látta benned. Most eljött az idő, hogy valóra váltsd papi szívének legszentebb reményeit. Amen.

* * *

35

(„Jöjj, Krisztus jegyese . . .” – Szerzetesnőért.)

Urunk, Jézus Krisztus! Jegyessed földi maradványait temetjük. Most, amikor üdvösségéért könyörgünk, emlékeztetünk életének arra a szent napjára, amikor letette szerzetesi fogadalmait. Ezek által szent jegyességre lépett veled, isteni Mester. Vállalta a szegénységet, hogy te légy gazdagsága. Vállalta az előjáróknak tartozó engedelmisséget, hogy te légy egészen a királya. Lemondott arról, hogy oltárod előtt, fehér fátyolban, lángholó és tiszta szerelemmel egy ifjúhoz kösse életét, vele meleg családi fészket építsen. Tette ezt azért, hogy mindörökre eljegyezze magát veled. Most már itt a jutalmazás ideje, és ha nem telt el minden hétköznapija a fogadalomtétel ünnepi lelkületével, bocsásd meg azt, és jegyesi ajándékképpen a leggyengédebb szeretetedet sugározd rá mindörökre.

Földi zarándokútján bizonyára lelki szeme előtt lebegett a legszentebb magyar szerzetesnőnek, Szent Margitnak csodálatos élete a szigeti kolostorban, amint szívet egyedül neked, isteni Jegyesének őrizte meg. Nem kapott oda bebocsátást senki más, még a fejedelmi kérés sem. Képzelete előtt megjelenhetett Margit nővér, amint hosszasan, mély imába merült, és te, égi Jegyese, a lel-

kébe mennyei örömet csepegtetél. Olvasmányaiból ismerhette a magyar szerzetesnők példaképének megdicsőülését sejtető jeleket is, többek között azt, hogyan fénylett Szent Margit arca halálában, s milyen találóan nevezte Fülöp érsek ezt a ragyogást a feltámadás előjelének.

Urunk, Jézus Krisztus! Elköltözött nővérünk azok hosszú sorába tartozott, akik Szent Margit nyomdokai-ban iparkodtak feléd. S bár nem láttunk az ő mozdulatlan arcából felvillanó fényt, engedd meg nekünk, hogy dicsőséges feltámadásának előjeleként kegyelettel emlékezzünk szeretetének arra a lángjára, amely a legmagasztosabb női hivatás vállalására indította, és abban mindvégig meg is tartotta.

Neki pedig add meg, Urunk, hogy hallja boldog lelke a hívó szót: „Jöjj, Krisztus jegyese, vedd a koronát, amelyet az Úr neked készített mindörökre”. Amen.

* * *

36

(„*Eldalolta utolsó énekét . . .*”)

Hivatását mindvégig hűségesen gyakorló kántorért.)

Élők és holtak Ura! Elhunyt testvérünk üdvösségéért könyörgünk. Tesszük ezt annál nagyobb bizalommal, mivel életében hűségesen szolgált téged. Amikor ujjainak játéka nyomán művészi dallamok töltötték be szent hajlékodat, s mikor átérzéssel énekelte szent énekeidet, a te dicsőségedet hirdette. De ugyanezzel szolgálta az emberi lelkek felemelkedését is.

Az egyházi énekeknek szívbemarkoló hatásáról így vallott Szent Ágoston: „Hogy sirtam himnuszaid és énekeid elhangzásakor gyönyörűségesen éneklő Egyházad dallamaira mély megindultságomban!” Folytak Szent Ágoston könnyei. Azóta sok évszázad telt el, de ma is hányszor tör feléd az emberi szívből ezeknek a dallamoknak hatására a legtisztább emberi érzelmek árja, és hányszor világosodik meg az értelem előtt még sokkal ragyogóbban az igazság, mintha lángeszű és tüzes szónok ajkáról hangzanék el az. Hiszen a szent zene olyan magas tájakat mutathat be igézetesen szép és tiszta hangjaival hived előtt, amelyek megvilágítására hiánynak nyelvünkben a kifejezések, és olyan érzéseket kelthetnek, amelyeknek áldásos folyama nemesebbé teszi az emberi szívet.

Elhunyt testvérünk a dicséretedet zengő és az emberek üdvét szolgáló kórusban vitte a maga kimagasló szerepét. Kísérte a szentmiseáldozat bemutatását áhitatos énekekkel. Közreműködött az esketések örömet sugárzó szertartásával kapcsolatban, s a lelkipásztorral együtt kikísérte a halottakat. Daloló ajkával könnyögött hozzád az elhunytak üdvösségéért. Most már énekesed eldalolta utolsó énekét.

Apostolod hirdette: „... hogy míg vándorként élünk e testben, távol járunk az Úrtól”. Szent dalaidat éneklő vándorod földi zarándoklásának utolsó állomását is elhagyta. Tekints evilági életútjának legközelebbi társaira, hozzátartozóira. A művészi dallamoknak sokszor megvan az a varázsos hatásuk, hogy elosztatják a bűnnek sötét fellegeit. A te kegyelmed még hathatósabban segíthet a bánkódó emberi szíven. Ezzel a csodálatos balzsammal szüntesd meg gyászuknak sajgó fájdalmát.

Elhunyt testvérünket pedig vedd be abba az égi kórusba, amelyben angyalok, főangyalok, kerubok és szeráfok dicsérnek; azok közé, akik szívük túláradó boldogságában, egybeolvadó, dallamos énekükkel hirdetik: „Szent vagy, szent vagy, szent vagy, mindenség Ura, Istene”. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

37

(„Ha az élet jó volt, akkor a halál olyan szép, mint az alkony . . .” – Plébánia olyan tisztségviselőjéért, vagy más egyházi intézmény olyan lelkes támogatójáért, aki mindvégig megőrizte vallásos buzgóságát.)

Urunk, Jézus Krisztus! Titokzatos testednek, Egyházadnak Feje! Kegyelmed áramával élteted testednek tagjait. Elhunyt testvérünket is elhalmoztad természetfeletti adományaiddal. De nem csupán azt adtad meg neki, hogy bekapcsolódhatott testednek ebbe a csodálatosan lüktető életébe, hanem azok közé emelted, akik kiváltságos módon, nagy lelkesedéssel szolgálják Egyházadat.

A végső leszámoláskor pedig mindennél többet ér az, ha az elköltözött lélek Egyházad élő tagjaként jelenik meg előtted, fénylik benne kegyelmed lángja, és tele kézzel viszi eléd életének dús gyümölcseit. Ilyennek ismertük kedves halottunkat.

Ezért elhunyt testvérünk szeretteinek minden okuk megvan arra, hogy veszteségük ellenére is szent bízalom töltse el őket. Hiszen most nem is annyira a testi

halálra kell gondolnunk, hanem az istenszerető lélek boldog költözésére. „Ha az élet jó volt, akkor a halál olyan szép, mint az alkony, telve az erdők s mezők illatával s a munkás emberek fáradt, de bizó szemefényével”. Úgy gondoljuk, hogy testvérünk halála alkony volt. A földi élet napja búcsúzott, hogy a legcsodálatosabb hajnalhasadás és boldog ébredés következzen.

Családja köréből olyan áldott lélek távozott, aki marandó és vonzó emléket hagyott maga után. Vallásos buzgóságának jó példája vezesse mindig övéit.

De halálával veszteség érte Egyházunkat is. Ezért kérrő szóval fordulunk hozzád. Adj a jövőben is ilyen hűséges híveket. Drága halottunk áldásos tevékenysége találjon mindig hasonlóképpen nagylelkű utódokra.

Urunk, Jézus Krisztus! Elhunyt testvérünk szavaival és tetteivel megvallott téged az emberek előtt. Valld meg te is őt Atyád előtt, s gazdagon jutalmazd meg mindazért az áldozatért és fáradozásért, amivel a legszentebb ügyet szolgálta. Amen.

* * *

38

(„Megváltásunk művében nemcsak véredet hullattad, hanem fáradtságos munkádnak verejtékcseppjeit is”. – Ipari munkásért.)

Megváltó Jézusunk! Életeddel megmutattad, hogy milyen nagy a munka szerepe a lelkek üdvözítésében. A te kezéd is kemény munkát végzett, és megváltásunk művében nemcsak szent véredet hullattad, hanem fáradtságos munkádnak verejtékcseppjeit is.

Megváltó szenvedésedre és áldozatos munkádra kérünk, hogy enyhítsd azokat a gyötrelmeket, amelyeket a hozzátartozóknak ki kell állniuk súlyos veszteségük elviselésében. De legfőképpen azért esedezünk, hogy részesítsd véred és verejtéked bő gyümölcseiben drága halottunk halhatatlan lelkét.

Munkás testvéreink földi életét hányszor túléli munkájuk eredménye. Dolgoznak ötvöseink a jegygyűrűkön, s azok az arany karikák mesterük halála után is a hűséges szeretetre figyelmeztetik a házastársakat. Fáradoznak oltárok felállításában, s azok alkotóik halála után is naponta szolgálják a legszentebb áldozat bemutatását. Hány névtelen munkás dolgozott a Szent Péter templom építésén. A hatalmas épület évszázadok múltán is hangosan hirdeti dicsőségedet és Egyházad nagyságát. Hány és hány alkalommal fogadja be ősi falai közé a Rómába zarándokló hívek seregeit. De nemcsak a fényes bazilika ünnepélyes csarnoka, hanem a legtöbb meleg, kis otthon is ma már porladó kezeknek áldásos alkotása. S ha az óránkra tekintünk, és a másodperc-mutató fürge mozgásával az idő gyors múlására figyelmeztet bennünket, nem is tudjuk, hogy hányan szenderültek már el azok közül a szorgalmas kezű testvéreink közül, akik fáradoztak a kis remekmű megalkotásában.

De a munkás életnek nincs maradandóbb eredménye, mint ha halhatatlan lelke eléri az örök üdvösséget.

Urunk, Jézus Krisztus! Te földi életedben kivetted részedet a verejtékes munkából, és testvérünket is ugyan ezen az úton vezetted, most már emeld őt magadhoz. Az élet sok fáradsága után legyen jutalma az örök nyugalom és a végtelenbe nyúló boldogság. Amen.

(„Bölcsöd az s majdan sírod is, mely ápol s eltakar”. –
Mezőgazdasági munkásért.)

Élők és holtak Ura! Kérjük irgalmadat elköltözött testvérünk számára, és hivatkozunk szent színed előtt arra, hogy ő kétszeresen is az imádság embere volt. Imádkozott lelkében, és dicsért téged dolgos kezével. Képzeletünkben megelevenedik most halott testvérünk. Lelki szemünkkel magunk előtt látjuk, amint fáradságos munkáját szívós helytállással végzi. De utána megjelenik egy másik kép is. A magyar nép történelme állítja elénk. Már közel egy évezred választ el a történetektől, de még mindig érdemes emlékezetünkbe idéznünk. Az Anyaszentegyház szorgalmas bencés szerzetesei szent hitünkkel együtt lassanként megtanították népünket a komoly, hozzáértő mezőgazdasági munkára. Jelszavuk volt: „Imádkozzál és dolgozzál!”

Ők imádkoztak és dolgoztak. Kettős istendicséretüket, a lélek imáját és a dolgos kéz istendicsőítését folytatja minden imádságos és szorgalmas földművelő, állattenyésztő és a többi mezőgazdasági munkás testvérünk.

Dolgos kezük munkája nyomán kerül táplálék mindnyájunk asztalára. Kezük munkájának eredményeképpen kerül oltárunkra a fehér ostya és az áldozatra szánt bor is, hogy szent testeddé és véreddé váljék a szentmisében. Hulljon vissza a szentmiseáldozat bő gyümölcse mindannyiukra, elköltözött testvérünk lelkére is, és vigasztalásképpen minden hozzátartozójára.

Élők és holtak Ura! Elhunyt testvérünk, mint minden mezőgazdasági munkás, közel volt ehhez a hazai földhöz. Hozzá fűzte hivatása. Erről a földről énekeljük:

Bölcsőd az s majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.

Testvérünknek egykor bölcsője volt, egész életében ápolta őt. Adjon most már csendes nyugvóhelyet neki.

Dolgos keze már lehanyatlott. Verejtékes szolgálata befejeződött. Engedd, kérünk, hogy minél előbb az ég szentjeinek társaságában folytassa tovább a lélek imáját, és hálásan köszönhesse meg azt, hogy az örök jutalom lett az osztályrésze. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

40

(„Ugye lángolt a szívünk...” – Példás életű tanítóért, tanítónőért, tanárért vagy tanárnőért.)

Legfőbb tanító Mesterünk, Jézus Krisztus! Éveken keresztül jártad a szentföld vidékeit. Mindenütt tanítottad az embereket az üdvösség útjára. Azok köréd sereglettek. Lesték arckifejezésedet, sokat mondó tekintetedet. Figyelték minden szavadat, és ámultak azon, amit tőled hallottak.

Még a keresztfán utolsó szavaiddal és példáddal is felséges tanításban részesítettél bennünket. Majd mozdatatlanná vált az ajkad. Élettelen testedet a sírba helyezték. De feltámadásod napján már ismét tanítottál. Délutánra járt az idő. Jeruzsálemből Emmauszba vezető úton két tanítványod haladt. Gyászos hangulat lett úrrá felettük. Gyötrelmes halálod és temetésed sújtotta le

őket. Akkor csatlakoztál hozzájuk. Megmagyaráztad nekik, hogy szenvedésed és haláloed miért következett be. Kedves szavaid nyomán teljesen megnyugodtak, sőt öröm töltötte el őket. Majd akkor, amikor magukra maradtak, ezekkel a szavakkal jellemezték tanításod magávalragadó hatását: „Ugye lángolt a szívünk, amikor útközben beszélt hozzánk, és kifejtette az Írásokat?” Íme, alig tértél vissza a sír mélyéből az élők világába, isteni bölcsességeddel ismét tanítottál.

S azóta a te utolérhetetlen mélységű igéid az emberiség lelki megújulásának állandó forrásává váltak. Egyházad ajkával tanítod híveidet. Méltán nevezhetünk legfőbb tanító Mesterünknek.

Kedves halottunk oktató tevékenységével szolgálta az emberi tudást. De mi most azt emeljük ki, hogy példaadásával nemes keresztény életre tanította növendékeit. Nevelői munkájában a te nyomdokaidon haladt.

A tanítói és a tanári hivatás abban is kimagasló, hogy mikor már lezárult az oktató ajak, a tanítványok lelkében továbbra is visszhangoznak azok az igazságok, amelyek ismeretébe tanítójuk vagy tanárunk bevezette őket. A nemes életpélda pedig még akkor is hat felnőtt korba jutó növendékei életében, amikor a példaadó szíve már porlad. Nevelői munkájának távolabbi hatása olyan kiszámíthatatlan, mint amilyen titokzatos a jövő. Most elhunyt testvérünk tanítványaira gondolunk. Nyújtsd isteni segítségedet mindazoknak, akik kaptak lelkének dús kincseiből, hogy megőrizték azt, és bőségesen kamatoztassák. Az elköltözött emlékét pedig hálasán ápolják. Úgy gondoljanak rá, mint a melegszívű gyermek az elhunyt szülőre.

De nem csupán tanítványai, hanem közeli hozzátarto-

zói is voltak. Őértük szintén imádkozunk. Urunk, Jézus Krisztus! Feltámadásod napján úgy megvigasztaltad a halálotat mélységesen gyászoló tanítványaidat, hogy azoknak lángolt a szívük, érintsd kegyelmed meleg sugarával a gyász fájdalmát viselő családtagok lelkét. Enyhítsd szomorúságukat.

Legfőbb tanító Mesterünk! Kedves halottunkat a tanításnak és a lelkek formálásának szent hivatásában részesítetted, kérünk, kapja meg tőled azt, amire egész megváltó működésed irányult, istenségednek szeretetében elmerülő, boldog szemléletét. Amen.

* * *

41

(„A szeretet soha meg nem szűnik . . .” – Olyan vallásos orvosért vagy ápolónőért, aki áldásos működésével jó emléket hagyott hátra.)

Urunk, Jézus Krisztus! Életeddel minden ember számára eszményi példaképet állítottál. Isteni hatalommal gyógyítottál vakot, némát, bénát és sok más betegségben szenvedőt. Tőlünk azt kívánod, hogy példád nyomán, ha nem is csodálatos módon, mert csodatevő hatalmunk nincs, hanem emberi erőnk határain belül gyengéd szeretettel forduljunk beteg embertársaink felé, és ha tudunk, segítsünk rajtuk. Erre intenek cselekedeteid, és erre ösztönöz tanításod. Egyik legszebb példabeszédedben az irgalmas szamaritánus példáját állítottad elénk. Ez az együttérző, nemes férfi a félholt sebeit fölfele hajlít

„... és bekötözte azokat. Aztán föltette teherhordó állatára, szállására vitte, és gondját viselte”.

Elhunyt testvérünk napról napra a betegek szolgálatában állt. Szent hivatása a szeretet gyakorlása volt. Ez pedig az erények között fejedelmi szerepet tölt be. Alapvetően nagy erény, és örök célunk eléréséhez nélkülözhetetlen a hit. De hitünk által a magasztos igazságokat csak fátyol alatt látjuk. Az üdvözült lélek előtt lehull a fátyol. Megszűnik a hit. Átadja helyét a boldogító istenlátásnak. Feltárod előtte istenségednek fényét. Pótolhatatlanul szükséges földi életünkben a remény. Nélküle megbénulna vallásos életünk. De ha üdvözül a lélek, akkor eléri végső célját, téged, felséges Istenünk. Életünknek ez a hűséges kísérlője ezzel betöltötte hivatását. Átadja helyét annak a boldog tudatnak, hogy örökre, visszavonhatatlanul a mienk vagy. De van olyan erény, amely a földön indul az üdvösség felé törekvő életében, egész fényével megmarad a halálban, és eléri tökéletességét az örök boldogságban. Ez a szeretet. Szent igéddel valljuk: „... a szeretet soha meg nem szűnik...” Ez a soha ki nem hűlő isten- és emberszeretet lakott kedves halottunk szívében.

Urunk, Jézus Krisztus! Sok beteget meggyógyítottál. Gyógyítsd meg ma elhunyt testvérünk hozzátartozóinak vérző szívét. Különös szükségük van most rád, a lelkek jószágos orvosára.

Elhunyt testvérünk pedig tapasztalja magán szent szavad igazságát: „Boldogok az irgalmasok...” Tekints vissza életére. Együttérzéssel állt a betegek mellett. Munkájával a szenvedőket segítette. Irgalmas volt. Juttalmazd meg őt az örök szeretet honában. Amen.

(„Isten gazdagságának, bölcsességének és tudásának mekkora a mélysége!” – Nagyműveltségű halottért.)

Mindentudó Istenünk!

A búcsúzás az elköltözőtől mindig fáj azoknak, akik őt szerették. De nagyban növeli a veszteség érzését, ha a távozó igazi szellemi gazdagság birtokosa volt. Testvérünk mély értelmet sugárzó szemét behunyta, és az emberi tudás bő kincstárát vitte magával. Szereteted melegével áraszd el hozzátartozóit, és emeld fel őket, hogy bennük a veszteség okozta fájdalmat a megnyugvás váltsa fel.

Urunk és Istenünk! A világegyetemnek számtalan törvényszerűsége vesz körül bennünket. Finom összefüggések hatalmas óceánja hirdeti isteni értelmed kimeríthetetlen gazdagságát. Végtelen tudásod fényes sugarait fedezzük fel a világmindenség egységes és csodálatos rendjében. Ha az igazság megismerésének vágyával tekintünk a csillagos égre, akkor az elénk táruló kép az úrfelmutatás áhítatával tölt el bennünket. Át érezzük isteni jelenlétedet, és Szent Pál szavaival dicsőítünk: „Isten gazdagságának, bölcsességének és tudásának mekkora a mélysége!”

Lenyűgöző és fenséges alkotásod láttán az igazán nagy tudós alázatossá lesz. Bevallja, hogy kutatásai közepebbe úgy érzi magát, mint az a tengerparton játszadozó gyermek, aki talál egy simább kavicsot vagy egy szebb kagylót, míg az igazságok hatalmas óceánja felderíthetetlenül terül el a szeme előtt.

Mindentudó Istenünk! Elhunyt testvérünk is ott állt az igazságok beláthatatlan tengerének partján. Az em-

beri tudás magas fokára jutott. De evilági életében mégis azt kellett tapasztalnia, hogy mindenhol rejtélyek veszik körül. Most már leomlottak a földi élet korlátai. Igazságra szomjas lelke előtt lebbentsd fel a titkok fátyolát. Legfőképpen pedig táruljon fel előtte a legnagyobb titok, istenségednek felfoghatatlan rejtélye. Erről mi itt a földön csak azt mondhatjuk a költővel:

Léted világít, mint az égő
Nap, de szemünk bele nem tekinthet.

De az örök világosság honában máshogy van. Léted világít, és a lélek szeme elbírja azt a fényt. Elhunyt testvérünk is tekintsen bele isteni lényed ragyogásába, és töltekezzék színről-színre látásod kimondhatatlan boldogságával. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

43

(„*Te vagy, Istenünk, az árvák gyámolítója*”. –
Gyermekek gondos édesanyjáért és hű hitvesért.)

Árváknak jóságos Atyja! A gondos, jó családayáért és szereteteiért imádkozunk hozzád. A jó édesanya teste, a testi élet forrása a halál és enyészet martalékává válik. Ő szelte az ízletes kenyeret gyermekeinek. Ő tanította őket az első bizonytalan tipegésre és az első szavakra. Ő ápolta őket betegségük idején. S vajon ki sorolhatná fel anyai szeretetének ezer más megnyilvánulását?

Most már az az áldott kéz, amely gyermekei fejét gyengéden simogatta, lehanyatlott. Az az ajak, amely az anyai szeretet csókjait szórta, lezárult. Nem adhat már tanácsot vagy szelíd figyelmeztetést. Földi gondoskodást nem várhat már tőle senki. Hitvese élettársát s gyermekei édesanyjukat veszítették el. Eszünkbe jut Jeremiás próféta szomorú éneke:

A csecsemő nyelve
Az anyához tapadt szomjúságában,
A kisedek kenyeret kértek,
De nem volt, ki szegne nekik!

Mi most mégis felemeljük szívünket, és bizakodással gondolunk gyermekeire. Nemcsak azért, mert tudjuk, hogy ha anyjuk keze ki is hűlt, az atyai szív ezentúl kétszeres gonddal veszi körül őket, hanem főként azért, mert te vagy, Istenünk, az árvák gyámolítója. Megvan a hatalmad mindannak megadására a hátramaradottak számára, amit a családanya által adtál volna meg övéinek, és atyai gondviseléssel még az anyai szeretetet is felülmúlod. Vedd különös pártfogásodba elköltözött testvérünk gyermekeit és házastársát.

Ez a jó édesanya volt valamikor kacagó gyermek, majd később derűs fiatal lány. Volt szent frigyre készülő menyasszony, majd boldog fiatalasszony és örömben úszó fiatal anya. Jóságos Istenünk, te adtad neki a földön minden örömét, add meg – kérünk –, hogy legyen az örökkévalóságban sokkal de sokkal boldogabb, mint akkor volt, amikor karjában ringatta gyermekét. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

44

(„*Megszűnt atyai szívének dobogása*”. – Gyermek és még szülői irányításra szoruló fiatalok atyjáért és feleségének hű élettársáért.)

Gondviselő Mennyei Atyánk! Fájó szívvel állunk itt. Szomorúan gondolunk arra, hogy bár a halál egyet ragadt el, de többnek a lelkébe hasított bele a fájdalom törével. Átérezzük az özvegy édesanya bánatát, és részvéttel tölt el bennünket a gyermekek súlyos vesztesége. Gondos atyjuktól veszünk búcsút.

Aldásos életének befejeztével megköszönjük neked, hogy atyai szíven keresztül annyi jóban részesítetted családját.

Gondviselő Mennyei Atyánk! A búcsúnak ezekben a megrendítő perceiben szívbe markoló eseményt idézünk fel. Egy édesanya nagyon szerette gyermekeit, de korán halálos betegség törte le. Még megérte egyik lányának esküvőjét. Mikor a templomból hazajött a család és a vendégek serege, a nagybeteg, a csaknem haldokló apa, hogy még szebbé tegye lányának nagy ünnepét, összeszedte erejét, felkelt az ágyból, és zongorához ült. Ujjai végigsiklottak a billentyűkön, s a zongora húrjai megszólaltak. Valamennyien megindultan figyeltek az előadásra. A beteg nagy akaraterővel hosszú ideig játszott. Egyik zongoraszám a másikat követte. De a húrok nemcsak a zenedarabok dallamait, hanem a gyengéd és mélységes atyai szeretet hattyúdalát is zengték. Majd elnémult az utolsó akkord. A beteg visszafeküdt az ágyába, és rövid idő múltán megszűnt atyai szívének dobogása.

Megállt annak az atyának a szívverése is, akit teme-

tünk. De míg a szíve dobogott, az is a szeretet dalát énekelte. Most már, jóságos Istenünk, vedd át övéi iránt az atyai gondoskodást. Bár gondviselésed minden emberre kiterjed, most arra kérünk, éreztess különös módon azt, hogy pártfogójuk vagy, azokkal a gyermekekkel, akik atyjukat vesztették el, pedig nekik még szükségük lenne rája. Az élettársát gyászoló özvegynek meg légy mindenkor erős támasza.

Gondviselő Urunk! Keresztény hitünkkel valljuk, hogy annyi jóval halmozod el az üdvösség honának lakóit, amit még a legmerészebb írói fantázia sem ér utol, és Raffael ecsetje sem varázsolhat a vászonra. Mellette a természet minden pompája szegényes, és mérhetetlen távolságra elmarad. A lelki javaknak ezzel a bőségével jutalmazd meg ennek a gyászoló családnak atyját jótetteiért és nagy szeretetéért. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

E) Imák, különös tekintettel az életkorra

45

(„Dalolja hálája énekét ez az ártatlan gyermek”. – Csecsemő és olyan kisgyermek temetésére, aki eszének használata előtt hunyt el, és élnek a szülei.)

Jóságos Istenünk! Átérezzük a gyászoló édesanya és édesapa fájdalmát. Szomorúságukban az a vigasztaló tény emelje fel lelküket, hogy ez a gyermek a kereszt-ségben újjászületett. Ezáltal a földi édesanyának és

édesapának gyermeke a te gyermekeddé lett. Elhalmoztad őt természetfeletti ajándékaiddal. Teremtettél fénylő Napot, de ezen a ragyogó égítesten foltokat fedezünk fel. Teremtettél gyermeki lelkeket, és azokat, akiket közülük az újjászületésben részesítettél, a bűnnek még leheletszerű foltja sem homályosítja el.

Jóságodat szívből köszönjük, s dalolja hálája énekét ez az ártatlan gyermek. Hálás azért, hogy a keresztségben gyermekeddé fogadtad. Hálás azért, hogy olyan rövid úton vezetted az újjászületés szentségétől az üdvösségig. Még gyermeki életének álmát aludta, és ebből a tiszta álomból az örök boldogság verőfényes napjára ébredt.

Földi életében a tehetetlen apróság lépten-nyomon gondozóira szorult, magában a keresztségben is a keresztszüleire. Szent Ágoston ezt az igazságot költői képpel így fejezi ki: „Az Anyaszentegyház a kicsinyeknek mások lábát kölcsönzi oda, hogy jöjjenek, mások szívét, hogy higgyenek, mások nyelvét, hogy azt meg is vallják”. Egyéb vonatkozásokban is szüksége volt a felnőttekre, elsősorban édesanyjára és édesapjára. Tekints erre a hálás gyermeki lélekre. Ő nem köszönheti meg azt a sok szeretetet, amit övéitől kapott. Helyette a te jutalmad legyen a viszonzás. Fizess vissza mindent sokszorosán, elsősorban a szüleinek. Ők minden bizonynyal sirjának hűséges gondozói lesznek. Engedd, Urunk, hogy ártatlan gyermekük tiszta lelkéhez forduljunk kérsünkkel:

És míg porodra hintenek virágot,
Lebegj te őrzőangyalként fölöttük.

Te pedig, Urunk, tartsd meg szüleit mindenkor a buzgó hivek közösségében. S hitüket váltsa fel majd egykor szent színed látása. Szemléljék fényességében ártatlan gyermekük szeplőtelen lelkét. Most pedig szárítsd fel könnyeiket. Gyermeük boldogságának sugarai hozzanak nyugtot nekik, és derítsenek fényt a szívükre, úgy, mint amikor a zivatar után felragyog az égen a szivárvány. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

46

(„*Gyermekek barátja*”. – Olyan gyermekért, aki eszének használatát elérte, de tizenötödik életévét még nem töltötte be, és volt elsőáldozó. Szülők és rokonok említésével.)

Urunk, Jézus Krisztus, gyermekek barátja! Úgy érezzük magunkat ezen a temetésen, mint amikor azt látjuk, hogy hogyan konyul le a nyíló virág a májusi fagyban. Gyermei szív dobogása szűnt meg, s a halál összetörte azokat a reményeket, amelyeket a hozzátartozók az ő jövőjéhez fűztek.

Szent színed előtt hivatkozunk arra a szent napra, amikor mint elsőáldozónak, ennek a gyermeknek a szívébe szálltál, és első csókot lehelted fiatal lelkére. Az volt a legigazibb karácsony az ő számára, eljövetelednek és a nagy ajándékozásnak ünnepe.

Mennyire megfelelt isteni elgondolásodnak egyik lekipásztorunk rendezésében az az elsőáldozás, amikor a szentmisén a gyermekek ajkáról karácsonyi énekeink

hangzottak fel. Talán a felnőttek azt hitték első pillanatra, hogy itt valami tévedés történt. Hiszen nem tél van, hanem tavasz. Karácsony már régen elmúlt. De később át kellett érezniök, hogy mennyire odavágó, mennyire időszerű volt akkor karácsonyt idéző énekeink minden sora és minden szárnyaló dallama. Az átváltozás és az úrfelmutatás után a pillanat fenségét alig fejezhette volna ki jobban bármi más, mint a boldog gyermekesereg ajkán a karácsonyi ének: „Ó gyönyörűsép, titokzatos éj!” S a szentáldozásban a legnagyobb ajándékot, a leggazdagabb karácsonyi meglepetésnél értékebbet, szent testedet adtad örök szereteted zálogaként.

Urunk, Jézus Krisztus, gyermekek barátja! Ezt a gyermeket is megajándékoztad örök szereteted drága zálogával. Most már a kis szíveket megdobogtató minden karácsonyi örömnél nyújts mérhetetlenül többet neki.

De tekints szüleire és rokonaira is. A természet ölen részvétellel nézzük, amikor a madárvilágban az anya küzd kicsinyének életéért, és nem mentheti meg azt a pusztulástól. Ilyenkor fáj az az anyaszív. Az emberi érzelmek sokkal mélyebbek. A szülők és a rokonok fájdalma sokkal élesebb. Világosan látják, hogy ebben a földi életben nem találkoznak már többé ezzel a kedves gyermekkel. De ha nagyobb is az emberi szomorúság, csillapítsa azt a remény, hogy hosszú és magasra ívelő földi pálya sikerei helyett sokkal többet adsz ennek a fiatal léleknek az örök hazában. Megmutatod neki mindörökre, hogy a gyermekek barátja vagy. Amen.

* * *

47

(„Eljátszottad már kis játékidat...” – Olyan gyermekért, aki eszének használatát elérte, de a tizenötödik életévét még nem töltötte be, akár volt elsőáldozó, akár valami ok következtében még nem.
A szülők említésével.)

Gondviselő Atyánk! Különös megilletődéssel állunk ezen a helyen, mert gyermeket temetünk. Nekünk ez nem mindennapos élmény. A gyermekeket ott látjuk a templomban, amint dicséretedet éneklik. Ott vannak ők az iskolapadban, ahol az életre készülnek. Elnézzük őket a játszótéren, ahol boldog kacajjal kergetőznek. S mindez a látvány örömmel tölt el bennünket. Itt azonban isteni színed előtt, fájdalmunkban a költő felkiáltásával fordulunk e felé a gyermek felé:

Eljátszottad már kis játékidat,

.

Aludni fogsz, s nem lesznek álmaid,

Aludni fogsz, s nem lesz több reggeled.

Mi nem kérdezzük, mikor a ragyogó gyermekszem megtörik és üvege ssé válik, mikor a fakadó életbimbó nyílása előtt elpusztul, hogy hol van benne az isteni igazság? Azért nem tesszük fel ezt a kérdést, mert hiszünk az örök életben. Ott bőségesen kárpótolhatod mindazokért az örömekért, amelyekben már része nem lehet. Megóvtad őt a hosszú élet keserves próbatételeitől. Megvédted a felnőttek lidérces bűnalkalmaitól. A gyermeki bűnökről pedig könnyebb az elszámolás. Kérünk, Urunk, bocsásd meg minden hibáját.

Alszik, s nincsenek álmai. Nyújtsd neki a te boldog színelátásod valóságát a gyermeki álmok helyett. Alszik, s nincs már több reggele. Add meg neki azt a boldog állapotot, amelyben soha többé nem kell várnia a reggelt, mert az éjszaka sötétjét már nem ismeri. Örök szereteted világosságával és melegével veszed körül fiatal lelkét.

De imádkozunk most azokért is, akiket legközvetlenebbül és legérzékenyebben érintett ez a haláleset. A mi szent hitünk követői között soha sincsenek vigasztalhatatlan szülők és rokonok, mivel te végtelenül gazdag vagy ahhoz, hogy bő kárpótlást nyújts nekik a súlyos veszteségért. Kérünk, halmazd el őket minden áldásoddal. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

48

(„Mit állsz, tátongó mélység, lábaimnál!” –
Tizenötévesnél idősebb, példamutatóan vallásos,
fiatal leányért.)

Irgalmas Istenünk! Fiatal leánynak földi maradványait temetjük. Első pillanatra lesújtónak találjuk az elmentetet a fiatalság és a halál dermedtsége között. Gyászunkban úgy érezzük, mintha csillagtalán, sötét éjszaka venne körül bennünket. Róla is elmondhatnánk, hogy „hervadása liliomhullás volt...” De oszlik az éj sötétje, s feltűnnek a fényes csillagok, ha ennek az elköltözött fiatal léleknek szeretetére gondolunk. Kinyilatkoztatásodban hirdetted azt az igazságot, hogy te magad

vagy a szeretet. Valahányszor tehát emberi lelket teremtesz, mindannyiszor a legcsodálatosabb, a legmélyebb szeretet teremti azt. Ezért van benne olyan erős hajlam erre az erényre. Ott élt az ennek az elhunyt fiatal leánynak a lelkében is. S a szeretetnek ez a csirája a vallásos élet melegében szépen kifejlődött.

Drága halottunk lelkét örök szereteted teremtette. Rövid életében szereteted melege vette körül. Most, hogy már visszatért hozzád, örök szeretetedbe ajánljuk.

Arra is kérünk, hogy tekints irgalommal ennek a fiatal leánynak szereteteire. Látniok kellett liliumuk hervadását, és megdöbbentek akkor, amikor beállt a halála. Csillapítsa gyászuk gyötrelmes érzéseit az a gondolat, hogy úgy inthetnek búcsút kedves halottjuknak, mint olyannak, aki fényes győzelmet aratott az erkölcsi rossz és a lelki hervadás felett, s aki diadalmasan elmondhatná a testi összeomlás szakadéka előtt a tisztaszívűek fenséges szózatát:

Mit állsz, tátongó mélység, lábaimnál!
Ne hidd, hogy éjed engem elriaszt:
A por hull csak belé, e föld szülötte,
Én glóriával átállépem azt.

Bennünk pedig gyújtsd fel isteni szeretetednek lángját, és őrizd meg annak tüzét, hogy a halál tátongó mélységét egykor mi is az üdvösség reményével léphessük át. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

49

(„Hosszú időt töltött be”. – Olyan tizenötévesnél idősebb, vallásos ifjúért, aki jól felkészült a halálra.)

Örökkévaló Istenünk! Téged a legmélyebb, legbensőbb rokonság fűz a tiszta ifjúság vonzó lelkületéhez és üde kedvességéhez. Hiszen te bontakoztatod ki a fiatalok reményt keltő, pezsgő életét. S te lövelled rájuk kegyelmedben azt a fénysugarat is, amely nem hasonlítható még a róna síkja mögött felemelkedő Napnak ünnepi pompájához sem. Azért bizalommal fordulunk hozzád ebben a nehéz órában, amikor búcsút veszünk fiatal testvérünktől.

Ifjúnak még a halálhíre is legtöbbször széles körökben döbbenetet és mély együttérzést vált ki. De ebben az esetben a szomorú ténnyel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy ennek a rövid életnek gazdag tartalma volt. Úgy tudjuk, hogy igazi keresztény életet élt, és istenes halállal távozott az élők sorából. Ezért a te szent ígédet alkalmazhatjuk rá, hogy ha fiatal is volt, de „hosszú időt töltött be”. Ez a megnyugtató gondolat váltsa fel övéinek szívében a borús töprengéseket. Nem tört derékba ez az élet. Az örökkévalóság mérlegén kevés esztendeje nagy súllyal esik latba.

S most ismét szent ígédre hivatkozunk. Úgy ajánljuk oltalmadba ifjú testvérünket. „Az igaz azonban, haljon meg bár idő előtt, nyugalomban lesz...” Ezt a nyugalmat add meg neki. S ha a testi erőben és ügyességben kiemelkedő győztesek úsznak is az örömben akkor, amikor eléri az olimpiai bajnokságot, mi tudjuk, hogy van az övékénél összemérhetetlenül magasztosabb bajnoki küzdelem is, a lélek tisztaságának és áldozatos szerete-

tének mezején. Ennek a páratlan küzdőtérenk is megvannak a bajnokai. Örök Istenünk! Fogadd be ezt a kedves ifjút a lelki élet győzteseinek, Szent Imrének, Szent Alajosnak és sok más ifjú szentnek égi társaságába. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

50

(*„Tedd boldoggá boldogságra vágyó, fiatal lelkét”. – Tizenötévesnél idősebb, fiatal leányért.*)

Irgalmas Istenünk! Szívünkben mély gyásszal könnyörgünk hozzád. Fáj nekünk idős testvéreink távozása is az élők sorából. De mégis sokszor könnyebb a megnyugvás a búcsú fájdalma után. Hiszen közülük olyan sokan fáradtak már a hosszú életút terhétől, és szinte megpihennek ilyenkor. A testi-lelki erőt igénybe vevő, végső küzdelmet a halál csendje váltja fel. De ha fiatal leány hal meg, akkor arra gondolunk, hogy az ő ajkára a boldog kacaj, arcára az élet üde színe illenék. Szeméből az életkedvnek kellene sugároznia. Úgy éreznük, hogy neki még nem a szemfedő való, hanem a menyasszonyi fátylat kellene viselnie, és ott kellene állnia a fényben úszó esküvői oltár előtt. Ennek a kedves fiatal leánynak sorsa másként alakult. Néhány nappal ezelőtt, haldoklásában ajkára vehette volna a költő tragikusan ható szavait:

A halál lesz néma vőlegényem,
S nászszobám a csendes sírverem.

Irgalmas Istenünk! Mi valamennyien szívesen megfogtuk volna a haldokló kezét a nagy út előtt, hogy tartóztassuk; maradjon az élők honában. Ott van a helye. De hiába tettük volna. Úgyis eltávozott volna. Úgyis kihűlt volna az a kéz. De mégsem állunk itt tehetetlenül. Szent vallásunk hatalmas eszközt adott a kezünkbe, az imádság hatalmát. Könyörgünk hozzád.

Vigasztald meg a gyászoló hozzátartozókat azzal, hogy megerősíted hitüket az örök életben. Bár ez a szomorú búcsú így is mélyen érinti őket, mégis enyhülést hoz a fájó szíveknek az a szilárd meggyőződés, hogy ennek a rövid földi életnek végeszakadtával titokzatos, új élet kezdődik.

De főként fiatal halottunkért esedezünk. Elmaradt életéből az esküvő. Nem lett boldog fiatalasszony. De te mérhetetlenül többet adhatsz, mint a leggyengédebb földi élettárs. Kérünk, tedd boldoggá boldogságra vágyó fiatal lelkét. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

51

*(„Íme az Isten Báránya! Ő veszi el a világ bűnét!” –
Tizenötévesnél idősebb ifjúért.)*

Megváltó Krisztusunk! Megszámlálhatatlanul sok évezreden keresztül a földi halandók nagy többségének csak igen rövid élet jutott osztályrészül. Te azonban megadtad az emberi tudásnak azt a hatalmat, hogy az átlagos életkort felemelhesse. Ma sok százmillió ember-társunk megkapja a hosszú élet adományát. Annál fáj-

dalmasabban érint bennünket, hogy kedves halottunknak ifjúsága virágában kellett szemét lehunynia. Kínos az a tudat hozzátartozóinak és mindenkinek, aki szerette őt, hogy élettelen teste a koporsóban fekszik, pedig leginkább a vele egykorú fiatalok vannak tele kiáradó életkedvvel, önbizalommal és az erő érzetével. Még kevésbé ismerik saját természetük gyengéit, kevesebb tapasztalatuk van a külső akadályokról. Könnyen megvalósíthatónak tartják terveiket. Soknak közülük még kevés csalódásban volt része. Ezért van tele a lelkük reménnyel és a ragyogó jövő álmaival.

A mi kedves fiatal halottunk azonban nem álmodhat felfelé ívelő földi életpályáról. Sok örömet ígérő, boldog földi otthon nem várja őt. A családi élet tiszta szerelmével soha nem nyújt majd neki boldog éveket, de még csak perceket sem. Evilági reményei mind letörtek. De szent vallásunk leginkább éppen akkor siet segítségünkre, amikor minden egyéb támasz odavan. A földi remények szertefoszlottak, de mi az örök világosságot kérjük számára, s eltölt bennünket a bizalom, hogy azt jóságodban megadod neki.

Felbátorít bennünket erre a reményre szent evangéliumod tanítása. Földi életednek egyik felemelő jelene-tére gondolunk. Akkor, amikor az egész emberiség megváltására készültél, prófétád és előhírnököd, Keresztelő Szent János így mutatott be hallgatóinak: „Íme az Isten Báránya! Ő veszi el a világ bűnét!”

Istennek Báránya! Véredet hullattad a világ bűnéért. Ez bátorít fel minket. Bizunk abban, hogy elhunyt fiatal testvérünk irgalmat nyer, és bőven kárpótolod őt mindazokért az örömekért, amelyeket a hosszú földi élet nyújthatott volna neki.

Mindazokat pedig, akik kedves halottunkat szomorú szívvel gyászolják, erősítsd meg azzal a reménnyel, hogy szent véred őerte sem hullott hiába. Istennek Báránya! Fogadd égi oltalmadba ifjú testvérünk szeretteit. Amen.

* * *

52

(„*Éveid el nem fogynak*”. – Olyan halottért, aki öregkorában hunyt el, és vallásos megnyugvással viselte korával járó szenvedéseit.)

Örökkévaló Úristen! Nagyon régen volt már, amikor elhunyt testvérünk szíve először dobbant meg édesanyjának szíve alatt, és azóta verte az élet ritmusát, míg utolsó dobbanása után meg nem pihent. S ha mi most visszatekintünk földi életének zarándokútjára, mint a hegymászó turisták a magas hegy ormáról visszaneznek a felfelé kígyózó ösvényre, akkor képzeletünkben megjelennek hosszú életútjának szakaszai. A gyorsan tovatűnő ifjúságnak évei. Akkor még olyan távolinak tűnt fel a ravatal és a sír. Azután a későbbi életkora. Akkorra már sok esztendő elröpült, de a földi élettől még sokat várhatott. A halál még nem volt közel. De jött az öregkor. Akkor már érezhette testi erejének hanyatlását, s ez jelezte, hogy a halál már nem sokáig várat magára.

Ámde igaz híveid megnyugvással viselik az öregkoruk sokszor nagyon küzdelmes, gyakran betegségekkel tele éveit. Hiszen istenkereső lelküket nagy reménnyel tölti el az, hogy atyai karokkal várod őket a halál rideg kapuja mögött.

Testvérünk is bizott benned, és megadással vitte a magas életkor keresztjeit. Most már átlépte az örökkévalóság küszöbét. Eltávozott övei köréből. Atyai jóssággal add áldásodat szeretteire és mindenkire, aki idős korában igazi együttérzéssel támasza volt. Könnyítse valamelyest fájdalmukat az a tudat, hogy bőkezűen mérted ki földi életének éveit, és az a remény, hogy még ennél is sokkal jobban kitárod szívedet akkor, amikor az örök javakban részesíted őt.

A zsoltáros szavaival dicsérünk téged, Urunk, idős testvérünk temetésén: „Éveid el nem fogynak.” Soha nem öregszel. Változatlanul a végtelen erő teljessége tölt el. Te adod az ifjúság rugalmas erejét, igézetes szépségét és minden igaz örömét. Kedves halottunknak is nyújtsd a síron túl azt a boldogságot és örökké tartó ifjúságot, amelyben évei többé sohasem fogynak el, és örömeinek forrásai soha ki nem apadnak. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

F) Imák, tekintettel a halott életének vagy halálának bizonyos körülményeire és egyéb szempontokra

53

(„*Sokan egy testet alkotunk Krisztusban...*” – Olyan halottért, akinek nincs családja, sem közeli rokonai, de vallásos életével megmutatta, hogy az Egyház közösségéhez tartozik.)

Irgalmas Istenünk! Elhunyt testvérünk temetésén hiába keressük a gyászoló hozzátartozókat, a könnyező hitvest, a bánatos szülőket, gyermekeket, testvéreket. Te most tőlünk várod el, hogy annál inkább gyakoroljuk a könyörületes szeretetet.

Ha valakinek jó sora van, akkor rendszerint sok barátot tarthat számon. Körülveszik őt. De ki annak a megmondhatója, hogy azok közül hány szereti őt önzetlenül? De ha sorsa rosszra fordul, és nem adhat már semmit barátainak, akkor tudja meg igazában, hogy hány megértő szívre számíthat.

Itt is meglátszik, hogy kik voltak elhunyt testvérünknek igazi jóakarói, és nekünk is alkalmunk van rá, hogy gyakoroljuk a viszonzást nem váró, tiszta szeretetet. Az ő szeme nem nyílik fel, hogy meleg elismeréssel tekintsen ránk azért, mert együttérző szívvel résztveszünk a temetésén. Háláját nem róhatja le evilági értékekben. Hozzátartozók sem köszönik meg a részvét megnyilvánulását. De ha mi őszinte szeretettel imádkozunk testvérünkért, akkor a te isteni szándékod szerint cselekszünk.

Az igazi keresztény lelkiület nem engedi, hogy a ma-

gányos ember elhagyatott legyen. Beletartozik ő is a nagy emberi családba, és mi mint a magunk halottjáért, úgy könyörgünk érte. Még szorosabbra fonja összetartozásunkat elhunyt testvérünkkel az a titokzatos kapocs, amely őt a természetfeletti közösséghez, Egyházadhoz fűzi. „Sokan egy testet alkotunk Krisztusban, egyenként viszont egymásnak tagjai vagyunk” – tanítja Szent Pál apostol. Testvérünk is, mi is ugyanannak a titokzatos testnek a tagjai vagyunk. Hogyne állnánk hát mellette. De főként a közös anya, a te szent Egyházad nyújt feléje segítő kezet. Lehet, hogy hozzátartozók hiányában hosszú évek során keresztül senki sem gondoskodik majd arról, hogy oltárod előtt bemutassák külön az ő lelke üdvösségéért a szentmiseáldozatot, de ő mégsem lesz annak híjával. Egyházad minden évben, halottak napján valamennyi elhunyt hívőért, őérte is bemutatja a legszentebb áldozatot. Válgják az lelkének javára.

Irgalmas Istenünk! Sok lakója van az égnek. Oldd fel – kérünk – testvérünk magányát azzal, hogy beveszed őt az üdvözült lelkek nagy családjába. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

54

(„Jézus, Dávid fia, könyörülj rajtam!” –
Vak temetésére.)

Urunk, Jézus Krisztus! Világtalan testvérünk temetésén feltámadnak képzeletünkben életének azok a jele-
netei, amelyekben látó embertársai segítő kezet nyúj-

tottak vak felebarátjuknak. Ha forgalmas úton kellett átmennie, talán mindig akadt egy-egy jó érzésű járókelő, aki gyengéd kézzel megfogta a karját. Megadta azt a szolgálatot, amely kicsiségében is ünnepi jelenet. A szeretet lángja lobbant fel a segítségre sietők lelkében, és vak testvérünk ajkát sokszor elhagyta ez a szó: „Köszönöm”.

Testvérünk eljutott életútja végére, ahhoz az állomáshoz, ahol kialszanak ennek a világnak a fényei, és még az sem látja a napsugarat, aki ecsetjével legművészebben varázsolta vászonra a ragyogó színeket.

Látó és vak halálában egyaránt támogatásra szorul, hívő embertársak imára kulcsolódó, segítő kezére.

Urunk, Jézus Krisztus! Mi most emlékeztetünk földi életed egyik fenséges eseményére. Jerikó közelében egy vak könyörgött hozzád: „Jézus, Dávid fia, könyörülj rajtam!” Te megkérdezted tőle: „Mit tegyek veled?” Ő erre így válaszolt: „Azt, hogy lássak.” Akkor azt mondtad neki: „Menj, hited meggyógyított téged.” Akkor a vak visszanyerte látását.

Most mi fordulunk hozzád: Jézus, Dávid fia, könyörülj elköltözött testvérünk hozzátartozóin. Mennyire fájhatott nekik az, hogy nem oszlathatták el a világatlan családtagot körülvevő éjszakát? De mennyivel nagyobb az a fájdalom, amelyet az ő elhunyt okozott! Hozzon enyhülést szenvedésükben az a meggyőződés, hogy tőled nagyobb szeretetet kaphat kedves halottunk, mint a legmelegebb emberi szívtől.

De legelsősorban azt kérjük: Jézus, Dávid fia, könyörülj elköltözött testvérünkön. Földi életében vitte a vakság súlyos keresztjét. Most nyisd meg lelkének szemét. Lásza azt a várost, amelynek „nincs szüksége sem

napvilágra, sem holdsugárra . . ." A te dicsőséged világítja meg. S boldogan mondhasza: „Az én éjszakámban nincs sötét. Minden fényárban úszik.” Amen.

* * *

55

(*„Megváltás volt számára a halál”*. – Olyan halottért, aki életében, különösen annak utolsó szakaszában türelmesen, sokat szenvedett.)

Jóságos Mennyei Atyánk! Szívünk részvételével fordulunk elhunyt testvérünk felé. Bár nem hallunk már tőle jajsztót, nincs könny a szemében, mégis felkelti bennünk az együttérzést az a sok fájdalom, amelyet még a legközelebbi múltban is el kellett szenvednie.

Ámde az ő rendkívül súlyos keresztségének láttán sem mondjuk azt, hogy elhagytad őt, vagy megfélelgetted róla. Hiszen a te népedhez tartozott, Egyházad gyermeke volt. S a te népedről mondod: „Hát megfélelgethették-e gyermekéről az asszony, hogy ne könyörüljön méhe fián? De ha még az is megfélelgetnék –, én akkor sem feledkezem meg rólad!”

Hiszünk szavadnak. Nem feledkeztél meg róla, mert nagyobb a te szereteted, mint a leggyengédebb anyáé. A sokat szenvedő már megpihent, és az örökkévalóság fényében felragyog keresztségének értelme. Az elköltözött lelkek között nem gazdagabb az, aki a földön jó módban élt. Nem egészségesebb az, akit a földön nem kínzott meg hosszú betegség. Nem szerencsésebb az, akit itt a siker magasra emelt. Ellenben gazdag az, aki-

nek a lelkét a szenvedés türelmes viselése fogékonyá tette, jól előkészítette szent színed látására.

Ha kínokkal tele élet fejeződik be, akkor mondják azt, hogy megváltás volt számára a halál. Elhunyt testvérünknek is megszűntek földi gyötrelmei. Szűnjenek meg szeretteinek fájdalmai is. Felzaklatta őket kedves halottunk szenvedése és halála. Most már arra kérünk, hogy a bölcs megnyugvás csendje szállja meg szívüket.

Jóságos Mennyei Atyánk! Ismét szent ígédre hivatkozunk. Ha még az anya is megfedkezne gyermekéről, te még akkor sem feledkezel meg róla. Testvérünknek golgotás útja után most már az anyai gyengédséget is meghaladó mértékben nyújtsd szereteted adományait. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

56

(„Előtted azonban, Urunk, nincsenek véletlenek”. – Szerencsétlenség áldozataért.)

Irgalmas Istenünk! Mélységes megilletődöttséggel emeljük fel hozzád imádságos szavunkat. Felebarátunk szerencsétlen sorsának döbbenete nyomasztó érzésként nehezedik ránk. Felületes szemlélettel végzetes véletlennek tarthatnánk: senki nem akarta, senki előre nem sejtette, véletlenül következett be a gyászos esemény. Előtted azonban, Urunk, nincsenek véletlenek. Arra a gyászos napra virradó éjszaka, amikor éjfél utött az óra, a föld lakói közül senki nem tudta még, hogy testvérünk

életének végzetes napja vette kezdetét. De te tudtad, hiszen mindentudó vagy.

Számunkra, emberek számára olyan nehezen érthető, hogy megakadályozhattad volna a közelgő szerencsétlenséget, hiszen mindenható vagy, és nem tetted. De ha véges emberi értelmünkkel nem is látjuk kifürkészhetetlen útaidat, Szent Ágostonnal valljuk, hogy a te rendelkezésed lehet titokzatos, de gonosz nem lehet soha. Kérünk, áraszd ránk kegyelmed fényét és erejét, hogy ajkunk ne mondjon egyetlen lázadó szót sem ellened, sőt még gondolatban sem szálljunk perbe végzéseiddel.

Különös segítségedet kérjük azok számára a testvérek számára, akiket legközvetlenebbül érintett a lesújtó gyászeset. Ne roppantsa össze őket ez a csapás, ha hirtelen szakadt is rájuk. Legyen erejük a nagy fájdalom türelmes elviselésére.

Elhunyt testvérünkre pedig különös szeretettel gondolkunk. Mint amikor megszólal a sziréna, a járművek vezetői, valamint a gyalogosok utat engednek a száguldó mentőkocsinak, és feltámad az együttérzés mindenkiben, aki nem érzéketlen felebarátjának sorsa iránt, ugyanúgy ez a temetés is felkelti bennünk a részvevő szeretetet. S bár nem kerülhet már szóba az elsősegély testi életének megmentése érdekében, mi annál sokkal többet kérünk: testvérünk lelke tapasztalja meg az örök hazában a te végtelen könyörületedet és szeretetedet. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

57

(„Ha azt állítjuk, hogy nincs bűnünk, önmagunkat csaljuk meg . . .” – Olyan halottért, akinek botlásai szélesebb körökben ismeretesek.)

Irgalmas Istenünk! Te minden gondolatunkat, szavunkat és cselekedetünket ismered, s mindentudásod fényében igazságosan mondsz ítéletet felettünk. Most is szívünk mélyéig hat a tekinteted. S mindnyájunknak el kell ismernünk a Szentírás szavaival: „Ha azt állítjuk, hogy nincs bűnünk, önmagunkat csaljuk meg, és az igazság nincs bennünk”. Egyikünk se mondhatja büszke öntudattal, hogy ő kivétel, neki bűne nincs. Ha elköltözött testvérünket megkérdezhetnénk arra vonatkozóan, hogy mit tart magáról, akkor ő is azt válaszolná: „Gyarló ember vagyok, mint bárki más”.

De éppen vétkeink tudatában hivatkozunk szent ígédre: te azt akarod „. . . hogy minden ember üdvözljön és eljusson az igazság ismeretére”. Az emberi lelkeket arra teremtetted, hogy végtelen dicsőségedet hirdessék, és főképpen azáltal dicsőítsenek meg, hogy a te ismerettedre jutnak, szereteted fellángol bennük, és ez a szeretet az örök életben tökéletessé válik. Te azt akarod, hogy benned minden emberi lélek megtalálja tökéletes boldogságát. S hogy azt elérhessék, jóságodban bőkezűen szórod a bűnbánóknak a megbocsátás ajándékát és sok-sok egyéb jótéteményedet, akárcsak a Nap árasztja minden irányban fényes és meleg sugarait.

Hintsd kegyelmed bátorító adományait elhunyt testvérünk hozzátartozóira, hogy veszteségük türelmes elviselésével is bemutassák előtted hódolatukat. Ilyen módon, amikor szegényebbek lettek, mert hiányzik körük-

ből valaki, ugyanakkor lélekben gyarapodjanak. Mondják igazi belső engedelmisséggel: Legyen meg a te akaratod. S megpróbáltatásuknak ez által az alázatos elfogadása által szeretettednek páratlan kincseivel gazdagodjanak.

Irgalmas Istenünk! Te jóságos vagy. Sokkal szívesebben jutalmazol, mint büntetsz. Inkább hajolsz afelé, hogy boldogságot nyújts, mint afelé, hogy attól megfoszszad teremtményeidet. Hajolj le részvétellel elhunyt testvérünkhöz, bocsásd meg bűneit, s tedd őt örökké boldoggá. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

58

(„Jósággal hajolj le gyenge teremtményed lelkéhez”.
– Egyházi törvények szerint eltemethető öngyilkosért.)

Élet és halál Ura! Meggyőződéssel valljuk, hogy az élet a te ajándékod. Isteni adományod akár csak egyetlen illatos virág élete is. De a rózsát letörheti emberi kéz, s a virág pusztulásában is illatot áraszt. Ezzel betölti hivatását. A te ajándékod a bárány élete. Emberi kéz leölheti. Asztalunkra kerül, és ezzel megfelelt rendeltetésének. A növényeket és az állatokat hatalmunkba adtad. Rendelkezünk velük. De az emberi élet egészen más. Képmásodat alkottad meg az emberben. Azt akartod, hogy már ezen a földön is tudatosan hirdesse dicsőségedet, és tiltod, hogy elvesse magától életét.

Ezen a helyen mély megindultsággal kegyelmed erejét kérjük, hogy csüggedés soha ne fogjon el bennünket.

Életünk ellen kezet ne emeljünk. Ne kövessük el a bűnök egyik legveszedelmesebbjét. Hiszen ez a megtérés idejét és lehetőségét, s ezzel örök üdvösségünket ragadhatja el tőlünk. Ha elvesztjük embertársaink szeretetét, ha a halál megfoszt hozzátartozóinktól, és néma magányban telnek napjaink, ha környezetünk sok-sok lelki fájdalmat okoz, ha a betegség szenvedéseit kell hordoznunk, olyankor legyen mindig lelki erőnk keresztjeink viselésére. Add kegyelmed világosságát. Annak segítségével lássuk be azt, hogy nincs a földön nagyobb érték, mint a te igazi szolgálatod és szereteted, valamint az a kincs, ami ezzel együttjár, a lélek mélyén a jó lelkiismeret fénye és tisztasága. Ha ez megvan, akkor az élet minden viharában is a legnagyobb biztonságban érezhetjük magunkat, és ezt a belső kincset senki és semmi el nem veheti tőlünk.

Reméljük azt, hogy atyai segítséged mindig velünk lesz. Nem siettetjük halálunk óráját. Te tudod, hogy mi válik javunkra. Te tűzöd ki annak időpontját. Bízunk benne, hogy a legalkalmasabb órát választod.

Élet és halál Ura! Különös buzgósággal kérünk arra, hogy mentsd meg a csüggedéstől főként elhunyt testvéreink hozzátartozóit. Sem ez a tragikus haláleset, sem egyéb megpróbáltatások ne törjék le őket, hanem naponta keltsék fel a reményt, amelyet beléd vetnek, s bizalommal munkálkodjanak örök üdvösségükön.

Arra pedig szent ígéd ezen a helyen is figyelmeztet bennünket, hogy „ne ítéljetelek”. Nemcsak az élők, hanem a holtak szívtelen megítélését is tiltod. A halott már nem is védheti magát az elmarasztaló bírálat ellen. Mi nem ítélkezünk senki felett. Elhunyt testvérünk lelkének állapotát is egyedül te ismered. Mi csak alázato-

san könyörgünk hozzád, hogy légy irgalmas bírása. Jó-
ságosan hajolj le gyenge teremtményedhez. A mi Urunk,
Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

G) Imák bizonyos időszakokra

59

(„Szülte a Szűz Szent Fiát...” – Karácsony táján)

Urunk, Jézus Krisztus! Híveid ezekben a napokban
áldott születésedet ünneplik. Templomainkban felcsen-
dülnek a karácsonyi szent öröm énekei. Most daloljuk
lelkesen: „Szülte a Szűz Szent Fiát! Örvendezzünk!”
Szívünk felmelegszik. Meg is van rá minden okunk, hi-
szen azért jöttél, hogy keresd és üdvözítsd azt, ami el-
veszett. De íme a legszentebb és leghangulatosabb ün-
nepekre is ráborulhat a gyásznak sötét árnyéka. Ha a
költő képével fejezzük ki magunkat, akkor a halál lo-
vairól beszélünk:

Mindig van szabad paripa
S mindig van gazdátlan nyereg.

Hozzáteesszük, hogy születésednek ünnepe táján is
ügetnek a „gyilkos paripák”.

S aki előtt megállanak,
Elsápad és nyeregbe száll...

Hol itt, hol ott áll meg egy-egy szív dobogása, s ugyanakkor sok más szív szorul össze a veszteség okozta fájdalomtól. Ez történt a mi elköltözött testvérünk családjában is. S mivel ilyenkor még érzékenyebben hat a fájdalom a hozzátartozók lelkébe, kérjük szent áldásodat rájuk. Betlehem fénye ragyogjon fel ismét az előtt a szomorú család előtt, amelyre most a koporsó és a sirkereszt árnyéka vetődik.

Kedves testvérünknek meg legyen része a karácsony minden ígéretében. Betlehemből lelkünk keresésére és üdvözítésére született. Kérünk, üdvözítsd elköltözött testvérünk lelkét, hogy az egész örökkévalóságon keresztül hálásan dicsérje születésednek áldott éjszakáját. Világosságot gyújtott az a halál éjében. Amen.

* * *

60

(„Emlékezzél meg ember, hogy porból vagy...”

– Hamvazószerdán és az azt követő hetekben.)

Időnek és örökkévalóságnak Ura! Minden egyházi évben visszatér az a nap, amikor szolgád megjelöl bennünket hamuval, és azzal a komoly figyelmeztetéssel fordul hozzánk: „Emlékezzél meg ember, hogy porból vagy, és visszatérsz a porba”. Ez a szívbemarkoló intelem minden kor emberének szól, legyen az a távoli múlt vagy jövő bármely korszakának gyermeke. S ha mindjárt a fáraó, az ókori világ korlátlan hatalmú fejedelme, milliók ura, dicsőségének fénypontján kérdez jövője

felől, neki is csak azt kell tudomásul vennie, amit a költő így fejez ki:

Nem érzed-e a lanyha szelletet,
Mely arcodat legyinti s elröpül?
Vékonyka porréteg marad, hol elszáll,
Egy évben e por csak néhány vonalnyi,
Egy századévben már néhány könyök,
Pár ezredév guláidat elássa,
Homoktorlaszba temeti neved...

A testből por vagy tehetetlen múmia lesz, a dicsőség lehanyatlik, és a feledésnek az idő múltával mindig sűrűbb és sűrűbb homálya veszi körül az elköltözöttet. De ezt az igazságot harsogja felénk minden ravatal, koporsó és sír is. S ha a fáraó emlékét homoktorlasz temeti maga alá, akkor mi lesz azokéval, akiknek nevét már életükben sem sokan ismerték?

Nemcsak a saját halálunk órája üt majd, hanem eljön az idő, amidőn meghal az az utolsó embertársunk is, aki még emlékezett ránk. S többé már nem lesz senki a föld hátán azok közül, akik még személyesen ismeretek bennünket.

Ámde az ember nemcsak porból van. S ha a vasat meg is emészti a rozsda, hatalmas építményeket lerombol az idő vasfoga, vagy betemet a föld, és évmilliárdok fagyos dermedtségbe taszítanak óriás, izzó égitesteket, a mi halhatatlan lelkünk megmarad. Nemcsak arról emlékezünk meg, hogy testünk porból van, és visszatér a porba, hanem arról is, hogy lelkünk életének lángja soha nem lobban utolsót. Vele szemben a halál kaszája sem elég éles. Halhatatlan életre teremtetted, és az iga-

zi boldogságra hívod. Segíts meg bennünket abban, hogy meghalljuk hívó szózatod, és olyan imádkozó zarándokokként rójuk utunkat parancsaidnak megtartásával, akik feléd, az élet kiapadhatatlan forrása felé tartanak.

Továbbá arra kérünk, hogy a bánatos szívű hozzátartozók figyelmét is fordítsd a síron túl lüktető életre. A lélek halhatatlanságának bátorító hite óvja meg őket a csüggedés örvényeitől.

Legfőképpen azonban elhunyt testvérünkért esedezünk. Teste már az élettelen anyag szintjére került. Lelkét viszont járják át szeretetednek sugarai, miként a harmatcseppet fénybe borítja a felkelő Nap. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

61

(„*Halálunk napja igazi ünnepnap legyen*”
– Húsvétot követő hetekben.)

Urunk, Jézus Krisztus! Nagypénteken a harangok néma gyászában szent kereszted előtt hódoltunk, halálodról és temetésedről emlékeztünk meg. A te élettelen testedet is eltemették, de sírodból diadalmas erővel támadtál életre. Minket is vezess a te győzelmes utadon, a keresztenyhez méltó halálon keresztül a boldog feltámasztás felé.

Mi még majd visszatérünk a temetésről oda, ahol „zúg az élet tengerárja...” Járd át lelkünket további életútunkon kegyelmed meleg áramával, hogy diadalt

arathassunk bűn és halál felett. A te hatalmas segítségben remélünk, amikor apostolod szavával fejezzük ki bizalmunkat: „Sem halál, sem élet . . . el nem szakíthat minket Isten szeretetétől . . .” Evangéliumod fényében olyan élet kialakítására törekszünk, hogy majd halálunk napja igazi ünnepnap legyen. Ne retentsen akkor az elszakadás földi otthonunktól, hanem a közelgő boldog találkozás öröme dobogtassa meg még egyszer, utoljára, lassan elhaló szívünket.

Őszinte részvéttel gondolunk most elköltözött testvérünk szeretteire. Ha belépnek majd abba a lakásba, amelyet ő elhagyott, önkéntelenül keresik tekintetükkel szokásos helyén, de nem találják. Üresnek és sivárnak látszik otthona. Helyek és tárgyak fájdalmasan emlékeztetnek rá. De húsvét ünnepkörében vagyunk. Szívünkben és templomainkban még mindig a húsvéti öröm dallamai zengenek. Az örök reménynek ezek a harmónikusan szárnyaló hangjai hallgattassák el a lélek összhangját megbontó keserű jajszavakat.

Urunk, Jézus Krisztus, emberi nem Megváltója! Elhunyt testvérünkért is szenvedtél a keresztfán. Halálodra, temetésedre és feltámadásodra kérünk, hogy légy irgalmas hozzá, és részesítsd egykor testét is az igazak feltámadásának dicsőségében. Amen.

* * *

62

(„A halottaiból föltámadt Krisztus többé nem hal meg...”
– A húsvéti ünnepkörben, de lehet máskor is.)

Urunk, Jézus Krisztus! Dicsőséges feltámadásod szent hitünk alapvető igazsága. Ezért Szent Pállal mi is valljuk: „Ha pedig Krisztus nem támadt föl, hiábavaló a mi igehirdetésünk, s hiábavaló a ti hitetek”. Ámde feltámadásod történelmi valóság. Enélkül teljesen érthetetlen lenne az egész világtörténelemben páratlanul álló, elsodró lendületű, lelkes előretörés, az Egyháznak diadalmas terjedése. Annak első szakasza éppen abban a városban ment végbe, amely halálokat látta, azokban a hónapokban és években, amelyek feltámadásodat követették. A szemtanúk „az apostolok pedig nagy hatással tettek tanúságot...” feltámadásodról. S abban a nagy városban tömegek hittek nekik, mert tudták, hogy valóban meghaltál és eltemettek, de azt is tudták, hogy hiába őrizték a sírodat, az már üres. Hittek, és Egyházad elindult hosszú, küzdelmes és mégis győzelmes útján.

Feltámadásod megváltásunk betetőzése. Saját magadon mutattad meg azt, hogy mi vár arra, aki a megváltás minden gyümölcsében részesül.

Kedves halottunk szeretteiben mélyítsd el a feltámadás megingathatatlan hitét. Annak birtokában bizakodó lelkiületük üzzön el minden lehangoltságot; tegye elvivelhetővé azt a megpróbáltatást, amelyet ez a haláleset hozott rájuk.

De mindenekelőtt légy irgalmas elhunyt testvérünk lelke iránt. Vedd fel őt a boldogok honába. Amikor pedig befejeződik majd az emberiség izgalmas eseményekben bővelkedő történelme, és megvirrad a holtak fel-

támadásának nagy napja, az ő teste égi fényt sugározson, és szeméből a soha meg nem szűnő mennyei boldogság ragyogjon.

Szent Pállal valljuk rólad, isteni Mesterünk: „A halottaiból föltámadt Krisztus többé nem hal meg, a halál többé nem uralkodik rajta”. Arra kérünk, hogy elköltöztött testvérünket is részesítsd abban a boldog állapotban, ahol a halál soha többé nem uralkodik. Amen.

* * *

63

(*„Te tavaszról tavaszra színes virágszőnyeget borítasz a porladó hamvak fölé...”* – Tavasz idején.)

Életnek Ura! Így szólítunk meg tavasz idején. A természet már nem látszik élettelennek. Ilyenkor felveszi sokszínű öltözékét, és pompájával dicsér téged. Mi az élet minden bontakozásában valami leírhatatlan szépséget és lendületet látunk.

Van minden egyes emberi életnek tavasza akkor, amikor a gyermek élete bontakozik. A gyermeki lélek még nemrég kapta a létet a te teremtő kezedből. S ez az üde, tiszta, kedves lény mint napsugár világítja be a családi otthont.

Volt az egész emberiségnek is tavasza akkor, amikor az első emberpár harmonikus boldogságban kezdte életét, s a bűn árnyéka még nem vetődött szívükre, de a szenvedéssel tele évek sem vontak barázdát fiatal homlokukon. Időben még közel voltak teremtésük szent pil-

lanatához. S Éva elmondhatta volna azt, amit a költő ad ajkára: „Ah, élni, élni: mily édes, mi szép!”

S benne van az új élet ígérete a tavasz illatát lehelő és virágdiszét felöltő természetben. „Megenyhült a lég, vidul a határ...” –, s mi örvendezhetnénk, de íme, öröm helyett fájdalom kel lelkünkben. A bontakozó élet ellentéte előtt állunk. A halál fagyos lehelete érte testvérünket. Testén az enyészet kezdi meg pusztító munkáját.

Életnek Ura! Az emberi szív szereti ezt a földi életet, a szülőföldet, a tavaszt, a meleg családi fészket, és mindettől előbb-utóbb el kell szakadnia. Elhunyt testvérünk már végképpen elvált ezektől. De a búcsúzás órája üt majd mindannyiunk számára. Segíts meg bennünket, hogy ha szeretjük is ennek a földnek minden nemes értékét, soha ne tapadjunk bűnös vonzalommal senkihez és semmihez. Könnyű legyen majd elköltöztésünk az örök hazába.

Amint pedig a tavasz visszahozza hazai tájainkra a költöző madarak rajait, és megszólalnak az erdők kis énekesei, a gyászoló hozzátartozók szívébe is a búcsúzás fájdalma után költöztesd vissza az élet nemes örömeit.

Életnek Ura! Te tavaszról tavaszra színes virágszőnyeget borítasz a porladó hamvak fölé, testvérünk lelkét töltsd be örök tavaszodnak sejtelmesen nagy és mindig friss, tiszta örömeivel. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

**CSAK A SÍR ELŐTT ELMONDHATÓ
TEMETÉSI IMÁK****64**

*(„Ennek a romlandó testnek fel kell öltenie a
romlatlanságot...” – Általános ima a sír előtt.)*

Élők és holtak Ura! Sokszor elmondtuk életünkben azt, hogy hiszünk a testnek feltámadásában. A sír előtt is valljuk, hogy végtelen hatalmad van, és hisszük, hogy testvérünk testét egykor életre kelted. Annak ma még összetartozó részei szétszóródhatnak. Az anyag végzi a maga körforgalmát. Az ő porából is illatos virág nyílhat, s a virág kelyhének édes tartalmából a méh sejtjébe ürítheti mézének aranyló cseppjeit. De miként elég volt testvérünk életének indulásához parányi kis anyag, és megkezdődhetett a titokzatos folyamat, felépült testi élete; elég lesz még ennél is kevesebb anyag földi maradványaiból, s te isteni hatalmaddal felépítéd ismét a testét az örök élet számára a feltámadásnak fenséges ünnepén.

De az a test már nem lesz többé halandó. Apostolod szavát idézzük a sír előtt: „Ennek a romlandó testnek fel kell öltenie a romlatlanságot, ennek a halandónak a halhatatlanságot”.

S azoknak testébe, akiknek megadod az örök üdvösséget, soha többé nem hasít bele a fájdalom.

Az ő testük „... dicsőségben támad fel” –, tanítja apostolod. Az üdvözült lélek szépsége és dicsősége kiül

az arcra. Szeme szeretetet, örömet és háborítatlan nyugalmat tükröz. Kedvesség tündöklük egész valójukon.

Fájdalmas a halál. Akkor a lélek elválk a testtől. Titokzatos és kifejezhetetlen öröm az igazak feltámadása. Akkor a lélek örökre egyesül a megdicsőült testtel.

Arra kérünk, hogy valósuljon meg elhunyt testvérünkön is az a fenséges elgondolásod, hogy az ember testben és lélekben örökké boldog legyen. S ezért úgy tekinthessünk erre a sirra, hogy az nem a pusztulás verme, hanem a termőföld barázdája, amelybe az élet magva hull. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

65

(*„Látjátok, felebarátaim, szemetekkel, mik vagyunk . . .”*

– Általános ima a sír előtt a Halotti beszéd és könyörgés beledolgozásával.)

Urunk, Jézus Krisztus! A mi drága anyanyelvünknek első mondatai, amelyek írásban ránk maradtak, azonnal az emberi élet legkomolyabb figyelmeztetését intézik hozzánk: „Látjátok, felebarátaim, szemetekkel, mik vagyunk. Bizony por és hamu vagyunk . . . Bizony egy ember sem kerülheti el ezt a vermet. Bizony mind afele tartunk”.

Vésd mélyen lelkünkbe ezt a nagy igazságot. A testi élet kialvásának fenyegető tudata a hívő lelket nem taszítja le a kétségbeesés szakadékába, hanem a magasba emeli, oda, ahonnan már nem hónapok vagy évek kisebb terveit szemléli, hanem az egész élet értelmét keresi, és

a te szeretettedben megtalálja. Add nekünk, sír felé menetelő, halandó embereknek kegyelmed világosságát, hogy annak fényében lássuk meg örök célunkat, valamint a hozzá vezető utat. Add meg kegyelmed erejét is, hogy meg ne torpanjunk a feléd vivő, áldozatos, de községed miatt mégis barátságos ösvényeken.

S most követjük ősi szövegemlékünk felszólítását: „Imádkozzunk ennek a szegény embernek lelkéért... akinek ezen a napon testét temetjük...” Mi is azt kérjük, amit az Árpádok korának hívei. Kérünk, Urunk, irgalmazz neki. Kérünk benneteket, Boldogságos Szent Szűz, Szent Mihály főangyal és összes angyalok, imádkozzatok érte. Kérünk benneteket, összes szentek, legyenek segítségére Urunk színe előtt.

Híveid imádkoztak abban a hívő században elhunytjaikért, s úgy hisszük meghallgattad tieid imáját. Mi, a szédületes iramban fejlődő, büszke korszak halandói is ugyanazt kérjük, a legnagyobbat, amit ember kérhet: emeld fel őt abba az életbe, amelynek hű mása nem található a földön, még a művészek ragyogó képzeletében sem. Amen.

* * *

66

(„*Deum docuit*”. – Lelkipásztor sírja előtt.)

Urunk, Jézus Krisztus! Elhunyt oltártestvérünk már megpihent. Itt, az ő sírja előtt kérünk, hogy folytasd titokzatos kegyelmeddel az ő munkáját. Őrizd azokat, akiket megkeresztelt. Hűek legyenek keresztségi foga-

dalmukhoz. Azok, akiket a gyóntatószékben és a szószékről vezetett, ne torpanjanak meg, hanem izleljék meg mindig jobban és jobban a te szeretetednek örömét. Elhunyt testvérünk lelkipásztori fáradozásának még holta után is gyarapodó eredményei áldásként kísérik őt az örökkévalóságba.

Szülődbe csodálatos munkára hívtad meg apostolaidat, amikor az emberi lelkek tanítását és megszentelését tetted szent kötelességükké. Ez a magasztos feladat átszállt az apostolokról a püspökökre és a papokra. Egyházad építésén fáradoznak. De erre a munkára mindig szükség lesz a világ végezetéig, azért mindaddig lesz katolikus pap is. Csodálattal adózunk a szikla szilárd-ságával fennálló Egyházunknak. Nem zárta azt magába a történelem ezer tátongó sírűrege. Évezredekön keresztül megőrizte törhetetlen életerejét. De éppen olyan csodálattal kell néznünk papjaidnak egymást váltó nemzedékeit, ezt az Egyház alapítása óta a világtörténelmen keresztülvonuló, páratlan testületet. Igaz, hogy ennek tagjai is meghalnak, és kihült testüket egyenként befogadja a sírverem, de az egész papságot soha nem temetik el az évszázadok vagy az évezredek, hanem tovább halad magasztos küldetésének útján. Elhunyt oltártestvérünk ebbe az emberi gyarlóságokat is magánviselő, mégis kifogyhatatlan erőt sugárzó testületbe tartozott. S ha fájlaljuk is távozását, hitünk nyugalmával állunk ezen a helyen, mert biztosak vagyunk abban, hogy mindig állítasz majd férfiakat az apostoli munka folytatására.

Urunk, Jézus Krisztus! Ezt a sírt is díszíthetné az a felirat, amelyet a kegyelet indítására tisztelői vésettek egy nagytudású és buzgó pap sírkövére: „Deum docuit”

–, azaz az Isten ismeretét tanította. Most oltártestvé-
rünk sírja előtt arra kérünk, hogy, mivel ő is a te ismeret-
edet terjesztette, téged szolgált, az örök boldogság
koronája legyen gazdag jutalma. Amen.

* * *

67

*(„Múlásod könnyű volt és tiszta...” – Csecsemő és
olyan kisgyermek sírja előtt, aki még eszének
használata előtt hunyt el.)*

Jóságos Istenünk! Kisgyermek sírja előtt különös
módon átérezzük végtelen jószágodat. Általában megkí-
vándod ennek a földnek lakóitól, hogy áldozatosan gyűjt-
senek érdemeket, és így váljanak méltókká az örök ju-
talomra. De teszel kivételeket is, amikor magadhoz szó-
lítod azokat a gyermekeket, akiket megkereszteltek, de
még érdemeket nem szerezhettek. Végtelen jószágodban
mégis megadod nekik az örök élet boldogságát. Ilyen
kisgyermek sírja előtt állunk. Soha meg nem hálálható,
nagy ajándékod, hogy büntelenül, tisztán költözött az
örök hazába. S bár a testi szenvedés alól még az ártat-
lan gyermek sem kivétel, de mivel a legcsekélyebb bűn
terhe sem nyomta a lelkét, azért a magasan szárnyaló
költemény ünnepélyes soraival intünk búcsút neki:

Múlásod könnyű volt és tiszta, mint
Az égbe visszareppenő sugáré.

Arra kérünk, önts szívünkbe igazi bűnbánatot, hogy a szentségek méltó felvételével és hozzád mindvégig hűséges szívvel készüljünk a nagy számadásra, és így földi életünk múlása majd számunkra is könnyű legyen és tiszta. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

68

(„Krisztus adja meg nektek, hogy mindketten egyaránt boldogan támadjatok fel”. – Ima olyan sír előtt, amelyben a halottat elhunyt házastársa mellé temetik.)

Urunk, Jézus Krisztus! Elhunyt testvérünk kihült teste közel került annak földi maradványaihoz, akivel együtt rőtta az élet útjait.

Hivatkozunk előttd arra az ókori szarkofágra, amely keresztény házastársak hamvait tartalmazta. Ez a magasztos látványt nyújtó, becses emlék házaseleket ábrázol. Azok egymás kezét fogják. A felirat pedig könnyörgést tartalmaz: „Krisztus adja meg nektek, hogy mindketten egyaránt boldogan támadjatok fel”. Ez a művészi alkotás és a felirat a házasság örök szépségét és egyben a feltámadás hitének győzelmes erejét sugározza.

Lelki szemünk előtt megelevenedik az a jelenet, amikor az a keresztény ifjú és leány egész életre szóló szent frigyre lépett. Sok évszázaddal ezelőtt milyen boldog ünnep lehetett az számukra! Azután egyszer jött az a másik nap, amikor odakerült elhunyt hitvese mellé hitvestársának porhüvelyé. A feltámadás és az örök élet

lelkesítő gondolataival szívükben állták körül a sírba-helyezést annak tanúi, azok az erőshitű keresztények.

Lelki szemünk előtt most egy másik jelenet játszódik le, de nem olyan távoli múltban. Volt egy boldog nap, amikor a mi halottaink még az oltár előtt álltak, és örök hűséget esküdtek egymásnak. Most pedig itt állunk mi is a sírjuk előtt a feltámadás hitével, és boldogságukért könyörgünk hozzád.

Bár szilárd meggyőződéssel valljuk szent tanításodat: „A feltámadás után nem nősülnek, s férjhez sem mennek, hanem úgy élnek, mint Isten angyalai a mennyben” –, azt mégis bizalommal kérjük, hogy azok, akik együtt álltak az esküvői oltár előtt, egy fedél alatt éltek földi életükben, és ugyanazok alatt a hantok alatt pihen a testük, mindketten egyaránt boldogan támadjanak fel. Amen.

* * *

HARMADIK RÉSZ

TEMETÉSI SZERTARTÁSSAL KAPCSOLATOS
EGYÉB IMÁK

69

(„Így múlik el a világ dicsősége”. – Általános ima
hamvasztás esetében.)

Élők és holtak Ura! Felemelő szertartás tanúja lehetett az, aki látta már, hogy hogyan foglalja el az új pápa Szent Péter örökét. Ilyenkor a hívek hatalmas serege lelkes ünnepléssel veszi körül a Szentatyát. Ámde az Anyaszentegyház gondoskodik róla, hogy az ünnepelt akkor se feledkezzék meg a mély alázatosságról. Szemét a földi dicsőség csúcspontján is az örök élet felé kell fordítania, és az emberi magasztalás mulandóságáról kell elmélkednie. A szertartásmester ismét és ismét kanócot éget el a pápa szeme előtt, és figyelmezteti: „Szentatya! Így múlik el a világ dicsősége”.

Nem kevésbé megrázó az a figyelmeztetés sem, amelyben a test elhamvasztása részesít bennünket, amikor nem fellobbanó kanóc, hanem az egykor hevesen dobogó emberi szív és az egész test válik szürke hamuvá.

Engedd, kérünk, hogy okulásunkra szolgáljon a földi mulandóságnak ez a komoly intelme.

Elhunyt testvérünk hozzátartozóit pedig védj meg a csüggedéstől. Ne sújtsa le őket földi életünk arasznyi volta és az a kevés hamu, amely kedves halottunk testéből fennmarad. Juttasd eszükbe, hogy előtted nincs

akadály. Mindenkit feltámasztasz, akár pillanatok alatt vált hamuvá a teste, akár hosszú évek folyamán porladt el az anyaföldben.

De most a legnagyobb együttérzéssel elhunyt testvérünkre gondolunk. Irgalmazz neki! Mi gyarló emberek is segítőkészséggel kulcsoljuk imára kezünket. Könyörgünk érte, mert szeretettel emlékezünk rá, de mennyivel hatalmasabb a te végtelen szereteted! Áraszd rá jó-ságot, és tedd őt boldoggá mindörökre. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

Bár a hamvasztásról nem esik szó a temetésre vonatkozó imákban, de egy-két kifejezés kihagyásával, elmondhatjuk azokat az előző ima helyett. Így nemcsak ez az egy, hanem a szabadon választható imák bősége áll rendelkezésünkre hamvasztás esetében is.

* * *

70

*(„Egy élet van, az örök élet, és egy halál, a bűn”
– Exhumálás után új sírba helyezéskor.)*

Örök, Mindenható Isten! Szent színed előtt a zso-lozsma szavaival szolítjuk fel egymást: „Istent, aki előtt minden él, jöjjetek, imádjuk!” Felemelő ilyenkor az életre gondolnunk, amikor elhunyt testvérünk földi maradványai már nem is első alkalommal kerülnek nyughelyükre. Bár mélyen szívünkbe markolnak most

apostolod szavai: „... elmúlik a jelen világ” –, ámde ha az az enyészete lesz is, előtted minden emberi lélek él. A te isteni tekinteted nem akad meg a porladó hamvakon, hanem látja a testi enyészet fölé emelkedő halhatatlan lelket, és annak mélységét is szemléli. Már földi zarándokútunkon is látod a megszentelő kegyelmet hordozó emberi lelkeken a titkos fényt, a te ajándékokat. Ennek a kis bolygónak lakója a megszentelő kegyelem által isteni természeted részesévé válik. Már mint földi halandó bekapcsolódik kifogyhatatlan örök életedbe, és ha megmarad szeretetedben, akkor annak a végtelen életnek mindörökre részese lesz.

A halál ránk is vár, de annak fenyegetése elől nem úgy menekülünk, hogy távolinak vesszük, és a tudatunkból elűzzük még a gondolatát is, hiszen akkor hirtelen toppan majd elénk. Más a menekvés útja. Éspedig az, hogy isteni életed részeseként a kegyelem állapotában élünk. A bűn halálos szirtjeit kerüljük. Így lesz majd részünk örök országodban.

Megfontoljuk Naziánzi Szent Gergelynek komoly intelmét. Saját atyjáról mondott gyászbeszédet, és akkor hangzottak el ajkáról ezek a szavak: „Egy élet van: az örök élet, és egy halál: a bűn”. Segíts bennünket a bűnök leküzdésében, hogy kegyelmedben éljünk, és add meg a legnagyobb ajándékokat, azt, hogy abban a boldog lelkiállapotban mindhalálig megmaradjunk.

Elhunyt testvérünknek pedig új nyugvóhelyén is szálljon áldásod porladó hamvaira. Elsősorban azonban a lelkére gondolunk. Halála óta múlt az idő, és az ő örök sorsát nem ismerhetjük. Arra kérünk, hogy ha eddig még nem érte el élete végső célját, akkor minél hama-

rabb jusson el hozzád, Alkotójához. A mennyei boldogságban örökre egyesüljön veled. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

71

(„*Ha földi sátrunk leomlik, Istentől kapunk lakóházat...*” – Koporsóba helyezés után végezhető ima.)

Jóságos Istenünk! Kedves halottunk teste már itt pihen a koporsóban. Az emberi kegyelet gondoskodik róla. Ez kötelességünk. Hiszen irgalmas szeretetet kell gyakorolnunk embertársunk iránt halálában is.

A keresztény lelkület szerény. Nem kívánja, hogy hatalmas gúla emelkedjék a holttest felett. Nem óhajt hivalkodóan díszes síremléket vagy érckoporsót. Más a hívő ember kívánsága és reménye. Apostolod így fejezte ki hitét az örök hazában és egyben honvágyát utána: „Tudjuk ugyanis, hogy ha földi sátrunk leomlik, Istentől kapunk lakóházat: örök hajlékot a mennyben, amit nem emberkéz rakott”.

Akkor, amikor elhunyt testvérünk földi sátra leomlott, kihűlt teste elfoglalta ember alkotta fekhelyét, azért esedezünk, hogy lelke örök hajlékot kapjon a mennyben, amit nem emberkéz rakott. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

FÜGGELEK

I.

(„*És nem váltak el a halálban sem*”. – Ima felnőtt vagy olyan gyermek sírkövének megáldása után, aki már elérte eszének használatát.)

Örök, Mindenható Isten! Elhunyt testvérünk sírköve előtt hozzád emeljük szívünket. Elmúlt már a búcsúzás fájdalmas napja. A múlté már a temetés gyászos élménye. Akkor kedves halottunk szerettei még a nyitott sír előtt álltak. Mégis szomorúan tekintünk erre a sírkőre, amely az ő földi maradványai felett emelkedik, mert személye azóta is hiányzik övéi köréből.

Az ember számára a környezetet elsősorban nem ott-honának, műhelyének, irodájának bútorai és falai alkotják, nem is a lakhelyünk körül elterülő vidék síksága, hegyei vagy folyói, hanem a hozzátartozók és ismerősök barátságos köre. Most pedig már egy idő óta ebből a környezetből valaki hiányzik. Pedig jelenléte kedves, vigasztaló volt mindazoknak, akik szerették őt. Hiába keressük az élők között. Ide jövünk ki ez elé a sírkő elé, hogy lerójunk valamit szeretetünk tartozásaiból.

Urunk és Istenünk! Előtted különös módon kedvesek a szeretet cselekedetei, akár az élők, akár a holtak irányában gyakoroljuk is azokat. Ennek a sírkőnek felállításában pedig a kegyeletnek és a szeretetnek megnyilvánulását látjuk. S ha kedves halottunk már nem is kö-

szönheti meg övéinek jóságát, te jutalmazd meg őket gyengéd és áldozatos gondoskodásukért.

Ez a kemény sírkő meleg szeretetről beszél, és arra enged következtetnünk, hogy ezentúl is kegyelet veszi körül az eltávozottnak személyét.

Minden sírkőre rávéshetnénk azt a felírást: „Csak a teste” –, mert lelkét nem zárja magába a sír, de mi a porladó hamvak nyugvóhelyét is szentnek tartjuk, és tisztelettel álljuk körül. Erről a sírról elhunyt testvérünk szerettei majd mindig gondoskodnak. Ha csendes, holdvilágos éjjeleken nem is áll mellette földi halandó, ha hideg téli napokon majd hótakaró rejti is el a sírokat az élők szeme elől, ez a sír mégsem áll majd árva magányban. Sokszor elzarándokolnak majd ide a kegyeletes hozzátartozók, és kerül virág a hamvak fölé.

De ha ennyit kap majd testének nyugvóhelye a kegyeletes megemlékezés következtében, ennél kapjon sokkal többet áhítatos imánk által halhatatlan lelke. Kérjük téled, hogy gazdagon jutalmazd meg őt földi életének minden jótettéért, és az örök élet örömeit tetézd meg majd azzal, hogy egykor megláthassa övéinek tökéletes boldogságát.

Egy mélyen vallásos hívő a következő magasztos sírfelíratot vésette elhunyt hitvesének sírkövére: „És nem váltak el a halálban sem”. Ki is ment a sírhoz minden nap, akár jó idő volt, akár a rekkenő hőség, vagy a dermedő hideg tette nehezzé az útját, és elmondta imáját azon a szent helyen.

Elhunyt testvérünket is szerették övéi életében. Szeretjük nem torpant meg akkor sem, amikor ő már átlépett a halál kapuján. Mindazokat, akik így szerették

egymást, fogadd be egykor az égi boldogok családjába, oda, ahol soha többé nem kell már elszakadniok egymástól. A mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

* * *

II.

(„Mindent megkapott, amit csak tiszta, gyermeki lélek megkaphat”. – Olyan gyermek sírkövének megáldása után, aki még nem jutott el eszének használatára.)

Élők és holtak Ura! Úgy érezzük magunkat ez előtt a sírkő előtt, mintha csak ereklyéket rejtenének alatta a hantok. Igaz, hogy nem szentnek az ereklyéit, mert ez a kisgyermek a szentek hősiességében nem osztozhatott. Nem volt leltősége arra, hogy nagyot tegyen a földi életben, de az ő lelki tisztaságuknak ő is részese. Ezért a szenteknek az örök boldogságban is társuk lett. Annak kis teste fölé került ez a sírkő, akinek lelke az égnek lakója, akit megajándékoztál örök szeretetteddel. Méltó helyre állította azt az emberi kegyelet.

Nem könnyörgünk az elköltözött kisgyermek lelkéért. Hiszen ő már mindent megkapott, amit csak tiszta, gyermeki lélek megkaphat. Önmagunkért esedezünk. Mi vétkezünk. Nyújtsd számunkra kegyelmedet, hogy a bűnbánat szentségében megtisztuljunk. „Boldogok a tiszta-szívűek: ők meglátják Istent”. Így szól a te ünnepélyes ígéreted. Ez fejezi ki ennek az ártatlan gyermeknek örök sorsát. Ez teljesedjék be rajtunk is. Amen.

* * *

TARTALOM

BEVEZETÉS - - - - -	5
SZERTARTÁSOK - - - - -	9
A halotti beszéd és könyörgés mai nyelven - -	11
Ritus imponendi cadaver in tumulum seu arcam -	13
Exsequiarum ordo - - - - -	15
In domo defuncti, vel in coemeterio - - - -	16
Processio ad ecclesiam - - - - -	20
Processio ad sepulcrum - - - - -	21
Apud sepulcrum - - - - -	22
Ordo sepeliendi parvulos - - - - -	31
Apud sepulcrum - - - - -	34
 SZABADON VÁLASZTOTT IMÁK - - - -	 41
<i>A ravatal és a sír előtt egyaránt elmondható temetési imák:</i> - - - - -	43
Általános imák felnőtt halottakért, akik vallásos életet éltek - - - - -	69
Imák, tekintettel a szentségek felvételére vagy azok elmaradására - - - - -	78
Imák, tekintettel arra az élethivatásra, amelyet a halott betöltött az Egyházban, a társadalomban vagy a családban - - - - -	93

Imák, különös tekintettel az életkorra	- - -	110
Imák, tekintettel a halott életének vagy halálának bizonyos körülményeire és egyéb szempontokra	-	123
Imák bizonyos időszakokra	- - - - -	132
Csak a sír előtt elmondható temetési imák	- -	140
Temetési szertartással kapcsolatos egyéb imák	-	147

FÜGGELÉK

Sírkömegáldás	- - - - -	153
---------------	-----------	-----

